

Προβληματισμοί

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
HELLENIC INSTITUTE for STRATEGIC STUDIES

ΤΕΥΧΟΣ 84, ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2016, ΕΥΡΩ 0,01

Νίκης 11, 105 57 Αθήναι

* **Ημερίδα** της 3 Ιουνίου 2016 στο ΥΠΕΞ με Θέμα : **“Μεταναστευτικές Ροές σε Ελλάδα και Ευρώπη”**

* **Σεμινάριο Στελεχών ΕΔ** επί Θεμάτων **“Στρατιωτικής Επιμελητείας” (Military Logistics Seminar)** της 18 και 19 Μαΐου 2016, στην 128 Σμηναρχία Εκπαίδευσης Τηλεπικοινωνιών-Ηλεκτρονικών (128 ΣΕΤΗ)

Άρθρα

- * **Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και οι Ελληνικές Επιλογές**
Του Αντιναυάρχου ε.α. Βασιλείου Μαρτζούκου ΠΝ, Επιτίμου Διοικητού Σ.Ν.Δ., Προέδρου ΕΛΙΣΜΕ
- * **«Προσφυγικό»: Μύθοι και Αλήθειες**
Του Αναστασίου Λαυρέντζου, Οικονομολόγου, Συμβούλου Επχσεων και Συγγραφέα-Αναλυτή
- * **Πιθανολογώντας το τέλος του Ισλαμικού Κράτους**
Του Βασιλείου Κοψαχείλη, Διεθνολόγου, Συμβούλου εκτιμήσεως γεωπολιτικών κινδύνων
- * **Ίσως η αποχώρηση Νταβούτογλου να μην ήταν... “αποπομπή”**
Του Ιωάννου Σ. Θεοδωράτου, Δημοσιογράφου-Αμυντικού αναλυτού
- * **Η αντίληψη των Τούρκων για την εξωτερική πολιτική της χώρας τους**
Του Ταξιάρχου ε.α. Χρήστου Μηνάγια

Μελέτες

- * **Ο Πολιτισμός ως Παράγων Ισχύος του Ελληνισμού. Ορισμός της Ήπιας Ισχύος**
Του Υποστρατήγου ε.α. Δημητρίου Κουτρουμάνη Αναπλ. Μέλους ΔΣ ΕΛΙΣΜΕ
- * **Ανάλυση Προϋπολογισμού Άμυνας**
Του Σμηνάρχου ε.α. Αναστασίου Μπασαρά, Ανωτέρου Στελέχους NATO (τέως), Αντιπροέδρου ΕΛΙΣΜΕ, Συγγραφέως
- * **Οι Παγκόσμιες Μακρο-οικονομικές Ανισορροπίες ως τροφοδότες των Αμυντικών Δαπανών των ΗΠΑ**
Της Ισμήνης Πάττα, Δρος Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας
- * **Αεροπορική Ισχύς. Η Τακτική και η Στρατηγική της Φύση**
Της Μαρίας Χριστίνας Παπαγιαννοπούλου, Ιστορικού-Διεθνολόγου
- * **Το Εύρος της Αιγιαλίδας ζώνης της Ελλάδος και η Ελληνικότητα των αμφισβητούμενων από την Τουρκία Νήσων του Αιγαίου (Β' Μέρος)**
Του Πλωτάρχου Γεωργίου Χρυσόχου ΠΝ:
Δρος Γεωπολιτικής και Διεθνούς Δικαίου Πανεπιστημίου Αιγαίου

Δοκίμια

- * **Η περί ζωής αντίληψη**
Του Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Επισκοπήσεις

- * **Με μια ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος**
Του Αντιστρατήγου ε.α. **Χ. Μουστάκη**,
Επιτίμου Διοικητού 1ης Στρατιάς

Οι Προβληματισμοί του Εκδότη

Αγαπητά μέλη και φίλοι

Μπορεί να είναι διάχυτη η ανασφάλεια και αβεβαιότητα του αύριο για κάθε Έλληνα αλλά τουλάχιστον ουδείς συμπολίτης μας δύναται να ισχυρισθεί ότι πλήττει. Οι ειδήσεις κρύβουν καθημερινά ποικιλία εξελίξεων και εκπλήξεων που επιδρούν άμεσα ή έμμεσα στην ζωή και το μέλλον των συμπολιτών μας.

Ενώ η σύγκρουση στην Ουκρανία σιγοκαίει με κίνδυνο να αναζωπυρωθεί, το ΝΑΤΟ ενισχύεται στην Βαλτική και την Μ. Θάλασσα προκαλώντας τους προειδοποιητικούς βρυχηθμούς της ρωσικής αρκούδας. Ο εμφύλιος της Συρίας συνεχίζεται προς κάθε κατεύθυνση έως ότου οι εμπλεκόμενοι συμφωνήσουν στην αυριανή μορφή του χάρτου της περιοχής. Η σταδιακή στρατιωτική συρρίκνωση του Ισλαμικού Κράτους εγκυμονεί κινδύνους μεταστάσεων αυτού (Π.Χ. Λιβύη, Βαλκάνια, τρομοκρατία στην Δύση κ.λπ.).

Ο όγκος των Ασιατών (και Αφρικανών) μεταναστών αυξάνεται και ο Ερντογάν που κρατά την κάνουλα της εξόδου των, εκβιάζει την ΕΕ παζαρεύοντας ανατολίτικα, σειρά ευνοϊκών ρυθμίσεων που επηρεάζει τα Εθνικά μας Συμφέροντα. Εάν η συμφωνία ΕΕ και Τουρκίας ναυαγήσει το τσουνάμι των μεταναστών, θα κατακλύσει την χώρα μας και θα εγκλωβισθεί ανάμεσά μας, λόγω βορείων κλειστών συνόρων με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Αλήθεια ποίο είναι το κυβερνητικό σχέδιο για την περίπτωση αυτή;

Οι φυγόκεντρες τάσεις στην ΕΕ συνεχίζονται αμείωτες και όσοι διαθέτουν κοινή λογική ελπίζουν ότι δεν θα συμβεί το Brexit, το οποίο θα δρομολογούσε σειρά δυσμενών εξελίξεων και για την Ελλάδα.

Οι διαφωνίες και η μη συμμετοχή αριθμού προκαθημένων ορθοδόξων εκκλησιών στην Αγία Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, στην Κρήτη υπενθυμίζει ότι διαχρονικά στο διεθνές σύστημα, ακόμη και οι εκκλησίες χρησιμοποιούνται στον διεθνή γεωπολιτικό συσχετισμό ισχύος, γεγονός το οποίο δεν θα πρέπει να διαφεύγει και στο αντίστοιχο ελληνικό πολιτικό σχεδιασμό.

Η εμφανής έλλειψη διαχρονικής Εθνικής Στρατηγικής και η σταδιακή αποδυνάμωση των ενόπλων μας δυνάμεων ερμηνεύουν το θράσος των βορείων γειτόνων και τον

πειθαναγκασμό που μας ασκεί η Τουρκία. Ο μεγαλοϊδεατισμός της Αλβανίας εγείρει εκ νέου το ανύπαρκτο τσάμικο ζήτημα, ενώ το πολιτικό μόρφωμα των Σκοπίων εμμένει στην «μακεδονική» του ονομασία και ταυτότητα. Η Τουρκία παρά τα εξωτερικά και εσωτερικά της προβλήματα, αισθάνεται ισχυρή και προκαλεί με κάθε τρόπο διεκδικώντας τις αναθεωρητικές της φιλοδοξίες, ενώ παράλληλα πιέζει για λύση του Κυπριακού, ανάλογη με αυτή του σχεδίου Ανάν.

Και ενώ το εξωτερικό περιβάλλον παρουσιάζει απειλές, προκλήσεις και ευκαιρίες, ο Έλληνας προσπαθεί να παραμείνει στην επιφάνεια της εξαετούς οικονομικής τρικυμίας, ανάμεσα στα απομεινάρια του σκάφους που τσάκισαν στα βράχια οι πολιτικές του ηγεσίες, οι οποίες τώρα του δείχνουν την σκοτεινή κατεύθυνση από την οποία θα φανεί το φως του τούνελ. Ανάπτυξη, επενδύσεις, μείωση ανεργίας, παιδεία και εθνική ταυτότητα, αποτροπή απειλών και κυρίως ο συνδυασμός «Δημογραφικό – Μετανάστευση – Ισλάμ», ζητούν λύση και απαιτούν πολιτική ωριμότητα, χάραξη Εθνικής Στρατηγικής, απαλλαγή από ιδεοληψίες και ιδιοτέλειες, καθώς και πνεύμα αγάπης και θυσίας για την Ελλάδα.

Εν μέσω αυτών των προκλήσεων το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. οφείλει να εντείνει τις προσπάθειές του σε πλειάδα επί μέρους τομέων, προκειμένου να συμβάλει στο αύριο που όλοι ονειρευόμαστε. Καλούμε τα μέλη που μπορούν και θέλουν, να ενσωματωθούν στις επιτροπές εργασίας του Ινστιτούτου και τα διαβεβαιώνουμε ότι με την πράξη τους αυτή εκτός από την ενθάρρυνση των ήδη ενεργών μελών, θα προσφέρουν στους εαυτούς των, την σημαντική ικανοποίηση της προσφοράς στα κοινά. Το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. διαθέτει όραμα, φιλοδοξίες, σχεδίαση και αναμένει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή και συνεργασία των μελών του.

Ιούνιος 2016

Αντιναύαρχος ε.α. **Β. Μαρτζούκος Π.Ν.**
Επίτιμος Διοικητής Σ.Ν.Δ.
Πρόεδρος ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Ιδιοκτήτης: ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. ΚΩΔΙΚΟΣ 016037
Εκδότης-Διευθυντής: Β. Μαρτζούκος
Υπεύθυνος Συντάξεως: Κ. Αργυρόπουλος
Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Α. Τόσιος
Συντακτική Ομάδα: Ε. Τέμπος, Σ. Σκλήρης, Π. Λεονάρδος
DTP-Καλλιτεχνικά: Κ. Αργυρόπουλος
Εκτύπωση: NEMESIS A.E.

Διευθύνσεις

Γραφεία: Νίκης 11
TK 105 57 Αθήναι
Τηλέφωνο: 210 8211025
Fax: 210 8211056
E-mail: elesme@otenet.gr
Διαδίκτυο: www.elisme.gr

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και οι Ελληνικές Επιλογές

Του Αντιναυάρχου ε.α. Βασιλείου Μαρτζούκου ΠΝ
Επιτίμου Διοικητού Σ.Ν.Δ., Προέδρου ΕΛΙΣΜΕ

Το όραμα των πρωτεργατών της ΕΕ, ουδέποτε υπήρξε ένα απλό άθροισμα οικονομικών ευρωπαϊκών μεγεθών αλλά μία ισχυρή ένωση κρατών (πολιτική, οικονομική, αμυντική, κοινωνική), με κοινό αξιακό σύστημα βασισμένο στην αρχαία Ελλάδα, την Ρώμη και τον Χριστιανισμό (υπό τον σύγχρονο ρόλο του και όπως διαμορφώθηκε μετά τον μεσαίωνα και τον ευρωπαϊκό διαφωτισμό). Σήμερα τα κράτη που την απαρτίζουν, παρά τις εθνικές δεσμεύσεις που επιβάλλει η ΕΕ, δύνανται να διατηρούν τις διαφορετικές εθνικές τους ταυτότητες και πολιτισμικές τους παραδόσεις, με ελάχιστη όμως απαίτηση την κοινή, ανεπιφύλακτη και πλήρη αποδοχή του κοσμικού κράτους και του ευρωπαϊκού Δημοκρατικού κεκτημένου.

Ο βαθμός αυτονομίσεως της ΕΕ από τις ΗΠΑ σε επίπεδο λήψεως αποφάσεων, εξωτερικής πολιτικής και άμυνας/ασφάλειας, παραμένει ζητούμενο και προκαλεί διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Αμφιλεγόμενα παραμένουν και τα ζητήματα του βαθμού της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως (εμβάθυνση) καθώς και της διευρύνσεως. Τέλος η ΕΕ αντιμετωπίζει στο εσωτερικό της φυγόκεντρες τάσεις, οι οποίες προκαλούνται από την διαφορά αντιλήψεων και πρακτικών μεταξύ κρατών του Βορρά και του Νότου αλλά και της Ανατολής (κράτη πρώην ΕΣΣΔ, με μη δημοκρατικό παρελθόν), επί σειράς σημαντικών θεμάτων, όπως η οικονομία, η κοινωνία, η αλληλεγγύη και κυρίως η μετανάστευση κ.λπ.. Οι διαφορές αυτές πλήττουν την συνοχή των κρατών μελών και προκαλούν την άνοδο ακραίων εθνικιστικών και αριστερών κομμάτων τα οποία εμφορούνται από ευρωσκεπτικισμό που φθάνει ακόμη και στην εισήγηση διαλύσεως της ΕΕ.

Δίχως να παραβλέπει κάποιος τα υπαρκτά Εθνικά Συμφέροντα των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και τα συναφή προβλήματα συνοχής και αλληλεγγύης σε σειρά ζωτικών τομέων, θα πρέπει να αποτιμώνται με ρεαλισμό οι θετικές επιπτώσεις της ΕΕ στα κράτη και τους λαούς της και κυρίως να καταβληθεί νηφάλια προσπάθεια προβλέψεως των σημαντικών εξελίξεων, μετά από τυχόν μελλον-

τική διάλυση της ΕΕ, οι οποίες θα μετέβαλαν άρδην τις γεωπολιτικές ισορροπίες. **Συμπερασματικά, το όλο ευρωπαϊκό εγχείρημα της ΕΕ, από τα μέσα του 20ου αιώνα έως σήμερα, έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο αλλά απέχει πολύ ακόμη από την υλοποίηση του οράματος των ιδρυτών της, ενώ κατά την τρέχουσα περίοδο διανύει μία από τις πλέον κρίσιμες φάσεις του.**

Η ΕΕ Και οι Ελληνικές Επιλογές

Η πολιτική ηγεσία και ο λαός μας οφείλουν να αντιληφθούν ότι η φιλική, η εχθρική ή ουδέτερη στάση κρατών ή και συμμαχιών εξαρτάται πρωτίστως από αντίστοιχα Συμφέροντα. Κατά συνέπεια η στάση του διεθνούς περιβάλλοντος μεταβάλλεται θετικά για την χώρα μας, όσο αυτή διατηρεί ή ενισχύει τα Συμφέροντα «συμμάχων» ή όσο αποτρέπει τις επιβουλές άλλων κρατών, με κατάλληλο μίγμα των παραγόντων εθνικής ισχύος της.

Διαρκούντος του Ψυχρού Πολέμου, η Ελλάς επέλεξε απολύτως ορθά, ως εκ του αποτελέσματος (σήμερα είναι απολύτως γνωστό το επίπεδο «εθνικής ανεξαρτησίας», «δημοκρατίας» και «ευημερίας» των πρώην κρατών της ΕΣΣΔ, καθώς και η εμμονή και το πάθος με το οποίο επεδίωξαν και επιδιώκουν την ένταξή τους στην Δύση), όπως ενταχθεί στους Δυτικούς θεσμούς του ΝΑΤΟ και της ΕΕ και δι' αυτών όπως συνάψει και διατηρήσει στρατηγικές συμμαχικές σχέσεις με την Δύση. Το γεγονός αυτό ασφαλώς δεν την αποτρέπει από την ανάπτυξη πλουραλιστικής και πολυεπίπεδης εξωτερικής πολιτικής με άλλες Μεγάλες Δυνάμεις όπως η Ρωσία (γεωπολιτικό εξισορροπητικό αντίβαρο στην ευρύτερη περιοχή) και η Κίνα, καθώς και με επιλεγμένα γειτονικά της κράτη στην ευρύτερη περιοχή εθνικού ενδιαφέροντος.

Παρά τα προαναφερθέντα προβλήματα στους κόλπους της ΕΕ, κρίνεται ότι για το ορατό μέλλον, είναι απολύτως φυσικό και επιβάλλεται όπως η Ελλάς επιδιώκει την παραμονή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και

την περαιτέρω βελτίωση της θέσεώς της εντός αυτής, με σειρά ενεργειών οι οποίες θα αποκαταστήσουν την αξιοπιστία της. Οι βασικοί λόγοι που επιτάσσουν στην Ελλάδα την επιλογή της ΕΕ ως μονόδρομο, είναι οι ακόλουθοι:

1. Ζωτικά Εθνικά Συμφέροντα επιβάλλουν την θέση της Ελλάδος εντός Δυτικών συμμαχιών (ΝΑΤΟ, ΕΕ, ΗΠΑ), δεδομένου ότι αυτές ελέγχουν την θάλασσα της Μεσογείου, από την οποία η χώρα μας εξαρτά την επιβίωση και την ευημερία της. Ιστορικά, η αντιπαράθεση Ελλάδος με Δυτικές Δυνάμεις, έχει επιφέρει μόνο δεινά στην χώρα.

2. Κράτη μικρού ή/και μεσαίου μεγέθους αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στον διεθνή ανταγωνισμό, και συσχετισμό ισχύος, κατά τρόπο αυτόνομο και δίχως εξωτερική εξισορρόπηση. Με βασικό κριτήριο το Εθνικό Συμφέρον και το πολιτισμικό ιδεώδες, η Ελλάς επιλέγει σαφώς την Ευρώπη, δεδομένου μάλιστα ότι δεν ανήκει στον τρίτο κόσμο ή στην Αφρική ή στα Βαλκάνια.

3. Θα αποτελούσε ολέθριο στρατηγικό λάθος η έξοδος από την ΕΕ, όταν γειτονικά Βαλκανικά κράτη με αλυτρωτικές επιδιώξεις, θα καταστούν μελλοντικά κράτη μέλη της, ενώ παράλληλα δεν έχει αποκλεισθεί μακροπρόθεσμα και η ένταξη της Τουρκίας.

4. Το πολιτισμικό και αξιακό υπόβαθρο της ΕΕ (και της Δύσεως γενικότερα) ευρίσκεται πλησιέστερα από κάθε άλλο μέρος στον πλανήτη στις παγκοσμίου αξίας αρχές και αντιλήψεις των αρχαίων μας προγόνων. Την Ευρώπη η Ελλάς δεν την χαρίζει σε άλλα νεόκοπα και φιλόδοξα κράτη ξένα σε μεγάλο βαθμό προς τις αξίες της. Η Ελλάς δεν ανήκει απλώς στην Δύση αλλά είναι η ίδια η Δύση (αρκεί να το ανακαλύψει και η ίδια).

5. Η ΕΕ αποτελεί θεσμικό πλαίσιο εδραιώσεως του δημοκρατικού πολιτεύματος και δημοκρατικών θεσμών. Το κοσμικό κράτος και το ευρωπαϊκό κεκτημένο προστατεύουν την Ελλάδα από εσωτερικές πολιτικές ανωμαλίες και ολοκληρωτισμούς πάσης αποχρώσεως, τα αποτελέσματα των οποίων δοκίμασαν σκληρά την χώρα κατά το παρελθόν.

6. Ενισχύεται η διαπραγματευτική ισχύς της χώρας στο περιφερειακό και διεθνές σύστημα και μειώνεται η μονομερής της εξάρτηση από τις ΗΠΑ.

7. Η θέση της Ελλάδος στην ΕΕ αποτρέπει σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο την Τουρκία από μονομερείς ενέργειες σε βάρος της εθνικής μας κυριαρχίας, ακόμη και αν η ΕΕ δεν εγγυάται στρατιωτικά τα σύνορα της.

8. Προσδίδει κίνητρο και δύναμη αλλαγής με διαρθρωτικό πολυσχιδή εκσυγχρονισμό στο εσωτερικό της χώρας.

9. Προσδίδει ευκαιρίες εκμεταλλεύσεως των ευρωπαϊκών διεργασιών και εξελίξεων, καθώς ενεργούς συμμετοχής στην διαμόρφωση αυτών.

Οι προτείνοντες ως μόνη λύση από το σημερινό οικονομικό αδιέξοδο την έξοδο από την ΕΕ και την ευρωζώνη, περιγράφουν διαπιστωτικά την τρέχουσα δεινή οικονομική θέση της χώρας αλλά αδυνατούν να προβάλ-

λουν πειστικά και επαρκή επιχειρήματα ως προς τις πολιτικές, στρατιωτικές, κοινωνικές αλλά ακόμη και αυτές τις οικονομικές εξελίξεις, της επομένης ημέρας (όπως π.χ. τις συνέπειες μίας χρεοκοπίας στις εισαγωγές, την φτώχεια, την κοινωνία και την Δημοκρατία ή την διαφορά μίας φτωχής χώρας εντός του ευρώ και μίας χρεοκοπημένης χώρας με δραχμή).

Είναι γνωστό ότι η δημοσιονομική «ασωτία» απορροφούσε επί δεκαετίες το μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ και καθιστούσε την χώρα μη ανταγωνιστική. Τα υψηλά ελλείμματα προκαλούσαν υψηλό κόστος δανεισμού με διαρκή διεύρυνση των ελλειμμάτων (έλλειμμα δημοσιονομικό, τρεχουσών συναλλαγών και αξιοπιστίας). Στις περιπτώσεις αυτές το πρόβλημα είναι δομικό και η ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας δεν επιτυγχάνεται απλώς με μία υποτίμηση του εθνικού νομίσματος και δίχως την ανάληψη διαρθρωτικών αλλαγών.

Για όλους τους ανωτέρω γεωπολιτικούς λόγους που επιβάλλουν την παραμονή μας στην ΕΕ, καθώς και λόγω των προαναφερθεισών οικονομικών δυσμενών προοπτικών την επομένη μίας πιθανής εξόδου, η Ελλάδα αφού προβεί σε σοβαρή συνολική αυτοκριτική, **οφείλει να εφαρμόσει γενναία αυτονόητα μέτρα τα οποία δεν αποτόλμισε μόνη της επί δεκαετίες και να συνδέσει την οικονομία της με το μέλλον της ευρωζώνης,** δημιουργώντας προϋποθέσεις επενδύσεων και αναπτύξεως δίχως ιδεοληψίες και προκαταλήψεις.

Δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι σειρά ξένων επενδύσεων που έχουν γίνει ή θα γίνουν στο μέλλον, δεν θα πραγματοποιούνται εάν η Ελλάς δεν είχε το προνόμιο του κράτους μέλους της ΕΕ. Μόνο δεινά είναι δυνατόν να επιφέρει μία ελληνική αντίληψη που παραμένει κρατική, ανατολίτικα πελατειακή, δέσμια του πολιτικού κόστους και που αδυνατεί να προσαρμοσθεί στην εξωστρέφεια, στην ελεύθερη οικονομία, τον υγιή καπιταλισμό, τις δυνάμεις της αγοράς, τον κοινωνικό ορθολογισμό, την κοινωνική αλληλεγγύη, το κοσμικό κράτος, την αφοσίωση στους νόμους και τους θεσμούς, την αποτρεπτική στρατιωτική ισχύ και την Δημοκρατία που αυτοπροστατεύεται από κάθε μορφής βία, επιβάλλοντας άμεσα τους νόμους.

Η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να αποφασίσει οριστικά στο ερώτημα του «ανήκειν», **να εγκαταλείψει το βολικό επιχείρημα των «κακών ξένων που απεργάζονται τον αφανισμό της χώρας»** (ασφαλώς οι ξένοι έχουν και δικά τους Εθνικά Συμφέροντα), **να χαράξει έστω και τώρα, για πρώτη φορά, διακομματική Εθνική Στρατηγική** (βασισμένη στην θέση ότι η Ελλάς ανήκει στους Δυτικούς θεσμούς), η οποία θα πρέπει να τηρηθεί με συνέπεια ανεξαρτήτως εναλλαγής κυβερνήσεων, προκειμένου ο περιορισμός της διεθνούς μας επαιτείας και η σταδιακή ανάκτηση της αυτονομίας μας να προσδώσει την χαμένη μας αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση και τέλος να καταστεί προπομπός υλοποιήσεως του εθνικού στόχου μίας ισχυρής Ελλάδος, σεβαστής από εχθρούς και φίλους.

Ιούνιος 2016

Ολοκλήρωση Σεμιναρίου Στελεχών ΕΔ επί Θεμάτων Στρατιωτικής Επιμελητείας (Military Logistics Seminar)

Σύνταξη και επιμέλεια: Θεόδωρος Γιαννιτσόπουλος και Αναστάσιος Μπασαράς

Στις 18 και 19 Μαΐου 2016 πραγματοποιήθηκε, στο αμφιθέατρο της 128 Σμηναρχίας Εκπαίδευσης Τηλεπικοινωνιών-Ηλεκτρονικών (128 ΣΕΤΗ), Σεμινάριο Στελεχών Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ), επί Αντικειμένων Στρατιωτικής Επιμελητείας και Διαχείρισής της (Military Logistics Management Seminar), το οποίο συνδιοργανώθηκε από το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας, το Σύνδεσμο Αποφοίτων Σχολής Ικάρων (Σ.Α.Σ.Ι.) και το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.), με ομιλητές εν ενεργεία και εν αποστρατεία προσωπικό των ΕΔ.

Το Σεμινάριο παρακολούθησαν στελέχη από τους τρεις Κλάδους των ΕΔ και τις Γενικές Διευθύνσεις του ΥΠΕΘΑ, καθώς και μέλη των Σ.Α.Σ.Ι. και ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Τα ευνοϊκά σχόλια, η πρωτοπορία της θεματολογίας για τα Ελληνικά δεδομένα, η ποιότητα των εισηγήσεων σε συνδυασμό με την όλη οργάνωση κρίνεται ότι χαρακτηρίζουν το σεμινάριο ως ιδιαίτερα επιτυχές και εξαιρετικό.

Υπήρξε μεγάλη συμμετοχή στελεχών της ΠΑ αλλά και των άλλων Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων. Επισημαίνονται η διήμερη παρουσία του Γενικού Επιθεωρητή του ΓΕΑ Αντιπτεράρχου (Μ) Χριστόφορου Σμυρλή, του Γενικού Διευθυντού της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) Αντιπτεράρχου (Ι) ε.α. Κοσμά Βούρη, του Προέδρου του Επιστημονικού Συλλόγου Μηχανικών Αεροπορίας (ΕΣΜΑ) Υποπτεράρχου (Μ) Ιωάννη Κούτρα, βετεράνων επιτίμων διευθυντών του Κλάδου Υποστήριξης του ΓΕΑ και του Προέδρου της ΕΑΒ Αντιπτεράρχου (Μ) Ζαχαρία Γκίκα.

Το Σεμινάριο άνοιξε εκ μέρους των συντονιστών, Αντιπτεράρχου(Μ) ε.α. Θεόδωρου Γιαννιτσόπουλου και Σμήναρχου (Μ) ε.α. Αναστάσιου Μπασαρά, ο Αντιπτεράρχος(Μ) ε.α. Θεόδωρος Γιαννιτσόπουλος, ο οποίος καλωσό-

ρισε όλους τους προσκεκλημένους και συμμετέχοντες στο σεμινάριο, με την ακόλουθη εισαγωγική του προσφώνηση :« Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για εμάς, προσωπικά, η εμπιστοσύνη που μας έδειξε η Ηγεσία της Πολεμικής Αεροπορίας, να μας επιτρέψει να συμμετάσχουμε ενεργά στην διοργάνωση και υλοποίηση του παρόντος σεμιναρίου, αλλά και των Προέδρων των φορέων ΣΑΣΙ και ΕΛΙΣΜΕ ως συνδιοργανωτές του με την ΠΑ, για την εμπιστοσύνη τους να αναθέσουν σε εμάς το ρόλο του συντονιστή, για την ομαλή και επιτυχή υλοποίησή του. Όπως θα έχετε αντιληφθεί η υλοποίηση του σεμιναρίου αποτελεί συνέργεια Εν Αποστρατεία Στελεχών και Εν Ενεργεία στελεχών της ΠΑ, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη όσμωση στο μέγιστο βαθμό, της μακρόχρονης πείρας των παλαιών, με τη σύγχρονη γνώση στο αντικείμενο των Logistics των νέων, διαπιστώνοντας εδώ στην πράξη, από το επίπεδο των εν ενεργεία στελεχών, αυτό που έλεγαν οι αρχαίοι μας πρόγονοι «αμες δε γεσόμεθα πολλώ κάρρονες», Εμείς θα γίνουμε πολύ καλύτεροί σας. Χαιρόμαστε, ιδιαίτερα, που βρίσκεστε σήμερα εδώ για την συμμετοχή σας στο σεμινάριο αυτό, μία τόσο πολυπληθής παρουσία στελεχών από όλους τους Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σοβαρότητα αλλά την ιδιαίτερη αξία που προσδίδουν οι Ηγεσίες και των τριών Κλάδων στο πιλοτικό αυτό σεμινάριο αλλά και τις υψηλές προσδοκίες που έχουν επενδύσει για την καθοριστική συμβολή του στην επιχειρησιακή διαθεσιμότητα των οπλικών συστημάτων, με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και επιβάρυνση του λειτουργικού τους προϋπολογισμού. Όλα αυτά που προανέφερα επιβάλλουν να καταβάλουμε όλοι οι συμμετέχοντες στην προετοιμασία, διοργάνωση και υλοποίησή του τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη του σκοπού του. Επιτρέψτε μου Κύριε Γενικό Επιθεωρητά να σας διαβεβαιώσω ότι όλοι οι εισηγητές ενστερ

νίστηκαν με περίσσεια αγάπη και επαγγελματισμό τις εισηγήσεις τους, προκειμένου να εγγυηθούν την πλήρη επίτευξη του σκοπού του σεμιναρίου και κατ' επέκταση των προσδοκιών της Ηγεσίας όλων των Κλάδων των ΕΔ. »

Στη συνέχεια προσκάλεσε τον Υποδιοικητή της 128 Σμηναρχίας Εκπαίδευσης Τηλεπικοινωνιών Ηλεκτρονικών (ΣΕΤΗ) Αντισμήναρχο (Μ) Χρήστο Φλέσσα, ως εκπρόσωπο του κ. Διοικητή της 128 Σμηνάρχου (Μ) Γεωργίου Δελλή, ο οποίος καλωσόρισε και ευχαρίστησε όλους τους προσκεκλημένους για την παρουσία τους, χαιρέτησε την πρωτοβουλία των συνδιοργανωτών, και πέρασε τον λόγο στους συντονιστές, Αντιπτέραρχο(Μ) ε.α. Θεόδωρο Γιαννιτσόπουλο και Σμήναρχο (Μ) ε.α. Αναστάσιο Μπασαρά, οι οποίοι, με τη σειρά τους προσκάλεσαν στο βήμα τον Γενικό Επιθεωρητή του ΓΕΑ, Αντιπτέραρχο (Μ) κ. Χριστόφορο Σμυρλή, ως εκπρόσωπο της Πολεμικής Αεροπορίας και κήρυξε την έναρξη του Σεμιναρίου.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί από τους Προέδρους των φορέων συνδιοργάνωσης Αντιπτέραρχο (Ι) ε.α. κ. Ενάγγελο Γεωργούση, Επίτιμο Διοικητή ΔΑΕ και Πρόεδρο του Συνδέσμου Αποφοίτων Σχολής Ικάρων (ΣΑΣΙ) και τον Αντιναύαρχο ε.α. κ. Βασίλειο Μαρτζούκο, Επίτιμο Διοικητή ΣΝΔ και Πρόεδρο του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ).

Ο Αντιπτέραρχος (Μ) Χριστόφορος Σμυρλής, Γενικός Επιθεωρητής ΓΕΑ, κατά τον εισαγωγικό του χαιρετισμό, καλωσόρισε εκ μέρους του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, τους συμμετέχοντες και τους συνδιοργανωτές του σεμιναρίου και ετόνισε ότι «στον τομέα της Στρατιωτικής Επιμελητείας έχουν σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις και έχει συσσωρευτεί αντίστοιχη γνώση αναφορικά με τον τρόπο που οι Ένοπλες Δυνάμεις κάθε χώρας μπορούν να χειριστούν θέματα όπως τα Οικονομικά της Άμυνας, η Άμυντική Βιομηχανία ή η διαχείριση της Τεχνολογικής Ισχύος. Το σεμινάριο αυτό αποτελεί μια ευκαιρία για να κοινοποιηθεί γνώση, να ακουστούν προτάσεις και να αναδειχθούν προοπτικές». Ολόκληρος ο χαιρετισμός ΕΔΩ!

Ο Πρόεδρος του Σ.Α.ΣΙ. Ευάγγελος ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ, Αντιπτέραρχος (Ι) εα ΠΑ-Επίτιμος Διοικητής ΔΑΕ, κατά τον εισαγωγικό του χαιρετισμό, αφού ευχαρίστησε τους συντελεστές του σεμιναρίου και περιέγραψε επιγραμματικά τις δραστηριότητες του Συνδέσμου και ετόνισε ότι «δεν έχουμε καμία πρόθεση να εμπλακούμε στο έργο της Π.Α., αντίθετα στους Καταστατικούς μας στόχους είναι η συνεργασία με όλους και η ανάδειξη των δυνατοτήτων μας μέσα από κοινές προσπάθειες. Με ενίσχυση της συναδελφικότητας των μελών μας θέλουμε να προσφέρουμε στην Π.Α, στην Πατρίδα και το Έθνος. Οι γνώσεις, οι εμπειρίες πολλών ετών και η συλλογική προσπάθεια, είναι τα μέσα και τα εργαλεία του Συνδέσμου μας σε αυτούς τους βασικούς καταστατικούς σκοπούς και στόχους του. Έτσι στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας, μαζί με το ΕΛΙΣΜΕ κάναμε την πρόταση στο ΓΕΑ για την από κοινού οργάνωση αυτού του Σεμιναρίου.». Ολόκληρος ο χαιρετισμός ΕΔΩ!

Ο Πρόεδρος του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος ΠΝ, επεσήμανε την χρησιμότητα του σεμιναρίου στην εξοικονόμηση κονδυλίων, στην βέλτιστη επιλογή και διαχείριση υλικών και μέσων, στην διαθεσιμότητα, την

ποιότητα και την επιχειρησιακή αξιοποίηση του υλικού, καθώς και στην δημιουργία αναπτυξιακών ευκαιριών και ετόνισε ότι «Μία άμυντική βιομηχανική στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται σε παραμέτρους όπως η ποιότητα, η διαθεσιμότητα, η υποστήριξη και ο κύκλος ζωής των μέσων, των συστημάτων και του υλικού, οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων αλλά και μέσω της στρατιωτικής συνεργασίας με τρίτες χώρες, η στρατιωτική επιμελητεία, η έρευνα, η καινοτομία, η εθνική ανάπτυξη μέσω της άμυντικής βιομηχανίας, η συγκράτηση νέων Ελλήνων επιστημόνων και βεβαίως το τελικό ποσοστό αυτοβοήθειας. Για όλα αυτά δεν χρειάζεται να ανακαλυφθεί εκ νέου η πυρίτιδα, αφού υπάρχει η βασική εθνική υποδομή και τεχνογνωσία, καθώς και κατάλληλα πρότυπα συμμαχικών χωρών. Απαιτείται απλώς η πολιτική ωριμότητα που θα ωθήσει σε εκπόνηση διακομματικής στρατηγικής, τηρουμένης με συνέπεια, συνέχεια και ήθος, ανεξαρτήτως εναλλαγής κυβερνήσεων. Καταλήγοντας, πρότεινε όπως οι Εκπαιδευτικές Σημειώσεις του σεμιναρίου, συνοδευόμενες από περίληψη πολιτικού επιπέδου, υποβληθούν στην πολιτική ηγεσία.». Ολόκληρος ο χαιρετισμός ΕΔΩ!

Στη συνέχεια οι συντονιστές παρουσίασαν συνοπτικά τους συνδιοργανωτές και την φιλοξενούσα Αεροπορική Βάση: Την Πολεμική Αεροπορία (ΕΔΩ!), τον Σύνδεσμο Αποφοίτων Σχολής Ικάρων, το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών και την 128 Σμηναρχία Εκπαίδευσης Τηλεπικοινωνιών-Ηλεκτρονικών.

Ακολούθως, οι συντονιστές του σεμιναρίου ετόνισαν στην εισαγωγή τους:

Συντονίζουμε σήμερα το Σεμινάριο 'Στρατιωτική Επιμελητεία - Military Logistics' που συνδιοργανώνουν η Πολεμική Αεροπορία, ο Σ.Α.Σ.Ι. και το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. και δεν θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά – γιατί η μητέρα της επιστήμης των σύγχρονων Logistics είναι η Πολεμική Αεροπορία. Είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι γι' αυτό, συναισθανόμαστε το βάρος της ευθύνης και μέσα στον περιορισμένο χρόνο που έχουμε, παρακαλώντας όλους τους εισηγητές να σεβαστούν στο απόλυτο τους χρόνους των εισηγήσεων, θα συντονίσουμε μια πλειάδα από ενδιαφέροντα θέματα και εισηγήσεις από διακεκριμένους και έγκριτους εισηγητές.

Το σεμινάριο έχει ως στόχο όλοι οι συμμετέχοντες, να καταλάβουν και κατανοήσουν σε βάθος, να εμπεδώσουν, να εφαρμόσουν στην πράξη και να αναπτύξουν περαιτέρω τις βασικές αρχές, τις έννοιες και τα στοιχεία περί Στρατιωτικής Επιμελητείας, που τεκμηριωμένα θα τους παρουσιασθούν, έτσι ώστε να συμβάλουν καθοριστικά στην βελτίωση της επιχειρησιακής διαθεσιμότητας των οπλικών συστημάτων όλων των Κλάδων των ΕΔ με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και επιβάρυνση του λειτουργικού τους προϋπολογισμού.

Το σεμινάριο υποστηρίζεται από παρουσιάσεις (PPT) και κατάλληλη βιβλιογραφία και απευθύνεται σε Στελέχη όλων των Κλάδων των ΕΔ. Περιλαμβάνει, δε, τις ενότητες: (Α) Η Στρατιωτική Επιμελητεία και η Διαχείρισή της (8 περίοδοι) και (Β) Άμυντική Βιομηχανία και Οικονομία (6 περίοδοι. Το σεμινάριο ήταν σχεδιασμένο για διπλάσιο χρόνο και συμπεριλάμβανε, αφενός περισσότερο χρόνο για τις περισσότερες των εισηγήσεων και αφετέρου την ενότητα της Μηχανικής της Επιμελητείας (Logistics Engineering) καθώς και

τις θεματικές των Προμηθειών και Βασικών Οικονομικών για Στελέχη. Στον προγραμματισμό μας είναι μελλοντικά να κάνουμε ένα ολοκληρωμένο σεμινάριο τριάντα ωρών (ή 5 ημερών). Το σημερινό σεμινάριο θα είναι πυξίδα και οδηγός!

Οι Εισηγητές του Σεμιναρίου, γνωρίζοντας πολύ καλά το έλλειμμα της γνώσης περί της Αμυντικής Οικονομίας και της Επιμελητείας στην Ελληνική πραγματικότητα και έχοντας συγκεντρώσει μια εκτεταμένη βάση πληροφοριών και τεχνογνωσίας -όλα τα χρόνια της δουλειάς των- Στοχεύουν και φιλοδοξούν (1) Οι επιμελητές και τα διοικητικά στελέχη της επιμελητείας και (2) Όλοι όσοι εργάζονται στον τομέα της επιμελητείας (εφοδιασμός, προμήθειες, συντήρηση, μεταφορές, αποθήκες, τεχνική υποστήριξη, μηχανική, ποιοτικός έλεγχος κλπ) οι οποίοι θα παρακολουθήσουν το Σεμινάριο, να καταλάβουν και κατανοήσουν σε βάθος, να εμπεδώσουν, να εφαρμόσουν στην πράξη και να αναπτύξουν, περαιτέρω, τις βασικές αρχές, τις έννοιες και τα στοιχεία που τεκμηριωμένα θα τους παρουσιαστούν.

Οι Εκπαιδευτικές Σημειώσεις και Παρουσιάσεις του Σεμιναρίου- είναι ανηρτημένες στις ιστοσελίδες μας και περιλαμβάνουν: ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΡΓΑΝΩΤΩΝ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ, ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ, ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ, ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ και τα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 'Α': ΚΕΙΜΕΝΑ και ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 'Β': ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΣ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 'Γ': ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Κλείνοντας, ευχαριστούμε την Ηγεσία της ΠΑ, τον Δκτή της 128ΣΕΤΗ για τη φιλοξενία και συμπαράσταση, και τους προέδρους του ΣΑΣΙ και ΕΛΙΣΜΕ, τόσο για τη συμπαράσταση, βοήθειά τους, όσο και για την επιλογή τους να συντονίσουμε το παρόν Σεμινάριο.

Οι Εισηγητές του Σεμιναρίου, κατά σειρά παρουσίασης, συνοπτικά παρουσίασαν/ παρέσχον ένα κατάλογο χρήσιμης βιβλιογραφίας επί των Logistics, και, απάντησαν σε μια σειρά από ερωτήσεις των συμμετεχόντων στο σεμινάριο:

1. Ο Σμχος ε.α. Αναστάσιος Μπασαράς, στην εισήγησή του "Γενικά περί Επιμελητείας" παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Ορισμός Συστήματος, Κύκλος Ζωής Συστήματος, Ροή Επιχειρησιακής Λειτουργίας και Επιμελητείας Συστήματος, Ορισμός & Ταξινόμηση της Επιμελητείας, Βασικά Στοιχεία και Δραστηριότητες Επιμελητείας, Κόστος της Επιμελητείας, Το Έργο των Στελεχών της Επιμελητείας, Ηθική & Δεοντολογία των Στελεχών της Επιμελητείας, Νέα έναντι Παραδοσιακής Επιμελητείας, Λειτουργικές Συνιστώσες της Επιμελητείας και Military Logistic

2. Ο Αντιπτέραρχος ε.α Αχιλλέας Λέλλας, στην εισήγησή του 'Απόσπρωση Οπλικών Συστημάτων και Αντίστροφη Επιμελητεία (Reverse Logistics)' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Αντίστροφη Επιμελητεία (Reverse Logistics): Ορισμός, Ιστορικό, Παραδοχές, Διαδικασίες, Εκπόνηση Οπλικών Συστημάτων /Υλικών, Ορισμοί, Νομοθεσία, Διαδικασίες, WWRS, Υλοποίηση.

3. Ο Αντιπτέραρχος ε.α Θεόδωρος Γιαννιτσόπουλος, στην εισήγησή του 'Συντήρηση και Ανάλυση Υποστηρίξιμότητας (Logistics Support Analysis)' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Προσέγγιση Ανάλυσης, Δείκτες Μέτρησης Απόδοσης, Παραγωγή-Συλλογή-Εγγρα-

φή-Ανάλυση και Αναφορά Δεδομένων, Μέθοδοι Ανάλυσης και Εργαλεία, Προμήθεια και Υποστήριξη Συστημάτων με Βοήθεια Πληροφορικής (CALS).

4. Ο Σμήναρχος Θεόδωρος Παπανικολόπουλος, στην εισήγησή του 'Αρχές Εφοδιασμού και Εφοδιαστικές Αλυσίδες', παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Διοικητική Μέριμνα Ε.Δ., Logistics (επιμελητεία), Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας (Supply Chain Management SCM), όρια & σχέσεις μεταξύ SCM & Logistics, εφοδιασμός, η εφοδιαστική αλυσίδα στις ΕΔ, σύγκριση SCM σε εμπορικές και military εφαρμογές, σημασία της εφοδιαστικής αλυσίδας, Διακίνηση- Συσκευασία-Αποθήκευση- Μεταφορές, ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ NATO (Σκοπός της Κωδικοποίησης, Βασικοί Στόχοι του NCS, Βασικές Αρχές Συστήματος Κωδικοποίησης, Λειτουργικά Πλεονεκτήματα, Οικονομικά Πλεονεκτήματα, Αριθμός Ονομαστικού NATO).

5. Ο Επισμηναγός Σπυρίδων Κίτσιος, στην εισήγησή του 'Αποθέματα και Διαχείριση' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Η έννοια των Αποθεμάτων και η σημασία τους. Η Ζήτηση, η πρόβλεψή της και οι Πολιτικές Αποθεμάτων. Έλεγχος των Αποθεμάτων.

6. Ο Σμχος ε.α. Αναστάσιος Μπασαράς, στην εισήγησή του 'Ειδικά Θέματα Διοικητικής Επιμελητείας' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Τεχνικές Παραγωγής Ιδεών, Τεχνικές Ανάλυσης Προβλημάτων, Στατιστικές Τεχνικές, Ανάλυση SWOT, Επιχειρηματικό Σχέδιο, Μελέτη Σκοπιμότητας.

7. Ο Σμήναρχος Πέτρος Κυριαφίνης, στην εισήγησή του 'Ποιότητα' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: η εποχή της ποιότητας, όροι & ορισμοί ποιότητας, αρχές διοίκησης ποιότητας, κόστος ποιότητας, διαχείριση διακινδύνευσης, πρότυπα ποιότητας.

8. Ο Σμχος ε.α. Αναστάσιος Μπασαράς, στην εισήγησή του 'Διαχείριση Έργων & Επιμελητεία' παρουσίασε, παράθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Διαχείριση Έργων & Επιμελητεία, Γενικά Περί Έργων, Αναλυτική Δομή Εργασιών (WBS), Τεχνική Αξιολόγησης-Επισκόπησης Προγράμματος (PERT), Διαγράμματα Gantt, Σχεδιασμός Επιμελητείας, Σχέδια Επιμελητείας, Τεχνικές Επισκοπήσεων Σχεδιασμού και Έλεγχοι, Περιγραφή των Τεχνικών Επισκοπήσεων, Εκτίμηση-Έλεγχος Κόστους Επιμελητείας.

Κατά τη δεύτερη ημέρα του Σεμιναρίου συνέχισαν τις εισηγήσεις οι:

9. Οι Αντιπτέραρχος ε.α Θεόδωρος Γιαννιτσόπουλος και Σμχος ε.α. Κωνσταντίνος Τατάρογλου, στην εισήγησή τους 'Ανάλυση Παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας' παρουσίασαν, παρέθεσαν και ανέλυσαν τα θέματα: (α) Ανάλυση Παγκόσμιας Αμυντικής Βιομηχανίας: Παρούσα κατάσταση και τάσεις στο χώρο της παγκόσμιας αμυντικής βιομηχανίας, τρωτότητες-αδυναμίες των αμυντικών βιομηχανιών στο διεθνές περιβάλλον, διεθνείς τάσεις αμυντικών βιομηχανιών, ευκαιρίες.

(β) Ανάλυση Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας: Παρούσα κατάσταση στο χώρο της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας - ευρωπαϊκή αμυντική τεχνολογική και βιομηχανική βάση EDTIB, τάσεις ευρωπαϊκών βιομηχανιών, τρωτότητες- αδυναμίες ευρωπαϊκών βιομηχανιών, ευκαιρίες.

10. Ο Αντιπτέραρχος ε.α Θεόδωρος Γιαννιτσό-

πουλος, στην εισήγησή του **‘Ανάλυση Εγχώριας Αμυντικής Βιομηχανίας - Όραμα και Στρατηγικοί Στόχοι - Ανάπτυξη πλάνου δράσης’** παρουσίασε, παρέθεσε και ανέλυσε τα θέματα: Παρούσα κατάσταση, απειλές για την εγχώρια αμυντική βιομηχανία, αδυναμίες, ευκαιρίες, δυνατά σημεία, όραμα και στρατηγικοί στόχοι, κρίσιμοι τεχνολογικοί τομείς, ανάπτυξη πλάνου δράσης.

11. Οι **Σμήναρχος Πέτρος Κυριαφίνης** και **Αντισμήναρχος Γεώργιος Καντεράκης**, στις εισηγήσεις τους **‘Σημασία και Διαχείριση της Τεχνολογικής Ισχύος στην Άμυνα’** και **‘Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα Έρευνας για την Άμυνα και την Ασφάλεια - Η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα’** παρουσίασαν, παρέθεσαν και ανέλυσαν, αντίστοιχα, τα θέματα: (α) **Σημασία και Διαχείριση της Τεχνολογικής Ισχύος στην Άμυνα:** μετατροπή της γνώσης σε ισχύ- δομή συστήματος, δίκτυο συστημάτων-δικτυοκεντρικός πόλεμος- τεχνολογικές εξελίξεις της τελευταίας 25ετίας -τεχνολογική ισχύς μύθοι & αλήθειες -επιλογή τεχνολογίας, κριτήρια κατά την προμήθεια οπλικών συστημάτων- τεχνολογική ωριμότητα -η κοιλάδα του θανάτου & ο δείκτης tri- κτήση τεχνογνωσίας οπλικών συστημάτων - σχέση κόστους & απόδοσης - επιλογή τεχνολογίας για απόκτηση & ανάπτυξη - ποιότητα & ασφάλεια - κλειδί στην ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας - φορείς ανάπτυξης τεχνολογίας - τεχνολογική υποστήριξη ΕΔ - παροχή & αυτονομία - ΕΑΒΣ, εθνική αμυντική βιομηχανική στρατηγική (αρ.3 του ν.3978/11) - αμυντική έρευνα & τεχνολογία - τεχνολογική ισχύς, χρήσιμα συμπεράσματα (β) **Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα Έρευνας για την Άμυνα και την Ασφάλεια - Η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα:** Τρέχοντα χρηματοδοτικά προγράμματα (Έρευνας – Ανάπτυξης κλπ) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Πρόσφατες εξελίξεις στη χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων για την Άμυνα, Διασύνδεση προγραμμάτων Έρευνας και Ανάπτυξης με το ΕΣΠΑ και με λοιπά χρηματοδοτικά πλαίσια, Δυνατότητα συμμετοχής ΠΑ σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για την Άμυνα και την Ασφάλεια.

12. Ο **Σμήναρχος Πέτρος Κυριαφίνης**, στην εισήγησή του **‘Τα Εργοστάσια της ΠΑ στο Πλαίσιο της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής’** παρουσίασε, παρέθεσε και ανέλυσε τα θέματα: ιστορική εξέλιξη Εργοστάσιο Αεροπλάνων Φαλήρου (ΕΑΦ) 1925 – 1938 - ο τεχνολογικός παράγοντας - εξελίξεις της τελευταίας 25ετίας - ο τεχνολογικός παράγοντας - σχέση τεχνογνωσίας με κόστος & απόδοση - απαιτήσεις ποιότητας & ασφαλείας - διαχείριση οικονομικών πόρων - σχέση κόστους & αποτελέσματος - εργοστάσια Π.Α. σήμερα: τα δυνατά τους σημεία - εργοστάσια Π.Α. ο ρόλος τους στο οικοδόμημα της τεχνικής υποστήριξης - τεχνική υποστήριξη Ε.Δ. - παροχή & αυτονομία - στρ. εργοστάσια - συνεργοί στο δίκτυο της εθνικής αμυντικής ισχύος συμπεράσματα - στρατηγικοί στόχοι εργοστασίων σύμφωνα με τις επιδιώξεις της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής (ΕΑΒΣ) (αρ.3 του ν.3978/11) - το παρόν του μέλλοντος ΚΕΑ, ΕΤΗΜ, ΜΜ-ΕΕ, ΥΠΗΔ 2015 - τα εργοστάσια της Π.Α. στο πλαίσιο της ΕΑΒΣ.

13. Ο **Σμχος ε.α. Αναστάσιος Μπασαράς**, στην ει-

σήγησή του **‘Ανάλυση Προϋπολογισμού Άμυνας’** παρουσίασε, παρέθεσε και ανέλυσε τα θέματα: ολοκληρωμένη εικόνα των αμυντικών δαπανών (ΑΔ) της χώρας μας και παραλληλισμός/ συσχετισμός με αυτές των μέσων όρων του NATO και επιλεγμένων χωρών-μελών του, βασικότερες κατευθυντήριες οδηγίες των βέλτιστων πρακτικών του NATO, ΑΔ του ΥΕΘΑ από το 1950 μέχρι το 2014, κατανομή των ΑΔ του ΥΕΘΑ από το 2004 μέχρι το 2014 ανά Κλάδο και Υπηρεσία, ανά Κατηγορία (Προσωπικό, Υποστήριξη-Λειτουργία, Εξοπλισμοί-Υποδομές), ΑΔ από το 1995 μέχρι το 2014 των NATO-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ, ΑΔ της ΠΑ, Μέσες Κατά Κεφαλήν ΑΔ του NATO, και επιλεγμένων Χωρών-μελών του, Προϋπολογισμοί ΥΕΘΑ 2015 και 2016 και βασικότερες Επισημάνσεις και Προτάσεις.

14. Ο **Αντιπύραρχος ε.α. Βασίλειος Βρεττός**, στην εισήγησή του **‘Ανάλυση: Οικονομικά της Άμυνας και Εθνικός Αμυντικός Σχεδιασμός (ΕΑΣ)’** τόνισε ότι ο στόχος της εισήγησής του είναι να καταδείξει τη σημασία του Εθνικού Αμυντικού σχεδιασμού και το ρόλο που αυτός καλείται να παίξει στην επίτευξη των στόχων της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και: Παρουσίασε, εν συντομία, το περιβάλλον βάσει του οποίου καλούνται οι ΕΔ να επιτύχουν τους στόχους της ΠΕΑ και η ανάγκη για συνεχή εξορθολογισμό και προτεραιοποίηση των Αμυντικών δαπανών με σκοπό την μεγιστοποίηση της ευημερίας των πολιτών της κοινωνίας. Ανάφερε, επιγραμματικά, τις προσεγγίσεις-θεωρίες απαίτησης των αμυντικών δαπανών – εξοπλισμών που αναπτύχθηκαν και υφίστανται σήμερα. Επιχείρησε μια ιστορική συνοπτική αναδρομή στην ελληνική πολιτική εξοπλισμών την τελευταία 15ετία ώστε να καταδειχτεί η συνεχής προσπάθεια εξ-ορθολογισμού των αμυντικών δαπανών. Ανέλυσε τον ΕΑΣ ως απόρροια της ΠΕΑ καθώς και το ΣΑΣΠΠ και ΣΠΑΥ και τις διαδικασίες αυτών. Τέλος, επιχείρησε, αντί επιλόγου, μια σύντομη σύνοψη των συμπερασμάτων επί θεμάτων οικονομικών των Άμυνας (εξοπλιστικών δαπανών) στη χώρα μας και του ΕΑΣ αλλά και της υφιστάμενης νομοθεσίας (ν. 3383/10 & ν. 3978/11).

Κλείνοντας το Σεμινάριο, ο **Αντιπύραρχος (Μ) Χριστόφορος Σμυρλής**, Γενικός Επιθεωρητής ΓΕΑ, ετόνισε, μέσα σε μια εξαιρετική ατμόσφαιρα ότι πέραν κάθε αμφιβολίας, το διήμερο αυτό, πραγματοποιήθηκε ένα εξαιρετικό και χρήσιμο σεμινάριο για όλα τα στελέχη των Ε.Δ. ανεξάρτητα από ειδικότητα και βαθμό και συνεχάρη και ευχαρίστησε όλους τους συνδιοργανωτές του Σεμιναρίου καθώς και τον Διοικητή της 128 ΣΕΤΗ για την άψογη φιλοξενία.

Οι συντονιστές του Σεμιναρίου, **Θ. Γιαννιτσόπουλος** και **Α. Μπασαράς**, εμφανώς, συγκινημένοι, αφιέρωσαν την προσπάθεια πραγμάτωσης του Σεμιναρίου στην Ελληνική Πολεμική Αεροπορία ‘γι’ αυτά που μας δίδαξε, όταν θέλεις μπορείς, όταν δεν μπορείς δεν θέλεις και γιατί μας έδωσε αυτά που πραγματικά χρειαζόμαστε’ και εξέφρασαν ένα Μεγάλο Ευχαριστώ στην Ηγεσία της Πολεμικής μας Αεροπορίας και στους Προέδρους του ΣΑΣΙ και ΕΛΙΣΜΕ, και στο Διοικητή και τελευταία όχι έσχατα στο υψηλό ακροατήριο που μας άκουσαν για δύο μέρες!

«Προσφυγικό»: Μύθοι και Αλήθειες

Του Αναστασίου Λαυρέντζου
Οικονομολόγου, Συμβούλου Επχσεων
και Συγγραφέα-Αναλυτή

Το 2015 ήταν ένα έτος ορόσημο για τις μεταναστευτικές ροές, διότι τη χρονιά αυτή οι εισροές προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα δεκαπλασιάστηκαν σε σχέση με το παρελθόν. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία, το 2015 έφτασαν στην Ελλάδα 911 χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες από διάφορες χώρες, εκ των οποίων οι 860 χιλιάδες αποβιβάστηκαν στα ελληνικά νησιά του ανατολικού

θα μας έχει διαφύγει κάτι σημαντικό: υπάρχει και ένα διόλου ευκαταφρόνητο υπόλοιπο 35% (τουλάχιστον), το οποίο ως απόλυτος αριθμός είναι πολύ μεγάλος. Συγκεκριμένα: οι προερχόμενοι από το Αφγανιστάν (όπου δεν συνέβη κάτι σημαντικά διαφορετικό από αυτό που συμβαίνει τα τελευταία 15 χρόνια) έφτασαν τους 213

Αιγαίου. Σε ένα μεγάλο ποσοστό της ελληνικής κοινής γνώμης έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι η έξαρση αυτή είναι συνέπεια του προσφυγικού κύματος που δημιουργήσε ο πόλεμος στη Συρία. Είναι όμως όντως έτσι; Όπως θα δείξουμε στη συνέχεια – εξετάζοντας στατιστικά στοιχεία τα οποία δημοσιεύτηκαν πρόσφατα – αυτό μόνο εν μέρει είναι ακριβές.

Από ποιές χώρες ήλθαν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες του 2015;

Ξεκινάμε την ανάλυσή μας εξετάζοντας την προέλευση των μεταναστών και των προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα το 2015. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 1, το 55% περίπου εξ αυτών ήταν Σύριοι, ή ακριβέστερα δήλωσαν Σύριοι, αφού όπως διαπιστώθηκε αργότερα (όταν έφτασαν στην Κεντρική Ευρώπη) πολλοί από αυτούς ήταν άλλης υπηκοότητας (τουλάχιστον ο ένας στους πέντε) οι οποίοι χρησιμοποιούσαν πλαστά διαβατήρια (τα οποία εύκολα κανείς καταλαβαίνει από πού τα προμηθεύτηκαν). Ακόμη όμως και αν δεχτούμε το παραπάνω ποσοστό ως έχει και σε αυτό προσθέσουμε και τους Ιρακινούς, φθάνουμε στο συμπέρασμα ότι το ποσοστό όσων έφτασαν στην Ελλάδα λόγω των συγκρούσεων σε Συρία-Ιράκ ήταν το 65%. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι σε μεγάλο βαθμό οι ροές του 2015 οφείλονται στις εξελίξεις στη Συρία και στο Ιράκ (με τις επιφυλάξεις που προαναφέραμε), αλλά αν μείνουμε μόνο σε αυτή την παρατήρηση,

χιλιάδες (έναντι μόλις 12.901 το 2014), οι Πακιστανοί ήταν 27.261 (σε σύγκριση με τους 3.621 που έφτασαν το 2014), οι Ιρανοί για πρώτη φορά έφτασαν του 23 χιλιάδες κ.λπ. Ακόμη και οι Μαροκινοί, οποίοι αποτέλεσαν ένα μικρό ποσοστό, σε απόλυτους αριθμούς έφτασαν τους 7.818 έναντι μόλις 264 την προηγούμενη χρονιά (30 φορές περισσότεροι!). Από τα παραπάνω στοιχεία είναι σαφές ότι δεν είναι σωστό να μιλάμε μόνο για έξαρση των προσφυγικών ροών. Παράλληλα υπήρξε και μια σημαντική έξαρση των μεταναστευτικών ροών, η οποία μπορεί να αποδοθεί στα λανθασμένα μηνύματα που εξέπεμψαν διάφοροι πολιτικοί χειρισμοί στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Πίνακας 1: Προέλευση μεταναστών & προσφύγων του 2015

Προέλευση	Πλήθος	Ποσοστό
Συρία	499.495	54,8%
Αφγανιστάν	213.267	23,4%
Ιράκ	91.769	10,1%
Πακιστάν	27.261	3,0%
Ιράν	23.155	2,5%
Μαρόκο	7.818	0,9%
Λοιποί	48.706	5,3%

ΣΥΝΟΛΟ 911.471 100%

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία (www.astynomia.gr)

Ποιά ήταν η σύνθεση κατά ηλικία και φύλο των μεταναστών και των πρόσφυγων του 2015;

Εκεί που τα πράγματα γίνονται πολύ ενδιαφέροντα είναι στη σύνθεση κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα των παράτυπα εισελθόντων αλλοδαπών στην Ελλάδα την προηγούμενη χρονιά. Από τα στοιχεία που αφορούν τις τέσσερις πολυπληθέστερες εθνικότητες (Συρία, Αφγανιστάν, Ιράκ, Πακιστάν), προκύπτει ότι το 75% αυτού του συνόλου ήταν άρρενες ενώ μόνο το 25% ήταν θήλεις. Στο σύνολο των αρρένων μάλιστα το 72% ήταν άνδρες ηλικίας άνω των 18 ετών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αριθμοί όσων δήλωσαν Σύριοι, όπου κάποιος μπορεί να παρατηρήσει ότι 220 χιλιάδες εξ αυτών ήταν άνδρες στρατεύσιμης ηλικίας 18-33 ετών. Η εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία δεν συμπίπτει με εκείνη που εμφά-

νεακής ηλικίας, οι οποίοι ήλθαν στην Ευρώπη είτε για να γλυτώσουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις (Σύριοι) είτε για να αναζητήσουν μια καλύτερη τύχη στο πλαίσιο των μεταναστευτικών ροών που θα καταφθάνουν τις επόμενες δεκαετίες από την Ασία και από την Αφρική (Αφγανοί, Πακιστανοί) είτε για άλλους λόγους...

Συμπεράσματα

Το να εισέρχονται σε μια χώρα με το μέγεθος της Ελλάδας μέσα σε ένα χρόνο περίπου ένα εκατομμύριο άνθρωποι (άλλοι 187 χιλιάδες εισήλθαν στο πρώτο τετράμηνο του 2016), σίγουρα δεν είναι κάτι απλό ούτε κάτι συνηθισμένο (έστω και αν οι περισσότεροι τελικά πέρασαν στην Ευρώπη). Θα πρέπει λοιπόν κανείς να αναλύσει με

ορθολογισμό αυτές τις εξελίξεις, ώστε να καταλάβει και τις προοπτικές τους, ειδικά τώρα που τα βόρεια σύνορα της χώρας είναι κλειστά. Δυστυχώς σε κάτι τέτοιο δεν ωφελούν ούτε οι υπερβολικοί συναισθηματισμοί ούτε οι συγκινησιακά φορτισμένες παρουσιάσεις, οι οποίες (όχι πάντα από αφέλεια) στρεβλώνουν την πραγματική εικόνα.

Στα επόμενα χρόνια θα συνεχιστούν οι μεταναστευτικές ροές από την Ασία και από την Αφρική προς την Ευρώπη, διότι θα τις τροφοδοτεί το δίπολο υπερπληθυσμού και φτώχειας το οποίο χαρακτηρίζει πολλές χώρες του τρίτου κόσμου. Ενίοτε βεβαίως οι ροές αυτές θα γνωρίζουν εξάρσεις εξ αιτίας της εγγενούς αστάθειας αυτών των χωρών και των επεμβάσεων των μεγάλων δυνάμεων. Σε αυτές τις εξελίξεις η Ελλάδα θα έχει ένα δυσανά-

Πίνακας 2α: Μετανάστες & πρόσφυγες 2015 – Κατανομή κατά φύλο και ηλικία

Ηλικιακή ομάδα	ΣΥΡΙΟΙ		ΑΦΓΑΝΟΙ	
	Άρρενες	Θήλεις	Άρρενες	Θήλεις
0-13	44.410	35.283	18.104	13.464
14-17	22.810	8.065	10.573	3.644
18-33	219.693	55.326	120.699	22.401
34+	81.764	32.144	15.823	8.559
Σύνολα	368.677	130.818	165.199	48.068
Ποσοστό	73,8%	26,2%	77,5%	22,5%
ΣΥΝΟΛΟ	499.495		213.267	

Πηγή: Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (Ε.Δ.Κ.Α.), Παν/μιο Θεσσαλίας, Δημογραφικά Νέα, τεύχος 26

Πίνακας 2β: Μετανάστες & πρόσφυγες 2015 – Κατανομή κατά φύλο και ηλικία

Ηλικιακή ομάδα	ΙΡΑΚΙΝΟΙ		ΠΑΚΙΣΤΑΝΟΙ	
	Άρρενες	Θήλεις	Άρρενες	Θήλεις
0-13	13.930	6.045	3.984	648
14-17	40.782	11.475	20.138	1.428
18-33	3.499	1.796	590	65
34+	7.956	6.285	82	325
Σύνολα	66.167	25.601	24.794	2.466
Ποσοστό	72,1%	27,9%	91,0%	9,0%
ΣΥΝΟΛΟ	91.768		27.260	

Πηγή: Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (Ε.Δ.Κ.Α.), Παν/μιο Θεσσαλίας, Δημογραφικά Νέα, τεύχος 26

νισαν τα περισσότερα ελληνικά ΜΜΕ, τα οποία σχεδόν αποκλειστικά στις ανταποκρίσεις τους παρουσίασαν οικογένειες και γυναίκες με παιδιά. Η πραγματική εικόνα, όπως μας την αποκαλύπτουν οι αριθμοί, είναι ότι όντως ένα ποσοστό των ατόμων που εισήλθαν στην Ελλάδα το 2015 ήταν πρόσφυγες, οι οποίοι κατά οικογένειες προσπάθησαν να ξεφύγουν από τη φρίκη ενός πενταετούς εμφυλίου πολέμου. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους όμως ήταν άνδρες

λόγα υψηλό μερίδιο λόγω της γεωγραφικής της θέσης και της ιδιότητάς της να είναι μέλος της ΕΕ. Για αυτό και θα πρέπει από τώρα να σκεφτούμε σοβαρά πώς θα αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα, το οποίο σε συνδυασμό με την επερχόμενη δημογραφική συρρίκνωση του ελληνικού πληθυσμού, θα αποτελέσουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις που θα κληθεί να αντιμετωπίσει στις επόμενες δεκαετίες η χώρα...

Πιθανολογώντας το τέλος του Ισλαμικού Κράτους

Του κ. Βασιλείου Κοφαχείλη

Διεθνολόγου, Συμβούλου εκτιμήσεως γεωπολιτικών κινδύνων

(Φωτ.: Ράκκα, Συρία - 25 Νοεμβρίου 2014. Καπνοί βγαίνουν από ένα κτίριο μετά τους βομβαρδισμούς των δυνάμεων του Προέδρου της Συρίας, Bashar al-Assad, κατά στόχων του ISIS, επιθέσεις που στίχαισαν τη ζωή 130 ανθρώπων. Δεν είναι η Ράκκα η πηγή της ισχύος του Ισλαμικού Κράτους και σε καμία περίπτωση η πτώση της Ράκκα δεν θα σήμαινε και το τέλος του. Από την Άπω Ανατολή μέχρι τη Λατινική Αμερική, το ΙΚ διατηρεί φρούρια και πυρήνες.)

Photo by Anadolu Agency / Contributor / Getty Images / Ideal Image

Το λεγόμενο Ισλαμικό Κράτος (ΙΚ) παραμένει ισχυρό, παρά τα πλήγματα που έχει δεχθεί τον τελευταίο χρόνο και παρά τις εδαφικές του απώλειες στη Μεσοποταμία. Αυτό το οφείλει στη στρατηγική του, στη δομή του και κυρίως στην ευρεία «νομιμοποίηση» που εξακολουθεί να απολαμβάνει δυστυχώς από τους πνευματικούς ηγέτες του σουνιτικού Ισλάμ.

Ο ιερός πόλεμος που διεξάγει εναντίον αποστατών και απίστων συνεχίζει να προσελκύει οπαδούς, πλούτο, πολιτική εύνοια και θρησκευτική στήριξη μεταξύ των Σουνιτών Μουσουλμάνων, κάνοντας ακόμη πιο εύκολη την εξάπλωσή του εναντίον των σύγχρονων Σταυροφόρων της Δύσης.

Ωστόσο, ανατρέχοντας πίσω στην ιστορία και τηρουμένων πάντα των αναλογιών, παρατηρούμε ότι το ΙΚ παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τους Σταυροφόρους και συγκεκριμένα με το Τάγμα των Ναϊτών Ιπποτών. Η μελέτη του τέλους των Ναϊτών μας βοηθάει να πιθανολογήσουμε ενδεχομένως και το τέλος του ΙΚ.

Το Τάγμα των Ναϊτών Ιπποτών

Η κατάληψη των Αγίων Τόπων το 1070 από τους Σελτζούκους Τούρκους ήταν ένα ισχυρό σοκ για τη χριστιανική Ευρώπη. Εικοσιπέντε χρόνια μετά αποφασίζεται η 1η Σταυροφορία. Με την ολοκλήρωση της το 1099, οι Άγιοι Τόποι περνούν στον έλεγχο των Σταυροφόρων, όμως η κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή του Λεβάντε κάθε άλλο παρά ασφαλής είναι για τους Χριστιανούς προσκυνητές που έρχονται από την Ευρώπη να προσκυνήσουν τον Πανάγιο Τάφο. Το 1119, ένας μικρός πυρήνας Γάλλων ιπποτών ιδρύει, με έδρα την Ιερουσαλήμ, το Τάγμα των Ναϊτών Ιπποτών, με σκοπό τη προστασία της ζωής και της περιουσίας των Χριστιανών προσκυνητών.

Γρήγορα απέκτησαν μεγάλη ισχύ. Ο Πάπας της Ρώμης ενλόγησε το Τάγμα, δίνοντάς του την απαραίτητη και αναγκαία «νομιμοποίηση». Αυτό εξασφάλισε στους Ναϊτες ισχυρές πολιτικές διασυνδέσεις, πλούτο και προσέλκυσε την αφρόκρεμα των νέων Χριστιανών στην υπηρεσία του Τάγματος. Στην πραγματικότητα, ξεκίνησαν ως ένα Τάγμα μοναχών -

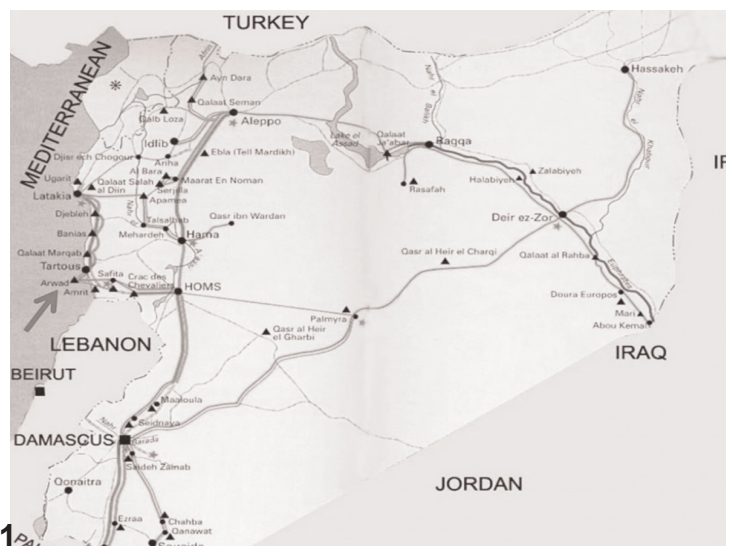
στρατιωτών και εξελίχθηκαν σε ρυθμιστές της πολιτικής και οικονομικής ζωής της Ευρώπης.

Η στρατηγική των Ναϊτών δεν επικεντρώθηκε στην Ιερουσαλήμ. Αντίθετα, δημιούργησαν ένα πολύ πυκνό δίκτυο «καταστημάτων» στην Ευρώπη και φρουριών στο Λεβάντε, έχοντας αποκεντρωμένη διοικητική λειτουργία και επιχειρησιακή ευελιξία. Έτσι, όταν το 1244 καταλήφθηκε ξανά και οριστικά η Ιερουσαλήμ από τους Τούρκους, οι Ναϊτες εύκολα μετέφεραν την έδρα τους στο επόμενο φρούριό τους στην Άκρα. Και όταν έχασαν και την Άκρα, μετέφεραν την έδρα τους στη Λεμεσό της Κύπρου.

Η πολιορκία του Arwad και η αρχή του τέλους των Ναϊτών
Το φρούριο Arwad, που βρίσκεται στο ομώνυμο νησάκι ακριβώς απέναντι από την Ταρσό της Συρίας, ήταν το τελευταίο οχυρό των Ναϊτών στην περιοχή του Λεβάντε. Η βάση τους αυτή δικαιολογούσε την ύπαρξή τους και συντηρούσε την ελπίδα ανάκτησης της Ιερουσαλήμ.

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ARWAD ΣΤΟΝ ΧΑΡΤΗ

Το 1303, οι Αιγύπτιοι Μαμελούκοι πολιορκήσαν και κατέλαβαν το φρούριο Arwad. Με την πτώση του Arwad, οι Ναϊτες χάνουν κάθε εδαφικό έρεισμα στη Μ. Ανατολή και

περιορίζονται στη Μεσόγειο και την Ευρώπη. Αυτό σηματοδοτεί και την αρχή του τέλους τους, διότι ο περιορισμός τους στην Ευρώπη, σε συνδυασμό με τη στρατιωτική και οικονομική τους ισχύ, ήταν απειλή για τις μεγάλες μοναρχίες της Γηραιάς Ηπείρου.

Τέσσερα χρόνια μετά την πτώση του Arwad, ο Βασιλιάς της Γαλλίας, Φίλιππος IV, διατάσσει τη σύλληψη και εκτέλεση των ηγετών των Ναϊτών, αναγκάζει τον Πάπα να τους αφορίσει, και μοιράζει την περιουσία τους στο ελεγχόμενο από εκείνον Τάγμα των Ιπποτών Νοσοκόμων. Δίχως «νομιμοποίηση», αρχηγούς, περιουσία και μετά από συνεχείς διώξεις, το Τάγμα των Ναϊτών διαλύεται.

Η πτώση του μικρού οχυρού Arwad, και όχι η Ιερουσαλήμ, η Άκρα ή το τελευταίο τους στρατηγείο στη Λεμεσό, ήταν τελικά το «κλειδί» για την αρχή του τέλους τους!

Ιστορικό déjà vu;

Τηρουμένων των αναλογιών, πολλά στοιχεία που οδήγησαν στη συγκρότηση και εξάπλωση των Ναϊτών τα βρίσκουμε και στην περίπτωση των τζιχαντιστών του Ισλαμικού Κράτους.

Ένα πρώτο κοινό στοιχείο βρίσκεται στα αίτια της εμφάνισής τους. Όπως η κατάληψη των Αγίων Τόπων από τις ορδές του Ισλάμ ανάγκασε τους Χριστιανούς της Ευρώπης να επέμβουν ώστε να τους απελευθερώσουν και στη συνέχεια να δημιουργηθεί το Τάγμα των Ναϊτών για να προστατεύει τα καραβάνια των προσκυνητών, αντίστοιχα, για πολλούς, η εμφάνιση του ΙΚ είναι το αποτέλεσμα της αντίδρασης του σουνιτικού Ισλάμ ενάντια στις δυτικές επεμβάσεις στην περιοχή, ενάντια στην επιρροή του δυτικού μοντερνισμού μέσα στις συντηρητικές μουσουλμανικές κοινωνίες και ενάντια στην αύξηση της ισχύος των Σιτών στη Μέση Ανατολή.

Ένα δεύτερο κοινό στοιχείο σχετίζεται με τη «νομιμοποίηση» της ύπαρξης και δράσης, τότε των Ναϊτών και σήμερα του ΙΚ. Στα μάτια των Χριστιανών, οι Ναίτες ήταν ήρωες. Αντίστοιχα σήμερα, για πολλούς Σουνίτες ανά τον κόσμο και ιδιαίτερα για τους Σουνίτες που έχασαν δικούς τους ανθρώπους στο Ραμάντι και τη Φαλούτζα το ΙΚ εκφράζει το ιστορικό ανάλογο των Σταυροφόρων.

Ένα τρίτο στοιχείο σύγκλισης βρίσκεται στο πάντρεμα της θρησκευτικής με την πολιτική, την οικονομική και τη στρατιωτική ισχύ, καλυπτόμενων πίσω από μια μεγάλη «ιδέα»: την επικράτηση του σουνιτικού Ισλάμ επί των εχθρών του με παράλληλη παλιννόστηση του ισλαμικού Χαλιφάτου. Η μεγάλη αυτή «ιδέα» νομιμοποιεί το ΙΚ και δυστυχώς κανένας από τους μεγάλους θρησκευτικούς ηγέτες του Ισλάμ δεν το έχει θεσμικά αποκηρύξει. Άρα στο ιδεολογικό πεδίο εξακολουθούν να απολαμβάνουν της απαραίτητης και αναγκαίας «νομιμοποίησης» που τους εξασφαλίζει μαχητές, μέσα και πόρους για τη συνέχιση του «αγώνα».

Επίσης, η στρατηγική και η δομή του ΙΚ μοιάζει σε πολλά με την αποκεντρωμένη δομή και στρατηγική των Ναϊτών. Δεν είναι η Ράκκα η πηγή της ισχύος τους και σε καμία περίπτωση η πτώση της Ράκκα δεν θα σήμαινε και το τέλος τους. Από την Άπω Ανατολή μέχρι τη Λατινική Αμερική, το ΙΚ διατηρεί φρούρια και πυρήνες. Την ώρα που χάνει έδαφος στη Μεσοποταμία, ενισχύει τις δυνάμεις του στη Λιβύη και κάνει θεαματικά χτυπήματα στο κέντρο της Ευρώπης.

Η στρατολόγηση φανατικών οπαδών φαίνεται αμείωτη, όπως ισχυρή παραμένει και η ικανότητά του να παράγει πλούτο για να συντηρεί την πολεμική του προσπάθεια.

Ένα τελευταίο στοιχείο στο οποίο Ναίτες και ΙΚ συγκλίνουν είναι ότι έφτιαχναν «κράτη» μέσα σε κράτη. Στο απόγειο της ισχύος τους, οι Ναίτες όριζαν τα πολιτικά και οικονομικά δεδομένα σε μεγάλο τμήμα της Ευρώπης. Ομοίως, το ΙΚ κυριαρχεί μεταξύ Συρίας και Ιράκ, ενώ επηρεάζει σχεδόν όλες τις ηπείρους.

Σχεδιάζοντας το τέλος του Ισλαμικού Κράτους

Θα μπορούσε το τέλος των Ναϊτών να λειτουργήσει ως οδηγός συμπερασμάτων ώστε να πιθανολογήσουμε, νομοτελειακά ή με σχέδιο, το τέλος του ΙΚ; Ενδεχομένως, ναι!

Το Τάγμα των Ναϊτών Ιπποτών κατέστη ευάλωτο, όταν έχασε τη στρατιωτική του υπεροχή στην περιοχή του Λεβάντε, αλλά παρέμενε αρκετά ισχυρό ώστε να επηρεάζει τις πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη από την οποία αντλούσε «νομιμοποίηση», πόρους και ανθρώπινο δυναμικό. Το στοιχείο αυτό τους έκανε εύκολο στόχο και είναι χαρακτηριστικό ότι το τελικό χτύπημα εναντίον τους δεν ήρθε από άλλα αντίπαλα Τάγματα –όπως των Νοσοκόμων ή των Τευτόνων– αλλά από τον ίδιο τον Γάλλο μονάρχη και τον Πάπα.

Αν πράγματι η Δύση θέλει να τελειώσει με το ΙΚ, δεν έχει παρά να σχεδιάσει μια στρατηγική βασισμένη στα διδάγματα που προκύπτουν από το τέλος των Ναϊτών.

Σημαντικό και καθοριστικό στοιχείο σε αυτήν τη στρατηγική θα είναι ο εντοπισμός του αντίστοιχου Arwad του ΙΚ. Ενδεχομένως μια δυτική επιχείρηση εναντίον της Ράκκα να φέρει τα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, αναγκάζοντας τους Ισλαμιστές να μεταφέρουν την έδρα τους εγγύτερα της Ευρώπης, για παράδειγμα στη Derna της Λιβύης. Και ακόμα και αν πέσει η Derna, υπάρχουν δεκάδες άλλα προπύργιά τους για να καταληφθούν. Μέχρι τότε, οι πυρήνες τους στην Ευρώπη, τη Ρωσία, στην Αυστραλία και τις ΗΠΑ θα έχουν σκορπίσει τον τρόπο και τον θάνατο, αποσταθεροποιώντας την καρδιά της Δύσης και διαλύοντας το δυτικό οικοδόμημα εκ των έσω.

Μάλιστα μια στρατηγική, που θα άφηνε τους τζιχαντιστές του ΙΚ περιορισμένους αλλά ανενόχλητους στη Ράκκα, τότε θα τους καθιστούσε μεγαλύτερη απειλή για τους περιφερειακούς τους πάτρωνες παρά για την ίδια τη Δύση.

Επίσης, μια αποτελεσματική στρατηγική εναντίον του ΙΚ θα πρέπει να βασιστεί σε στοιχεία απομόνωσης και απονομιμοποίησής του. Θα πρέπει από τη μία να εξαναγκαστούν οι θρησκευτικοί ηγέτες του σουνιτικού Ισλάμ να το αποκηρύξουν έμπρακτα, ενώ από την άλλη να δοθεί το τελειωτικό χτύπημα εναντίον τους από τις ίδιες ισλαμικές μοναρχίες που τους εξέθρεψαν, ώστε ο κύκλος της «θρησκευτικής τρομοκρατίας» να κλείσει ως μια εσωτερική υπόθεση του Ισλάμ, χωρίς να αφήνει εκκρεμότητες για διευθέτηση στο μέλλον. Παράλληλα η Δύση θα πρέπει να προετοιμάσει το διάδοχο σχήμα το οποίο θα κληρονομήσει την «περιουσία» του ΙΚ, όπως ιστορικά συνέβη και με την περίπτωση των Ναϊτών.

Όπως διδάσκει και ο Θουκυδίδης, η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, αλλά όσο η ανθρώπινη φύση δεν αλλάζει, τόσο τα γεγονότα θα ακολουθούν παρόμοια εξέλιξη!

''Μεταναστευτικές Ροές σε Ελλάδα και Ευρώπη ''

Συνδιοργάνωση :

Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.) και

Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίσπη & Δρος Αναστασίας Σαμαρά -Κρίσπη

Πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 3 Ιουνίου 2016 Ημερίδα με Θέμα : **''Μεταναστευτικές Ροές σε Ελλάδα και Ευρώπη ''**. Στην κατάμεστη από τους προσκεκλημένους Αίθουσα 'Τιάννος Κρανιδιώτης' του ΥΠ.ΕΞ. , η έναρξη της Ημερίδας έγινε στις 10:00 π.μ. με χαιρετισμό, τον οποίο απηύθυναν οι Πρόεδροι των συνδιοργανωτών φορέων Αντιναύαρχος ε.α. Π.Ν. Β. Μαρτζούκος και Δρ, Αναστασία Σαμαρά -Κρίσπη, αντίστοιχα. Οι προσκεκλημένοι αντιπροσώπευαν ευρύ φάσμα , όσον αφορά τους χώρους προέλευσης, αποτελούμενοι μεταξύ άλλων από στελέχη των τριών κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και των Σωμάτων Ασφαλείας, από μέλη της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.) καθώς και του Παντείου Πανεπιστημίου, μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (Δ.Σ.Α.) μέλη των συνδιοργανωτών φορέων.

Προσκήσεις απεστάλησαν και στο σύνολο των εκπροσωπούμενων στο Ελληνικό Κοινοβούλιο Κομμάτων. Παραβρέθηκε μόνον διμελής αντιπροσωπεία από το Κόμμα "Ένωση Κεντρώων "

Μετά τους χαιρετισμούς, τον λόγο έλαβε ο Συντονιστής της Α΄ Συνεδρίας Πλοίαρχος ε.α. Π.Ν. Οικονομολόγος Κωνσταντίνος Βουτσινάς, Μέλος του Δ.Σ. ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ., ο οποίος παρουσίασε τους παρακάτω εισηγητές/θέματα εισήγησης μετά των βιογραφικών σημειωμάτων τους:

α. Ιπποκράτης Δασκαλάκης , Υποστράτηγος ε.α., Μέλος Δ.Σ. ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

"Μεταναστευτικές τάσεις και γεωπολιτικές επιπτώσεις στην Ευρώπη ",

β. Ιωάννης Μπαλτζώης , Αντιστράτηγος ε.α. , Μέλος Δ.Σ. ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

"Κατάσταση και προοπτικές εμφυλίου πολέμου στη Συρία . Οι μεταναστευτικές επιπτώσεις και ο ρόλος της Τουρκίας",

γ. Αναστάσιος Λαυρέντζος, Οικονομολόγος-Φυσικός-Συγγραφέας, Μέλος ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

"Το Μεταναστευτικό σε συνδυασμό με το Δημογραφικό ζήτημα και το Ισλάμ ως Ελληνικό Εθνικό Πρόβλημα".

Η διάρκεια των παραπάνω εισηγήσεων ήταν εικοσάλεπτη, όπως και ο χρόνος που ακολούθως διατέθηκε για ερωτήσεις - συζήτηση των εισηγητών με το κοινό.

Ακολούθησε η Β' Ενότητα με Συντονίστρια την Δρα Αναστασία Σαμαρά -Κρίσπη, η οποία παρουσίασε τους παρακάτω εισηγητές/ θέματα εισήγησης μετά των βιογραφικών σημειωμάτων τους:

α. Μεταξία Κουσκούνα , Επίκ. Καθ. Ευρωπαϊκού Δικαίου, Νομική Σχολή Ε.Κ.Π.Α. ,

"Ο χώρος Σένγκεν και το προσφυγικό ζήτημα ",

β. Άγγελος Συρίγος, Επίκ. Καθ. Διεθνούς Δικαίου & της Εξωτερικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου,

"Φύλαξη θαλασσίων συνόρων-Ρόλος FRONTEX και ΝΑΤΟ.Προτάσεις Εθνικής Μεταναστευτικής Πολιτικής,

γ .Άγγελος Γιόκαρης, Καθ. Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου Νομικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.

"Η διαχείριση των παρανόμως συνοριακά διακινουμένων σε ένα αναθεωρημένο σύστημα των συμφωνιών Γενεύης- Σένγκεν."

Η διάρκεια των παραπάνω εισηγήσεων, όπως και ο χρόνος που ακολούθως διατέθηκε για ερωτήσεις-συζήτηση των εισηγητών με το κοινό , ήταν εικοσάλεπτη.

Η Ημερίδα έκλεισε με ανακεφαλαίωση και επίλογο του Συντονιστού .

Η παρουσίαση των εισηγήσεων από τους αντίστοιχους εισηγητές έγινε κατά τρόπο άρτιο και εμπεριστατωμένο και είχε ως συνέπεια να κρατήσουν το ενδιαφέρον και την παρουσία του κοινού αδιάπτωτη έως την ολοκλήρωση της Ημερίδας. Εξίσου ουσιαστική ήταν η τοποθέτηση ερωτήσεων και ο διάλογος, που διαμερίφθηκε ανάμεσα στους εισηγητές και το κοινό.

Ίσως η αποχώρηση Νταβούτογλου να μην ήταν... “αποπομπή”

Του κ. Ιωάννου Σ. Θεοδωράτου
Δημοσιογράφου-Αμυντικού αναλυτού

Η αποχώρηση του Αχμέτ Νταβούτογλου από την προεδρία του ΑΚΡ και από την πρωθυπουργία, πιθανότατα υλοποιείται στο πλαίσιο προσχεδιασμένης συμφωνίας με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Ταγίπ Ερντογάν, χωρίς αυτό να σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο την πρόκληση διχασμού ή άλλης ουσιαστικής δυσλειτουργίας στην κορυφή της νέο-οθωμανικής πυραμίδος.

Μετά από 20 μήνες παραμονής στην πρωθυπουργία, ο αναβαθμισμένος πρώην υπουργός των εξωτερικών, ο οποίος σημειωτέον είχε ελάχιστη απήχηση στον κομματικό μηχανισμό, ολοκλήρωσε τον κύκλο του, έχοντας αντιμετωπίσει δύο δύσκολες εκλογικές αναμετρήσεις.

Θυμίζουμε, ότι ο ακαδημαϊκός συγγραφέας του «Στρατηγικού Βάθους» και πατήρ του αναθεωρητικού δόγματος του Νέο-οθωμανισμού ανέλαβε τα καθήκοντα του προέδρου του ΑΚΡ και του πρωθυπουργού με διαδικασίες ευθείας «πολιτικής αναθέσεως», καθ' υπόδειξη του παντοδυνάμου προέδρου Ερντογάν.

Εξαιρετικώς δεικτικό είναι άλλωστε το σχόλιο του ηγέτου του κόμματος της αντιπολιτεύσεως CHP Κιλιντσντάρογλου, ο οποίος δήλωσε πως ο Νταβούτογλου: «Δεν έφυγε εξ' αιτίας της βουλήσεως 21 εκατομμυρίων ψηφοφόρων, αλλά εκ της αποφάσεως ενός μόνον...».

Η αντικατάσταση του Νταβούτογλου δεν συνιστά έκπληξη ή ρήξη, καθώς φαίνεται πως αποτελεί τμήμα του ευρύτερου σχεδίου, που φέρει την σφραγίδα του απολύτου κυριάρχου της τουρκικής πολιτικής σκηνής Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος μεθοδεύει την πολιτειακή μετατροπή της Τουρκικής Δημοκρατίας από προεδρευόμενη προς ένα σύστημα προεδρικής (αμερικανικό) ή ημι-προεδρικής (γαλλικό) δημοκρατίας.

Ο ίδιος ο Νταβούτογλου σε δηλώσεις του ευχαριστεί τον φίλο του Ταγίπ, δηλώνει μέλος της οικογένειάς του (!) και απομακρύνεται από την θέση του πρωθυπουργού συντεταγμένως χωρίς καμία άμεση ή έμμεση μομφή, η οποία μετά από την αλλαγή που θα τεθεί σε δημοψήφισμα το προσεχή Φθινόπωρο (σ.σ. Ίσως να προκύψουν και πρόωρες εκλογές), θα έχει μετατραπεί σε ένα αξίωμα χωρίς ουσιαστικές εξουσίες.

Όπως έχει φανεί μέσω τουρκικών δημοσιευμάτων και δηλώσεων επισήμων, οι προτάσεις για την μετάβαση στο νέο πολιτειακό σύστημα αποκαλύπτουν πως ο νέος πρωθυπουργός θα είναι εξαιρετικώς αποδυναμωμένος έως και ανύπαρκτος.

Το δίδυμο Ερντογάν-Νταβούτογλου δεν έχει υποστεί καμία ρωγμή, ούτε υπέφωσκε κάποια κρίση δυσανεμίας, καθώς ο Νταβούτογλου υλοποιούσε κατά γράμμα την από κοινού σχεδιασμένη νέο-οθωμανική στρατηγική, φροντίζοντας ωστόσο να προτάσσει -όπως ανέδειξε με εξαιρετικό τρόπο ήδη από πέρυσι σε σχετικά προφητικά δημοσιεύματα-αναλύσεις ο Χρ. Μηνάγιας- την αναλυτική ικανότητα εξισορροπώντας την διαισθητική του Ερντογάν.

Ο Νταβούτογλου υπογράμμισε πως εργάστηκε επί της βάσεως: «Ισχυρός πρόεδρος – ισχυρός πρωθυπουργός»

ρόλος της Εμινέ (συζύγου του Ερντογάν) όπως και η

γός», παραχωρώντας στον Ερντογάν την πρωτοκαθεδρία αποφάσεων επί των στρατηγικών χειρισμών (σ.σ. και αποδεχόμενος πλήρως τα αποτελέσματά τους) σε όλα τα φλέγοντα ή κύρια ζητήματα, γεγονός που δεν συνάδει με τις υφιστάμενες προεδρικές εξουσίες.

Συνεπώς, εάν ο Νταβούτογλου ασκούσε τις προβλεπόμενες από το νόμο εξουσίες αγνοώντας τον πρόεδρο, τότε θα είχαν από νωρίς εμφανισθεί σημεία συγκρούσεων. Όμως κάτι τέτοιο ουδέποτε συνέβη και ο Ερντογάν παρένβαινε επί της ουσίας ασκώντας από πάνω προς τα κάτω την εξουσία, φθάνοντας μάλιστα στο σημείο να αναλάβει και την προεκλογική καθοδήγηση του ΑΚΡ! Σημειώνουμε επίσης πως για πρώτη φορά στην τουρκική πολιτική ιστορία ο πρόεδρος μετείχε ως επικεφαλής σε έξι (!) συνεδριάσεις του υπουργικού συμβουλίου, παρουσία του πρωθυπουργού.

Συνεπώς, το νέο-οθωμανικό παραϊσλαμιστικό (σ.σ. παραϊσλαμιστής αυτός που δρα παράλληλα με τον ισλαμισμό) ζεύγος συμφωνούσε επί της αρχής και στη συνέχεια μεταβίβαζε τις εντολές προς τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα με επίκεντρο το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, εκεί όπου παρουσία των δύο ανδρών κεκλεισμένων ή μη των θυρών, λήφθηκαν σοβαρότατες αποφάσεις σε γεωστρατηγικό επίπεδο.

Η αποσταθεροποίηση της Συρίας και του Άσαντ, η υποστήριξη του Daesh, η χρήση των ρωών προσφύγων και λαθρομεταναστών ως εργαλείο άσκησης εξωτερικής πολιτικής, η κατάρριψη του ρωσικού αεροσκάφους, η εμπλοκή στις αγαστές τουρκο-ρωσικές σχέσεις, η τακτική της επιθετικής επαναπροσεγγίσεως με το Ισραήλ, η άσκηση γεωστρατηγικής πίεσεως έναντι της Ελλάδος και της Κύπρου, η μεγιστοποίηση και υλοποίηση σοβαρότατων επιθετικών εξοπλιστικών προγραμμάτων, η διεύρυνση του «Στρατηγικού Βάθους» σε Ασία-Αραβική Χερσόνησο και Αφρική (σ.σ. Συμφωνίες για δημιουργία στρατιωτικών βάσεων σε Κατάρ, Σομαλία, Αλβανία) και πολλές άλλες ενέργειες, αποτελούν συναποφάσεις τις οποίες εκφωνούσε ο Ερντογάν και υπέγραφε ο Νταβούτογλου.

Εκεί όπου η τουρκική θέση έπρεπε να εμφανιστεί δήθεν διαλλακτική αναλάμβανε ο Νταβούτογλου και όταν απαιτείτο η σκληρή γραμμή τότε έσφιγγε τα ηνία ο Ερντογάν. Στις ΗΠΑ, η αποχώρηση Νταβούτογλου δεν προκάλεσε έκπληξη, όμως η δήλωση των Αμερικανών ήταν σαφώς αναφορικά με την αναμονή συνέχισης και από τον διάδοχό του της πολιτικής κατά του Daesh.

Στην Ουάσιγκτον είναι γνωστός ο «συμβουλευτι-

ΤΣΑΜΗΔΕΣ ΚΑΙ ΤΣΑΜΟΥΡΙΑ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ!!

Του Αντιστρατήγου ε.α. Ιωάννου Αθ. Μπαλτζώη

επιθυμία προώθησης στον πρωθυπουργικό θώκο του γαμπρού Αλμπαϊράκ σημερινού υπουργού Ενέργειας και Φυσικών Πόρων. Οι πέραν του Ατλαντικού αλλά και οι παροικούντες την Ιερουσαλήμ γνωρίζουν πως η συμπάθεια προς τους Τζιχαντιστές μπορεί να αναθερμανθεί στο εγγύς μέλλον (σ.σ. Επισημαίνεται το «κρυφό φως» των πραγματικών προθέσεων πίσω από τις τρέχουσες εξελίξεις) και λαμβάνουν εγκαίρως τα μέτρα τους.

Στην Ελλάδα ακούστηκαν και γράφτηκαν διάφορες αναλύσεις περί διαφωνιών, ενώ κάποιοι σε κυβέρνηση και αντιπολίτευση αλλά και αλλού έφθασαν να αποδίδουν την επιθετικότητα της Τουρκίας στο Αιγαίο στη σύγκρουση μεταξύ των δύο ισχυρών ανδρών! Όσον αφορά τη χώρα μας η νέο-οθωμανική απειλή είναι πάγια, σταθερά προσανατολισμένη και συνεχώς αναβαθμίζεται, αναμένοντας την ιστορική ευκαιρία ή την ευνοϊκή γεωστρατηγική συγκυρία.

Η γνώμη μας είναι εντελώς διαφορετική, καθώς η γειτονική χώρα ετοιμάζεται να εξελιχθεί σε κάτι το πολιτικώς πρωτόγνωρο από ό,τι έχουμε συνηθίσει μέχρι σήμερα. Το προσωπείο του δημοκρατικού μουσουλμάνου ηγέτου (σ.σ. islam light) έχει απορριφθεί και μετά από 14 χρόνια εξουσίας, οι νέο-οθωμανοί έχουν πια μετατραπεί σε καθεστώς. Η ανάδειξη του Ερντογάν στη θέση του υπερ-προέδρου με εξουσίες που αν τελικώς ψηφιστούν, θα παραπέμπουν στην παντοδυναμία όχι του Κεμάλ, αλλά των σουλτάνων δεν απέχει πολύ χρονικώς.

Εφόσον υλοποιηθεί η «προεδρική θέληση» τότε πλέον θα έχει ανοίξει οριστικώς το μπουκάλι απελευθερώνοντας το ισλαμιστικό τζίνι, ο ασκός του Αιόλου θα ανοίξει και θα προκληθεί γεωπολιτική θύελλα. Ο αναλυτικός νους ήταν και συνεχίζει να είναι ο Νταβούτογλου και το εκτελεστικό εξουσιαστικό χέρι ανήκει στον Ερντογάν. Οι εξελίξεις καταδεικνύουν πως έκλεισε ο κύκλος του «Ερντογανικού ΑΚΡ» και άνοιξε ο κύκλος της «Ερντογανικής Τουρκίας».

Στο νέο-οθωμανικό σκάκι εκτελέστηκε κίνηση ροκέ. Ο βασιλιάς άλλαξε θέση με τον πύργο και προστατεύτηκε. Ο Νταβούτογλου είναι ο βασιλιάς, αλλά μην αναζητήσετε τον Ερντογάν στον πύργο ή σε άλλο πιόνι του σκακιού. Ο παρα-ισλαμιστής Τούρκος πρόεδρος είναι εκείνος που κινεί τα πιόνια, ορίζει τις κινήσεις της βασιλίσσας, των ίππων και κυρίως των αξιωματικών και των στρατιωτών...

«Η Αλβανία γίνεται μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα και θέλουμε να είμαστε μαζί της σε αυτό το γίγνεσθαι. Από την άλλη, δεν θα πρέπει να ξεχνά κανείς στην Αλβανία, ότι το μέλλον της συνδέεται με τις καλές σχέσεις με τον νότια γείτονά της. Ούτε να υποτιμώνται οι δυνατότητες και τα εργαλεία που διαθέτει η Ελλάδα ακόμα και σήμερα» δήλωσε ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς σε ομιλία του στο πανεπιστήμιο των Τιράνων. Τόνισε ακόμη ότι η χώρα μας θέλει «να μη μείνουν άλυτα παλιά προβλήματα που θα δημιουργούσαν δυσκολίες στον ευρωπαϊκό δρόμο της Αλβανίας και να λυθούν με συνεννόηση, διάλογο, ορθολογισμό και ωριμότητα όσο το δυνατό πιο άμεσα». Υπογράμμισε δε ότι «παρά την κρίση της ελληνικής οικονομίας με επιπτώσεις στο σύνολο της κοινωνίας, η Ελλάδα παραμένει με απόσταση η πιο ισχυρή χώρα της περιοχής, και όχι μόνο λόγω του ΑΕΠ της – που παρά την πτώση του κατά 25% είναι πέντε φορές μεγαλύτερο εκείνου της Βουλγαρίας και δέκα εκείνου της Αλβανίας- αλλά και λόγω της συμμετοχής της σε όλους τους δυτικούς θεσμούς και την εμπειρογνωμοσύνη της». Η ομιλία του κ. Κοτζιά κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αλβανία ήταν η Ελληνική απάντηση στις ανιστόρητες, εθνικιστικές και προκλητικές δηλώσεις κατά της Ελλάδος, τόσο του υφυπουργού Εξωτερικών Σελίμ Μπελορτάγια, όσο και του πρωθυπουργού Έντι Ράμα, βάζοντάς και τους δύο στη θέση τους, με «διπλωματική ευγένεια που σφάζει» και με νοήματα που δεν αφήνουν αμφισβητήσεις.

Το θέμα των Τσάμηδων, κυριαρχεί τα τελευταία χρόνια στην Αλβανική πολιτική σκηνή, λόγω της πίεσης που ασκεί το κόμμα αλλά και οι λεγόμενες Τσάμικες οργανώσεις, δημιουργώντας αλυτρωτικές αντιλήψεις στην Αλβανική κοινωνία, αλλά και μια αναθεωρητική διάθεση της Αλβανίας, με την στήριξη και υποστήριξη, ποιανού άλλου, μα της Τουρκίας φυσικά, που υποδαυλίζει και υποστηρίζει (παντοιοτρόπως) τέτοιες αντιλήψεις και ενέργειες κατά της Ελλάδος. Έτσι ας προσπαθήσουμε να αναλύσουμε το εν λόγω θέμα και να δούμε τις μεγάλες αλήθειες που αποκρύπτονται και τα μεγάλα ψέματα που αναδύονται. Η παρακάτω ανάλυση είναι μέρος (Κεφάλαιο) της εργασίας του γράφοντος στο Μεταπτυχιακό του «Γεωπολιτική ανάλυση Γεωστρατηγική Σύμβαση και σπουδές Άμυνας και διεθνούς Ασφάλειας» του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ALBANIA

Η δημιουργία του Αλβανικού κράτους, σύμφωνα με τον καθηγητή Ιωάννη Μάξη απετέλεσε τον καρπό του ανταγωνισμού της Αυστροουγγαρίας, η οποία έχοντας μαζί με την Γερμανία επεκτατικές βλέψεις προς το γεωπολιτικό σύμπλοκο της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, επεδίωκε την ανάσχεση των της σλαβικής καθόδου προς την Αδριατική και την Μεσόγειο, όπως και την ανάσχεση των αντιστοίχων επεκτατικών βλέψεων της Ιταλίας προς το αυτό γεωπολιτικό σύμ-

πλοκο. Αλλά οι ιταλικές βλέψεις ελέγχου του στομίου της Αδριατικής απαιτούσαν, από πλευράς Ρώμης, τον έλεγχο της Κέρκυρας και της Αλβανίας. Ταυτόσημες, σχετικά με την Αδριατική και την Μεσόγειο, άρα και ανταγωνιστικές ήσαν και οι βλέψεις της Σερβίας, που επεδίωκε προβολή ισχύος επί της Αλβανίας. Ακόμη θα πρέπει να αναφέρουμε και τις Ιταλικές βλέψεις που αφορούσαν την Κέρκυρα και την Αλβανία, με σκοπό τον έλεγχο του άξονος Οτράντο – Αυλώνας, αλλά και της Νήσου Σάσσωνας, την οποία ονόμαζαν «Γιβραλτάρ της Αδριατικής», αλλά και των Διαποντίων Νήσων, με στόχευση τους εμπορευματικούς διαύλους.

Τα σύνορα του κράτους της Αλβανίας καθορίστηκαν με το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας (17 Δεκ. 1913). Στο νεοσύστατο αλβανικό κράτος συμπεριελήφθη και τμήμα της Ηπείρου, το οποίο από τότε ονομάστηκε «Βόρειος Ήπειρος», τμήμα της οποίας είχε ήδη απελευθερωθεί κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο (1912-13) από τον Ελληνικό στρατό. Ο όρος «Βόρεια Ήπειρος» είχε έννοια πολιτική και διπλωματική, δηλώνοντας το τμήμα εκείνο του Ηπειρωτικού εδάφους «το κείμενο εκείθεν της γραμμής, των δια του Πρωτοκόλλου της Φλωρεντίας του 1913 καθορισθέντων Ελληνοαλβανικών συνόρων».

Με τις ενέργειες των Μεγάλων Δυνάμεων παραχωρήθηκε στο Αλβανικό κράτος μια περιοχή (Βόρεια Ήπειρος), όπου έγινε καταφανής παράβλεψη των δημογραφικών στοιχείων, με την πλειοψηφία των κατοίκων να είναι Έλληνες, με ισχυρά εθνική συνείδηση και μάλιστα αυτόχθονες!!!! Παρά του ότι είχαμε διανύσει μισή περίπου χιλιετία κατοχής και εξισλαμισμού, η ενιαία Ήπειρος στις αρχές του 20ου αιώνα εμφάνιζε Ελληνική πλειοψηφία. Σε τουρκική απογραφή του 1908, από τους 500.000 κατοίκους της Ηπείρου, οι 308.000 δήλωσαν Έλληνες Χριστιανοί το 1914, η Διεθνής Επιτροπή Εθνολογικού Ελέγχου έδωσε στοιχεία που καταδείκνυαν την συντριπτική υπεροχή του Ελληνικού πληθυσμού.

ΤΣΑΜΗΔΕΣ-ΤΣΑΜΟΥΡΙΑ

Τσαμουριά ονομάζεται η περιοχή εκείνη της Ηπείρου, που εκτείνεται κατά μήκος της ακτής ανάμεσα στις εκβολές του ποταμού Αχέροντα και μέχρι το Βουθρωτό και ανατολικά μέχρι τους πρόποδες του όρους Ολύτσικας (Τόμαρος). Η περιοχή ταυτίζεται με τη Θεσπρωτία και ένα μικρό της τμήμα ανήκει σήμερα στην Αλβανία με κέντρο την κωμόπολη Κονίσπολη. Για την προέλευση της ονομασίας υπάρχουν πολλές εκδοχές. Η περισσότερο αναποκρινόμενη στην πραγματικότητα φαίνεται να είναι η εκδοχή που κάνει λόγο για παραφθορά του ονόματος του ποταμού Θύαμης (Καλαμάς), με παραφθορά του με την πάροδο του χρόνου: Θύαμης, Θυάμης, Τσ(ι)άμης, δηλ. ο κάτοικος που βρίσκεται κοντά στον Θύαμη ποταμό, την Θυαμυρία (Θιαμουρία), την Τσ(ι)αμουριά. Στο ελληνικό τμήμα της Τσαμουριάς ζούσαν το 1923 περίπου 20.000 μουσουλμάνοι που είχαν την αλβανική ως μητρική γλώσσα. Για την κατγωγή των Τσάμηδων υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις.

Στο θέμα των Τσάμηδων ενδιαφέρουσα προσέγγιση είναι της Λέκτορος Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ Ελευθερίας Κ. Μαντά, η οποία κατάφερε να προσεγγίσει ένα σύνθετο και ευαίσθητο θέμα με προσοχή, συστηματικότητα και χαμηλούς τόνους. Κατά την Μαντά, οι Τσάμηδες ήταν ένας παραδοσιακός αγροτικός, συμπαγής και κλειστός πληθυσμός που για συγκυριακούς λόγους εξαιρέθηκε της ανταλλαγής του 1922. Η συμβίωσή τους με το χριστιανικό στοιχείο της περιοχής υπήρξε εξαρχής προβληματική: η πολιτισμική διαφοροποίηση, οι κτηματικές διαφορές και η στάση του ελληνικού κράτους απέναντί τους, ενίσχυσαν την καχυποψία τους και επέτρεψαν τη δράση εξτρεμιστικών αλτρωτικών στοιχείων στην Αλβανία. Πάνω εκεί βασίστηκε και η Ιταλία για να θέσει τσαμικό θέμα και να δικαιολογήσει την εισβολή του 1940.

Όπως είναι φυσικό, η εξέλιξη αυτή δυναμίτισε την ήδη τεταμένη κατάσταση στην περιοχή. Ένοπλοι Τσάμηδες συνόδευσαν τον ιταλικό στρατό κατά τη σύντομη προέλασή του στο Ελληνικό έδαφος τον Νοέμβριο του 1940, ο τοπικός πληθυσμός υποδέχθηκε πανηγυρικά τους εισβολείς, ενώ σημειώθηκαν οι πρώτες λεηλασίες και επιθέσεις εναντίον χριστιανικών χωριών.

Η υποχώρηση των Ιταλών και η επιστροφή των Ελλήνων κατοίκων έθεσε σε κίνηση μια δυναμική αντεκδικήσεων που κατέληξε στην εκδίωξη των Τσάμηδων το 1944, από τις ανταρτικές ομάδες του ΕΔΕΣ, που κυριαρχούσαν στην περιοχή, ίσως και με μη προβλεπόμενο και νόμιμο τρόπο θα λέγαμε. Η Ιταλική, αρχικά, και η Γερμανική Κατοχή συνοδεύτηκαν από βία. Οι ηγέτες των Τσάμηδων αποδεδειγμένα συνεργάστηκαν με τις κατοχικές αρχές, καθ' όλη την διάρκεια της κατοχής και συμμετείχαν σε διώξεις, λεηλασίες, καταστροφές, καταδόσεις και μαζικές εκτελέσεις, η πιο γνωστή από τις οποίες υπήρξε η εκτέλεση 49 επιφανών κατοίκων (προκρίτων) της Παραμυθιάς, τον Σεπτέμβριο 1943, γεγονός που συγκλόνησε και στιγμάτισε την συνείδηση των Ελλήνων κατοίκων και έθεσε τους Τσάμηδες εκτός της Ελληνικής κοινωνίας της Θεσπρωτίας. Αυτό το γεγονός, το μίσος και την απέχθεια του τοπικού πληθυσμού εκμεταλλεύτηκαν οι τοπικοί ηγέτες του ΕΔΕΣ, καταγόμενοι από την ευρύτερη περιοχή, οι οποίοι έδρασαν με υπερβάλλοντα ενθουσιασμό και με πρωτοβουλίες που αγνοούσε η ηγεσία του ΕΔΕΣ, πλην όμως δεν το απέτρεψε. Παρόλο που ο ΕΔΕΣ ήταν μια αποκεντρωμένη οργάνωση όπου, αντίθετα με το ΕΑΜ, η κεντρική διοίκηση δύσκολα έλεγχε τους τοπικούς οπλαρχηγούς, τίποτε δεν δείχνει ότι η ηγεσία του είχε την παραμικρή (και πραγματική) διάθεση να τους συγκρατήσει. Η κοινωνική-τοπική-ιστορική-πολιτική συγκυρία τον Σεπτέμβριο του 1944 επέτρεπε την «τελική λύση» του τσαμικού ζητήματος στην περιοχή της Θεσπρωτίας. Με την εκδίωξη των Τσάμηδων από την περιοχή της Θεσπρωτίας, οι περιουσίες των διαμοιράστηκαν δια κλήρου στους Έλληνες κατοίκους.

κατοίκων της Θεσπρωτίας ότι οι Τσάμηδες ποτέ δεν αισθάνθηκαν Έλληνες.

Και όταν κατά την Ιταλική επίθεση της 28 Οκτωβρίου ο Ελληνικός Στρατός υποχώρησε στο Νότιο Τομέα, οι Τσάμηδες αποτέλεσαν την εμπροσθοφυλακή του Ιταλικού Στρατού. Με γιορτές και πανηγύρια ύψωσαν στο Μαργαρίτι την Αλβανική σημαία. Με την αντεπίθεση του Ελληνικού Στρατού και την υποχώρηση των Ιταλών οι ένοπλοι Τσάμηδες, πυροβολώντας από τα νώτα τα προελαύνοντα Ελληνικά τμήματα, προξένησαν πολλά θύματα εις αυτά. Για τα διαπραχθέντα αδικήματα από τους Τσάμηδες κατά την διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων το Ελληνικό Κράτος έδειξε μεγαλοφυχία και γενναιοφροσύνη. Κατά την Κατοχή τάχθηκαν ανεπιφύλακτα όλοι στο πλευρό του Ιταλικού Στρατού Κατοχής, με την ελπίδα, ότι θα αποσπάσουν την συγκατάθεση της Ιταλικής Κυβερνήσεως για ενσωμάτωση της Θεσπρωτίας στο Αλβανικό Κράτος.

Στα τρία χρόνια της Κατοχής οι Τσάμηδες βοηθούσαν με ένοπλα τμήματα τα Ιταλικά κι αργότερα τα Γερμανικά στρατεύματα στις επιχειρήσεις εναντίον των Ελλήνων ανταρτών. Προέβησαν κατά το χρονικό αυτό διάστημα σε ανομολόγητα εγκλήματα κατά του χριστιανικού στοιχείου της περιοχής. Οι αναρίθμητοι φόννοι, οι βιασμοί των γυναικών, οι πυρπολήσεις των σπιτιών, η κλοπή ολοκλήρων ποιμνίων και άλλων κινητών πραγμάτων, ήταν συνηθισμένες πράξεις. Μεταξύ άλλων φόνευσαν και το Νομάρχη Θεσπρωτίας.

Στις 29-9-1943, ύστερα από την απόφαση της Τσάμικης ηγεσίας, της Μιντζιλισί Ινταρέ, αποφασίζεται ο “αποκεφαλισμός” της Ελληνικής ηγεσίας της περιοχής. Επιλεκτικά, συλλαμβάνονται πενήντα δύο Έλληνες και δεμένοι οδηγούνται ενάμισι χιλιόμετρο έξω από την Παραμυθιά, στον Αη Γιώργη, με συνοδεία πενήντα Τσάμηδων και δεκαπέντε Γερμανών. Ο επικεφαλής Γερμανός αξιωματικός γλυτώνει τρεις και εκτελούνται οι υπόλοιποι σαράντα εννιά. Παπάς, γιατρός, Γυμνασιάρχης, Σχολάρχης, Δήμαρχος, καθηγητές, δάσκαλοι, επιχειρηματίες, αγρότες, έπесαν τραγουδώντας το “Γέρο Δήμο” και το “Έχε γειά”. Την ίδια μέρα της εκτέλεσης μπαίνει στην Παραμυθιά ο καινούργιος Δεσπότης Δωρόθεος, παρόλο που ο Πρόεδρος του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού, Ελβετός Μπίκελ, τον πρόέτρεπε να μη πάει. Κανένας Χριστιανός δεν παραβρέθηκε στην υποδοχή. Παντού τρόμος θανάτου. Ο Δεσπότης, τριαντάχρονος τότε, μόνο με το Διάκο του, πηγαίνει κατ’ ευθείαν στον Γερμανό φρούραρχο, τον πείθει και αφήνει ελεύθερους τους πεντακόσιους Χριστιανούς, κρατούμενους Παραμυθιώτες και την επομένη, με συνοδεία δύο Γερμανούς στρατιώτες παίρνει και πέντε χριστιανούς, πηγαίνει στον τόπο της θυσίας και ενταφιάζει τους σαράντα εννιά άταφους μάρτυρες.

Ένα τμήμα των περιουσιών κατασχέθηκε με βάση τη Συνθήκη της Λωζάννης. Οι περισσότεροι (18.000 περίπου) έφυγαν οικειοθελώς μετά τον πόλεμο για την Αλβα-

νία. Καταδικάστηκαν με 1.700 αποφάσεις από το Ειδικό Δικαστήριο Δωσίλογων των Ιωαννίνων ως προδότες. Σήμερα οι Τσάμηδες έχουν ιδρύσει στην Αλβανία τον “Σύνδεσμο της Τσαμουριάς”, μια 100μελή άτυπη βουλή. Ιδού ο χάρτης της Μεγάλης Αλβανίας.

Συχνά κάνουν πορείες στα Τίρανα και επηρεάζουν τις εκάστοτε Αλβανικές κυβερνήσεις, που υιοθετούν τις αλυτρωτικές αντιλήψεις των Τσάμηδων και των λοιπών εθνικιστών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις 30 Ιουνίου 1994 η Αλβανική βουλή καθιέρωσε ομόφωνα την 27 Ιουνίου ως ημέρα “γενοκτονίας” των Τσάμηδων. Το θέμα των Τσάμηδων δεν έχει τελειώσει και συνεχίζεται σε διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με τις πρόσφατες εξελίξεις.

Πρόσφατα, Φεβρουάριος 2016, οργανώσεις Τσάμηδων προσέφυγαν στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης, που εξετάζει κυρίως εγκλήματα πολέμου, όπου κατατέθηκε ο φάκελος για τις διεκδικήσεις των Τσάμηδων στην Ελλάδα, ο οποίος έγινε δεκτός από τον Εισαγγελέα. Έτσι ένα θέμα, που έμενε ουσιαστικά κλειστό επί εβδομήντα και πλέον χρόνια, φαίνεται ότι ανοίγει με επίσημο τρόπο. Αν μάλιστα έχουν έστω και πολύ μικρή δόση αλήθειας, όσα αναφέρουν σε ανακοινώσεις τους ακραίες οργανώσεις Τσάμηδων από την Αλβανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, ότι δηλαδή στην κίνηση αυτή έχουν την υποστήριξη πολλών δυτικών χωρών, τότε τα πράγματα γίνονται εξαιρετικά σοβαρά. Οι Τσάμηδες ζητούν πέρα από αποζημιώσεις πολλών δις, εδάφη της Ηπείρου, όπως της Ηγουμενίτσας, της Πάργας κι άλλων περιοχών. Στην παράδοση του φακέλου παραβρέθηκαν εκπρόσωποι πολλών εθνικιστικών συλλόγων από την Αλβανία αλλά και από περιοχές όπου ζουν αλβανόφωνοι πληθυσμοί. Ο φάκελος είναι σε τρεις γλώσσες, αγγλικά, γερμανικά και γαλλικά και σύμφωνα με δηλώσεις που έγιναν στη Χάγη, οι οργανώσεις έχουν την στήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών αλλά και χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το (ψευδο)-ζήτημα των Τσάμηδων και της Τσαμουριάς, με την διεκδίκηση όχι μόνο της Θεσπρωτίας και των περιουσιών των στην περιοχή αυτή, αλλά και της περιοχής μέχρι του Αράχθου ποταμού παραμένει ακόμη, ως το κορυφαίο θέμα αλυτρωτισμού των Αλβανών ίσως και πιο οξυμένο το δηλητήριο, που δηλητηριάζει συνεχώς τις διμερείς σχέσεις των δύο κρατών. Το θέμα όμως έχει κλείσει. Οι Τσάμηδες ήσαν αποδεδειγμένα ανθέλληνες, συνεργάστηκαν με τον κατακτητή, προέβησαν σε λεηλασίες, κακοποιήσεις κατοίκων της Θεσπρωτίας, δολοφονίες και αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν οικειοθελώς από την Ελλάδα, φοβούμενοι την άφιξη και τις διαθέσεις του ΕΔΕΣ. Έτσι το Δικαστήριο Δωσίλογων των Ιωαννίνων, με αμετάκλητες αποφάσεις του καταδίκασε ως προδότες και δήμευσε την περιουσία των.

Παραπομπές, Αναφορές και Βιβλιογραφία παραλείπονται
Όρα: www.analystsforchange.org

Η αντίληψη των Τούρκων για την εξωτερική πολιτική της χώρας τους

Του Ταξιάρχου ε.α. Χρήστου Μηνάγια

Στις 25-05-2016, ο πρόεδρος Δημοκρατίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν προήδρευσε στην πρώτη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου της νέας τουρκικής κυβέρνησης με πρωθυπουργό τον Μπιναλί Γιλντιρίμ, στο προεδρικό μέγαρο.

Όπως γίνεται κατανοητό, το σύστημα της ημιπροεδρικής Δημοκρατίας γίνεται πλέον πραγματικότητα, καθώς επίσης ο νέος πρωθυπουργός θα πράξει τα δέοντα προκειμένου να αλλάξει το υπάρχον «προβληματικό» κοινοβουλευτικό σύστημα της χώρας. Τούτο επιβεβαιώνεται εμμέσως από το γεγονός ότι, ο Γιλντιρίμ αρχικά θα παρουσιάσει στην τουρκική κοινωνία την πρόταση για αλλαγή του Συντάγματος, συμπεριλαμβανομένου του προεδρικού συστήματος και κατόπιν θα ακολουθήσει η παρουσίαση του νέου μοντέλου του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ.

Ας σημειωθεί ακόμη ότι, η βάση των οπαδών του κόμματος ΑΚΡ διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: στους Tayyipçiler (Ταγιπιστές) με ποσοστό 15-20% και στους Erdoğanistler (Ερντογανιστές) με ποσοστό 30% επί του 50% των ψηφοφόρων του ΑΚΡ. (σ.σ. ο όρος Tayyipçiler παραπέμπει στο όνομα Ταγίπ του προέδρου της Δημοκρατίας, ενώ ο όρος Erdoğanistler παραπέμπει στο επώνυμο Ερντογάν του εν λόγω προέδρου). Ειδικότερα, οι Tayyipçiler, θεωρούν τον Ερντογάν ως ένα θρησκευόμενο μουσουλμάνο, ο οποίος δεν είναι διαπλεκόμενος σε οικονομικά σκάνδαλα και πράττει ό,τι περνάει από το χέρι του για το καλό της χώρας. Από την άλλη πλευρά, οι Erdoğanistler είναι πιο σκληροπυρηνικοί, δεν αναγνωρίζουν κανέναν άλλον ως αρχηγό εκτός από τον Ερντογάν και αποκαλούν προδότη όποιον διαμαρτύρεται ή επικρίνει τον αρχηγό τους. Επιπρόσθετα, οι Tayyipçiler ενοχλήθηκαν από την αντικατάσταση του πρώην αρχηγού του κόμματος και πρωθυπουργού Αχμέτ Νταβούτογλου, ωστόσο αυτοί:

α. Δεν εκτιμάται ότι θα μετακινηθούν σε άλλο κόμμα.

β. Δεν είναι σίγουρο εάν θα αποδεχθούν την αλλαγή του πολιτεύματος και ο Ερντογάν από πρόεδρος προεδρευόμενης Δημοκρατίας να γίνει πρόεδρος προεδρικής Δημοκρατίας.

Πέραν των παραπάνω, τους επόμενους μήνες θα υπάρξει μεγάλη κινητικότητα, προκειμένου να αποφασισθεί εάν το νέο πολίτευμα της χώρας θα είναι προεδρική ή ημιπροεδρική Δημοκρατία, με ό,τι αυτό

συνεπάγεται για τη συντήρηση της πόλωσης και του αισθήματος ενδεχόμενης αποσταθεροποίησης της χώρας. Εκτός τούτου, από τις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 2015 εξήχθησαν δύο κύρια συμπεράσματα. Το πρώτο έχει να κάνει με το γεγονός ότι, οι 23.681.926 Τούρκοι ψηφοφόροι που ανέδειξαν το κόμμα ΑΚΡ νικητή των εκλογών δεν ανήκουν όλοι στους οπαδούς του. (σ.σ. πριν πέντε μήνες στις εκλογές της 7ης Ιουνίου οι ψηφοφόροι του ΑΚΡ ανήλθαν σε 18.867.411). Και το δεύτερο αφορά στο ό,τι κανένα κόμμα της αντιπολίτευσης δεν θα μπορούσε να διαχειρισθεί το περιβάλλον ανασφάλειας που επικρατούσε στη χώρα, ως αποτέλεσμα της αλαζονικής και τυχοδιωκτικής στρατηγικής του Ταγίπ Ερντογάν.

Τέλος, με την ίδια διαδικασία σκέψης, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής η αντίληψη των Τούρκων για την εξωτερική πολιτική της χώρας τους, σύμφωνα με σχετική έρευνα που πραγματοποίησε το πανεπιστήμιο Kadir Has Üniversitesi της Κωνσταντινούπολης και τα αποτελέσματα της δημοσιοποιήθηκαν στις 18-05-2016. Ειδικότερα, η τουρκική κοινωνία θεωρεί ότι:

α. Η Τουρκία αποτελεί μια περιφερειακή δύναμη που είναι πρωτίστως μια ισλαμική χώρα και κατόπιν ακολουθεί η άποψη ότι αυτή είναι ευρωπαϊκή χώρα και στη συνέχεια χώρα της Μέσης Ανατολής.

β. Η Τουρκία θα πρέπει να αναπτύξει πιο ενεργητική πολιτική στη Μέση Ανατολή και κατόπιν ακολουθούν η Ευρώπη, ο Καύκασος, η Μαύρη Θάλασσα, τα Βαλκάνια, η Άπω Ανατολή-Κίνα, Λατινική Αμερική και η Αφρική.

γ. Η Τουρκία θα πρέπει να συμπορευθεί κατά βάση με το Αζερμπαϊτζάν και κατόπιν ακολουθούν η μεμονωμένη πορεία, η συμπόρευση με τις Τουρκικές Δημοκρατίες, τις μουσουλμανικές χώρες, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τέλος με τη Ρωσία.

δ. Τα σημαντικότερα προβλήματα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής την τελευταία περίοδο είναι ο αγώνας κατά της τρομοκρατίας (σ.σ. εννοούν το PKK), το πρόβλημα της Συρίας, οι σχέσεις της Τουρκίας με το Ισραήλ και τη Ρωσία, η απειλή του «ισλαμικού κράτους», το προσφυγικό πρόβλημα και οι σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ε. Μετά το 2013 ενισχύεται η άποψη ότι, υπάρχει πρόβλημα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις με ποσοστό

49,4% το 2013, 53,5% το 2015 και 59,6% το 2016. Επίσης, ως σημαντικότερα προβλήματα θεωρούνται το κυπριακό, η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών, η στρατικοποίηση των νησιών του Αιγαίου, καθώς επίσης τα μειονοτικά προβλήματα.

στ. Ως βασικές προϋποθέσεις για την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας θεωρούνται ιεραρχικά, η επίλυση του κυπριακού προβλήματος, η επίλυση του προβλήματος των νησιών του Αιγαίου και της υφαλοκρηπίδας, η δημιουργία δύο κρατών στο νησί, καθώς επίσης η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως αντάλλαγμα. Παράλληλα, το ψευδοκράτος αποτελεί για τους Τούρκους μια αδελφική χώρα που δεν θα εγκαταλειφθεί ποτέ, μια στρατηγική βάση στη Μεσόγειο και ένα διπλωματικό πλεονέκτημα εναντίον της Ελλάδος.

ζ. Η πιο φιλική χώρα προς την Τουρκία είναι το Αζερμπαϊτζάν και κατόπιν ακολουθεί η άποψη ότι δεν υπάρχει καμία φιλική χώρα.

η. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, η Συρία, το Ισραήλ, η Αρμενία, το Ιράν και το Ιράκ θεωρούνται ως χώρες που απειλούν την Τουρκία.

θ. Μετά το 2013 ενισχύεται η άποψη ότι, υπάρχει πρόβλημα στις σχέσεις της Τουρκίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες με ποσοστό 46,7% το 2013, 40,7% το 2015 και 52,9% το 2016. Στο ίδιο πλαίσιο, οι Ηνωμένες Πολιτείες εκλαμβάνονται από τους Τούρκους με ποσοστό 67,1% ως μια αναξιόπιστη, αποικιοκρατική, εχθρική, ιδιοτελή, συμφεροντολογική και διπρόσωπη χώρα, ενώ μόνο το 23,8% τη θεωρεί ως στρατηγική χώρα και το 8,9% ως στρατιωτική σύμμαχο και φιλική χώρα. Σε ό,τι έχει να κάνει με τους τομείς της τουρκο-αμερικανικής συνεργασίας αυτοί ιεραρχούνται στη στρατιωτική συνεργασία, στην οικονομική συνεργασία, στο αγώνα κατά του PKK, στην υποστήριξη της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην εξασφάλιση σταθερότητας λόγω της ρωσικής

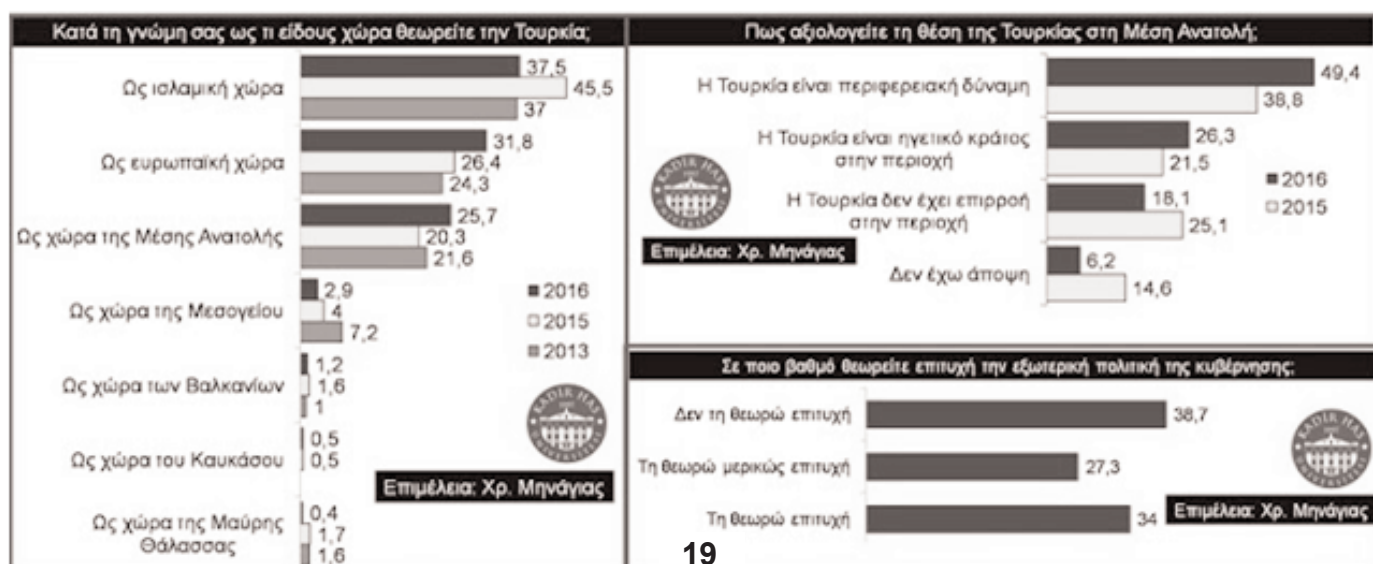
απειλής, στην ενεργειακή ασφάλεια, στη διαμόρφωση του χάρτη της Νέας Μέσης Ανατολής, στο μέλλον του Αφγανιστάν και στην επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

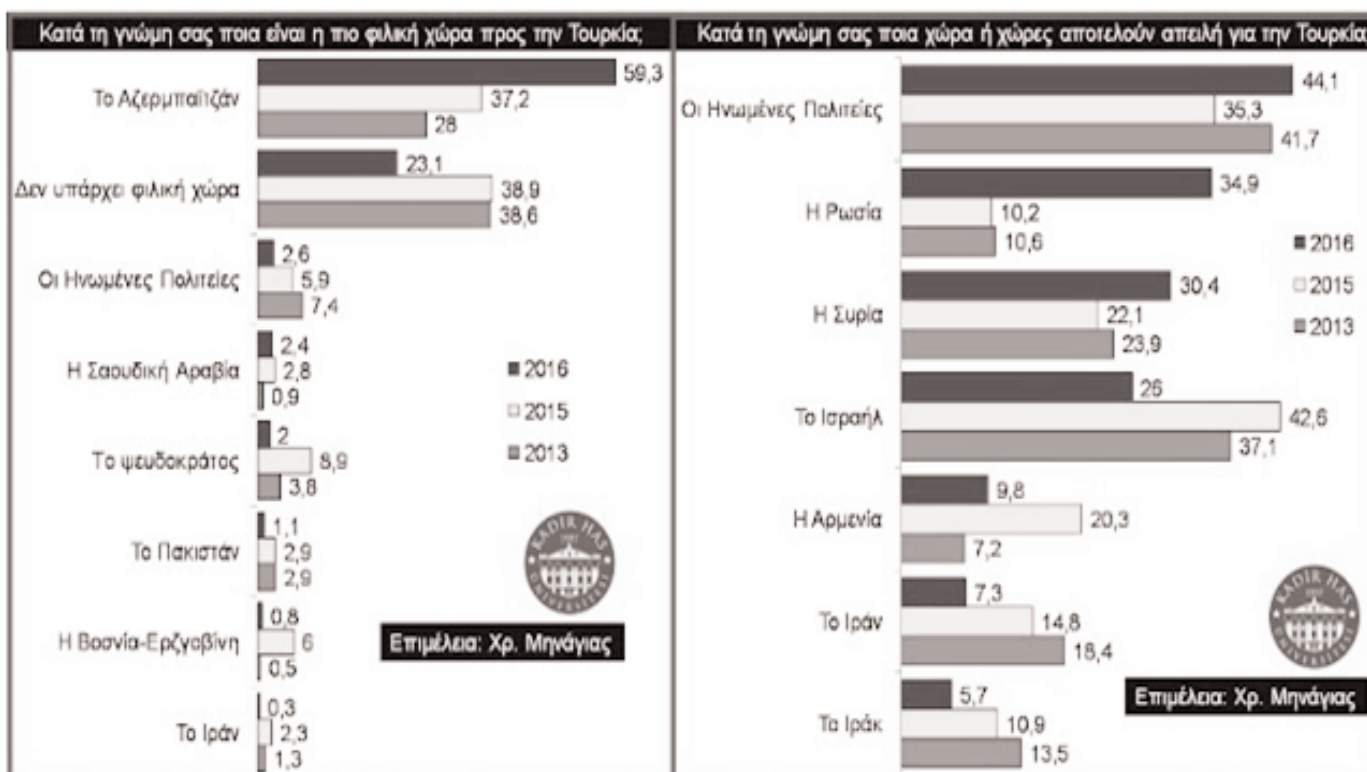
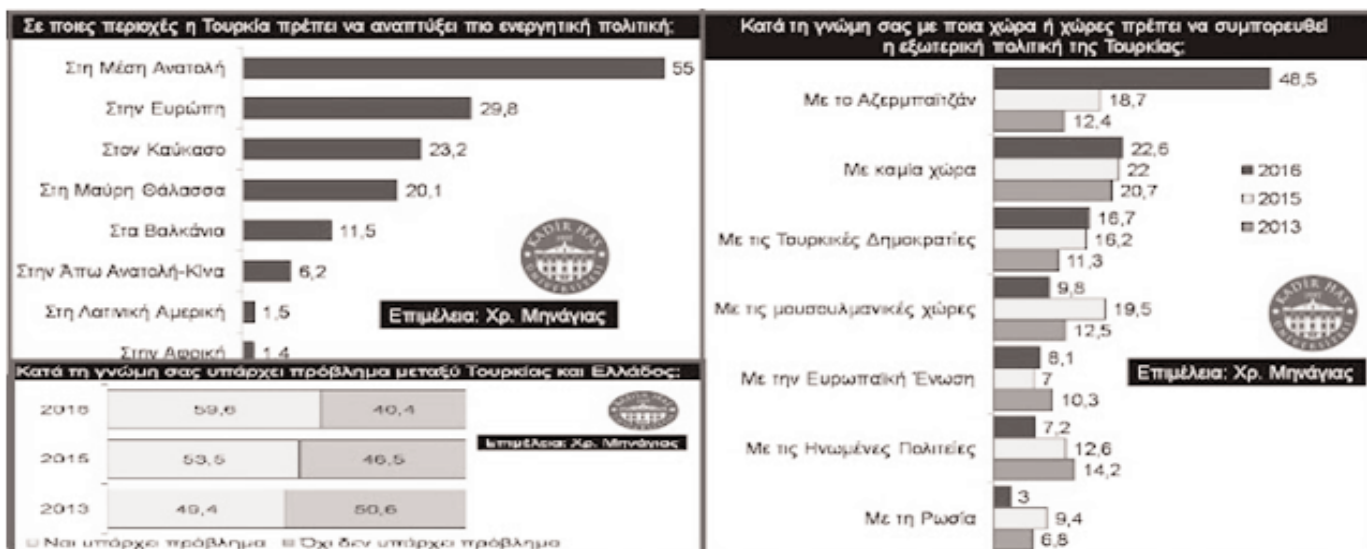
ι. Το 61,8% επιθυμεί την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο το 55,9% θεωρεί ότι εμποδίζεται η ενταξιακή διαδικασία λόγω της θρησκευτικής ανομοιότητας, των οικονομικών προβλημάτων, των προβλημάτων δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του μεγάλου πληθυσμού και του κυπριακού προβλήματος.

ια. Το 57% θεωρεί ότι, η συμφωνία της Άγκυρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τους μετανάστες θα έχει αρνητικές επιπτώσεις για την Τουρκία, οι οποίες έχουν να κάνουν με την έτι περαιτέρω αύξηση του αριθμού των μεταναστών, την όξυνση των οικονομικών προβλημάτων, τον κίνδυνο να μην τηρηθούν τα συμφωνηθέντα από τις Βρυξέλες, καθώς επίσης τη παραβίαση του διεθνούς δικαίου καθιστώντας τη συμφωνία ανήθικη και μη ανθρωπιστική. Από την άλλη πλευρά, ως θετικά σημεία της εν λόγω συμφωνίας εκλαμβάνονται, εφόσον αυτά υλοποιηθούν, η εξασφάλιση σχετικής χρηματοδότησης, η παρεμπόδιση της παράνομης μετανάστευσης, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Σύριων μεταναστών, το ξεπάγωμα της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς επίσης η άρση της βίζας.

ιβ. Τέλος, μόνο το 10% είναι ικανοποιημένο από την παρουσία των Σύριων που βρίσκονται στην Τουρκία, ενώ βάσει της τουρκικής πολιτικής που θα εφαρμοσθεί για τους πρόσφυγες θα πρέπει αφενός να τερματισθεί η είσοδος επιπλέον μεταναστών, αφετέρου να καθορισθεί ένα όριο στον αριθμό αυτών που θα εισέλθουν μελλοντικά στη χώρα.

Ακολούθως παρατίθενται μερικοί και όχι όλοι οι αναλυτικοί πίνακες της εν λόγω έρευνας λόγω του περιορισμένου διατιθέμενου χώρου.

Η περί ζωής αντίληψη

Δοκίμιον

Του Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Ο άνθρωπος από την στιγμή που συνειδητοποίησε, ότι υπάρχει σαν νοήμων οντότης, έχει επενθέσει την έννοια «ζωή» σε ένα ερευνητικό νοητικό εργαστήριο και προσπαθεί να την αποκωδικοποιήσει με όρους που προϋποθέτουν ύπαρξη πνεύματος και, ότι η οντική του υπόσταση, που δεν είναι άλλο τι από ύλη, έχει ευεργετηθεί με την σκέψη.

Αφ' ης ο άνθρωπος αποκτήσει την επίγνωση, ότι έχει την δυνατότητα να σκέπτεται, προσπαθεί να προσδιορίσει την θέση του μέσα στην «πραγματικότητα» του αντιληπτού σ' αυτόν κόσμο. Και ο αντιληπτός κόσμος γι αυτόν είναι αυτός που αυτός νομίζει, ότι είναι. Είναι έκφανση μιας επαλήθευσης της λογικής που βασίζεται σε μία κεκτημένη ανάμνηση, όπως την προσεγγίζει ο Πλάτων, ή μπορεί να είναι συστατικά στοιχεία που διδάσκονται, παραδίδονται, βιώνονται, απολογίζονται, θεωρούνται, μεταρσιώνονται, οραματίζονται και τα οποία δρουν σαν παράγοντες θεμελιώσεως και οικοδομήσεως της επιγνώσεως επάνω στα ερωτήματα του ποίος, πού, πότε, πώς, διατί.

Παρ' όλα αυτά η πλάνη είναι αδιαλείπτως παρούσα, διότι το ανθρώπινο πνεύμα εξακολουθεί να είναι πεπερασμένο αν και δεν παραιτείται από την συνεχή επίδιωξη να πλησιάσει την σκέψη του Θεού.

Αντιπαρερχόμενοι το φιλοσοφικό μέρος αυτού του απεράντου και βασανιστικού ζητήματος, ας επιχειρήσουμε να ιδούμε την εφηρμοσμένη ιδέα της περί ζωής αντιληπτικότητας, όπως την βιώνει ο καθημερινός άνθρωπος μέσα από την ιστορούμενη πορεία του. Είναι μία προσέγγιση με τις δικές της ιδιαιτερότητες που είναι και εκδοχές και παραπλήσιες με τις 7.391.100.000 προσεγγίσεις, που αντιστοιχούν στο παρόντα γήινο πληθυσμό και οι οποίες πρέπει να υπακούουν υποχρεωτικά σε νόμους που ερευνούν ουσίες, για την ευκαία συλλογική επικοινωνία και συναντίληψη.

Μέσα σ' αυτόν τον τερατοπληθυσμό αναδεικνύονται άτομα προικισμένα με ιδιότητες διαφορετικές από την μάζα. Αυτά τα άτομα διεργάζονται ευαπόσπαστες συνθήκες ζωής των υπολοίπων ατόμων και μάλιστα επινοούν πρόσθετους τρόπους με τους οποίους η μάζα πρέπει να αντιλαμβάνεται την ζωή, με τον ιδιοτελή στόχο της ασφαλείας των μέσα σε μία ποπολοστεγή* σφαίρα, που να έχει το πλεονέκτημα της εξασφάλισης των «εκλεκτών» αυτών ανθρώπων μιας αδιαπραγμάτευτης συνθήκης ευ ζην.

Παράδειγμα. Μερικοί εν Ελλάδι δημοκρατικώς εκλεγέντες «εκλεκτοί», έχουν δημιουργήσει στην μάζα των μη εκλεκτών την ψευδαίσθηση του «συμμετοχικού» δημοκράτη και του «συμμετόχου» στις υλικές απολαβές (μαζί

τα φάγαμε). Είναι μία ευφορική «πραγματικότητα» προσωρινής ισχύος και αυτό είναι γνωστό στους αείποτε εκλεκτούς. Και είναι γνωστό στους εκλεκτούς του κόσμου όλου, ότι ο δανεισμός δεν χαρίζεται και ότι η αδυναμία αποπληρώσεως συνεπάγεται λεηλασία εθνικής περιουσίας, αλλοτρίωση εθνικής συνθέσεως και υποθήκευση του μέλλοντος των επιγενομένων.

Και επειδή οι εκλεκτοί συνήθως είναι και άθεοι και συνεπώς δεν πιστεύουν, ότι μετά θάνατον θα τους αποδοθούν ευθύνες και εισαγωγές σε κολαστήρια, δι' ο και μεριμνούν, ώστε μέσω αλληλοδιαδεχόμενων δανεισμών, μνημονίων και συναφών δεσμεύσεων να συντηρούν την αντίληψη περί ζωής επάνω σε βάσεις ψευδαισθήσεων των ψηφοφόρων τους (του ποιμνίου). Και αυτή η συνταγή ως φαίνεται αποδίδει. Και αποδεικνύεται πανηγυρικά από το γεγονός, ότι ο ψηφοφόρος σαν καλός αμνός περιορίζεται στην αδράνειά του, στον συμβιβασμένο του εαυτούλη και στην διαχεόμενη σ' αυτόν ευπροσάρμοστη φιλοσοφία ζωής.

Ο μη εκλεκτός αυτοθεωρείται «μάγκας» με το να αποφεύγει με ευελιξία τους σοβαρούς τραυματισμούς από την δαγκάνα της εφορίας. Αυτός ο ίδιος παραπονείται για το μέλλον των παιδιών του αλλά αποφεύγει να σηκώσει το ανάστημά του σε μία προσπάθεια για ένα εθνικό συλλογικό συμφέρον, είτε λόγω προσωπικών ενοχών, είτε λόγω πλημμελούς των πραγμάτων γνώσεως. Έχει ξεχάσει ή ουδέποτε συνειδητοποίησε, ότι είναι φορέας ενός ευκλεούς ελληνικού παρελθόντος. Δεν ενδιαφέρεται να καταστεί μεταδότης μιας ανωτέρας, έντονης και πλούσιας μορφής ζωής όπως μας παρεδόθη η γνωστή εκείνη ζωή του Έλληνα που τον κατέτασσε στο ξεχωριστό είδος του ανθρώπου με τα ημιθεϊκά χαρίσματα.

Η ιδέα της συγκρούσεως με την πνιγηρή αλήθεια, τού είναι αποκρουστική και πολιτικά μη ορθή. Χαίρεται τον ανθρωπακισμό του, διότι αυτό του εξασφαλίζει σχέση εξαρτήσεως από το περιβάλλον ασφαλείας, που του υποσχεται ο «εκλεκτός». Ο αποπροσανατολισμένος του εαυτός τον εμποδίζει να αντιληφθεί, ότι στερείται ψυχικής δυνάμεως για να πιστέψει σε κάτι και να αγωνισθεί γι αυτό. Του έχει επιβληθεί η ιδέα, ότι η Ελλάδα είναι υπόθεση ξεθωριασμένη και ότι το αίσθημα του Ελληνισμού ισοδυναμεί με ψυχοπνευματική ίωση.

Η περί ζωής αντίληψη τελικά είναι διαφορετική στους τυφλωμένους και άλαλους λαούς από εκείνους τους λαούς που διακρίνονται από σφρίγος για φυλετικούς και εθνικούς άθλους και για περιφανείς μεγαλουργίες.

*πόπολο: λαουτζίκος

Ο Πολιτισμός ως Παράγοντας Ισχύος του Ελληνισμού

Ορισμός της Ήπιας Ισχύος.

Του Υποστρατήγου ε.α Δημητρίου Κουτρουμάνη

Αναπλ. Μέλος ΔΣ ΕΛΙΣΜΕ

Ορισμός της Ήπιας Ισχύος είναι μια έννοια που αναπτύχθηκε από τον Joseph Nye του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ για να περιγράψει την ικανότητα να προσελκύσει. Δεν βασίζεται στον εξαναγκασμό, δεν σχετίζεται με τη χρήση βίας ή στο να δώσει χρήματα ως μέσο πειθούς. Τα τελευταία χρόνια ο όρος έχει χρησιμοποιηθεί για τον επηρεασμό της κοινής γνώμης, την αλλαγή της κοινωνικής στάσης μέσω σχετικά λιγότερο διαφανών διαδικασιών και την άσκηση πίεσης μέσω ισχυρών και μη πολιτικών οργανώσεων.

Ο Nye επινόησε τον όρο σε ένα βιβλίο του « Η μεταβαλλόμενη φύση της Αμερικανικής Ισχύος ». Ανέπτυξε περαιτέρω την έννοια το 2004 το βιβλίο του, « Ήπια Ισχύς: Τα μέσα της επιτυχίας στην παγκόσμια πολιτική ». Ο όρος χρησιμοποιείται πλέον ευρέως στις διεθνείς υποθέσεις από τους αναλυτές και πολιτικούς. Για παράδειγμα, το 2007, ο Γενικός Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας Hu Jintao δήλωσε στο 17ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος ότι η Κίνα χρειάζεται να αυξήσει την ήπια ισχύ της. Ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Ρόμπερτ Γκέιτς μίλησε για την ανάγκη να ενισχυθεί η αμερικανική εθνική ασφάλεια μέσω της ήπιας ισχύος. Συγκεκριμένα μέσα από την αύξηση των δαπανών στη διπλωματία, των διαφόρων πολιτικών μέσων που μεταφράζονται ως στρατηγικές επικοινωνίες, της εξωτερικής βοήθειας σε χώρες, την πολιτική δράση και την οικονομική υποβοήθηση ανασυγκρότησης και ανάπτυξης των. Το 2010 ο Annette Lu, πρώην αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας της Κίνας (Ταϊβάν), επισκέφθηκε τη Νότια Κορέα και υποστήριξε τη χρήση της ήπιας δύναμης ως μοντέλο για την επίλυση των διεθνών συγκρούσεων. Ένας ακόμη οπαδός της ήπιας ισχύος ο Αμερικανός Στρατηγός Διοικητής του Διασυμμαχικού Στρατηγείου των Δυνάμεων Ευρώπης σχολίασε στο βιβλίο του Joseph Nye « Η ήπια ισχύς μας έδωσε μια επιρροή πέρα από το παραδοσιακό ισοζύγιο πολιτικής δύναμης ».

Σύμφωνα με έρευνα του περιοδικού Monocle, Ήπια Ισχύς 2013, η Γερμανία κατέχει την πρώτη θέση στην ήπια ισχύ. Η πρώτη δεκάδα συμπληρώνεται από το Ηνωμένο Βασίλειο, την ΗΠΑ, τη Γαλλία, την Ιαπωνία, τη Σουηδία, την Αυστραλία, την Ελβετία, τον Καναδά και την Ιταλία. Το περιοδικό Monocle κυκλοφόρησε την τέταρτη ετήσια έρευνα του ρεύματος της ήπιας ισχύος το 2013. Το 2014, η χώρα μας ήταν στην 28η θέση και η Τουρκία στην 26η θέση, ενώ την πρώτη θέση κατέλαβαν οι ΗΠΑ. Το 2015 η Γερμανία επανήλθε στην πρώτη θέση μπροστά από τις ΗΠΑ.

Κατάταξη των εθνών έγινε σύμφωνα με την ελκυστικότητα τους, το πρότυπο της κυβέρνησής τους, οι διπλωματικές υποδομές τους, τη πολιτιστική παραγωγή τους, την ικανότητα για την εκπαίδευση και την προσέκλυση των επιχειρήσεων και συνεπώς κατά πόσο μπορούν να επηρεάζουν μια χώρα μέσα στον παγκόσμιο χάρτη. Η λίστα υπολογίζεται χρησιμοποιώντας περίπου 50 παράγοντες που δείχνουν τη χρήση της ήπιας δύναμης, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των πολιτιστικών αποστολών, τα Ολυμπιακά μετάλλια, τη ποιότητα της αρχιτεκτονικής τους και τέλος των ονομάτων των μεγάλων επιχειρήσεων, Αξιοπερίεργο είναι το φαινόμενο της

Βρετανίας που βρίσκεται υψηλότερα στη λίστα από τις ΗΠΑ το 2013. Ενώ μερικοί μπορεί να αισθάνονται ότι η Βρετανική Αυτοκρατορία έληξε πριν από 100 χρόνια, στην πραγματικότητα η πιο ισχυρή χώρα στον κόσμο, όταν πρόκειται για την «ήπια δύναμη» και «δημόσια διπλωματία» είναι η Βρετανία. Αυτή ήταν η διαπίστωση του περιοδικού Monocle, το 2012

Παραδείγματα Ήπιας Ισχύος

Όλοι έχουμε έλθει σε επαφή με κάποιο Ίδρυμα Πολιτισμού άλλων χωρών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Το Βρετανικό Συμβούλιο, το Γαλλικό Ινστιτούτο, το Ινστιτούτο Θερβάντες ή το Ινστιτούτο Πούσκιν αποτελούν απτά παραδείγματα του πώς ευρωπαϊκές ή άλλες χώρες προωθούν έμπρακτα και συστηματικά την πολιτιστική τους διπλωματία προς όφελος των εθνικών τους συμφερόντων. Από ζητήματα γλωσσικής εκμάθησης μέχρι την προετοιμασία και την διοργάνωση μεγάλων θεατρικών ή μουσικών παραστάσεων και από την υποστήριξη ενός μεγάλου συνεδρίου ή μιας αναδρομικής έκθεσης μέχρι την μετάφραση σημαντικών ιστορικών και λογοτεχνικών κειμένων, οι οργανισμοί αυτοί παίζουν σημαντικό ρόλο στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου μας, ακόμη και αν δεν το διακρίνουμε με την πρώτη ματιά. Παράλληλα καταφέρνουν μέσα από την ευαίσθητη οδό της πολιτιστικής διείσδυσης να δημιουργήσουν τις κατάλληλες βάσεις για περαιτέρω σύσφιγξη των διπλωματικών σχέσεων με την Ελλάδα και σε τομείς πέρα από τον Πολιτισμό.

Η επιρροή της βρετανικής κουλτούρας και των εμπορικών σημάτων που είναι ευρέως διαδεδομένα, ιδιαίτερα σημαντικά κατά τη διάρκεια της Βρετανικής Εισβολής, (British Invasion), του μουσικού κινήματος της δεκαετίας του 60 και πιο πρόσφατα, το Αδαμάντινο Ιωβηλαίο της Βασίλισσας Ελισάβετ II, (Diamond Jubilee) και τους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2012. Το άνοιγμα και το κλείσιμο ήταν τελετές που γιόρτασαν το βρετανικό πολιτισμό και τα επιτεύγματα του. Τόνιζαν συνεχώς ότι το Λονδίνο είναι η μόνη πόλη που έχει φιλοξενήσει τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες τρεις φορές. Τα βρετανικά μέσα ενημέρωσης μεταδίδονται διεθνώς, και ιδίως το BBC World Service, το BBC World News και το περιοδικό The Economist. Οι βρετανικές ταινίες και η λογοτεχνία έχουν διεθνή απήχηση. Επίσης το βρετανικό θέατρο βοηθά στο να γίνει το Λονδίνο μια από τα πιο επισκέψιμες πόλεις στον κόσμο. Τα σχολεία και τα πανεπιστήμια της είναι δημοφιλείς προορισμοί για τους φοιτητές των άλλων εθνών.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι ένα άλλο ένα παράδειγμα της δύναμης που πηγάζει από την τακτική της ήπιας ισχύος. Οι παρεμβάσεις του προέδρου Franklin D. Roosevelt στην Ευρώπη στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι νέοι πίσω από το Σιδηρούν Παραπέτασμα που άκουγαν παράνομα ραδιόφωνο Free Europe, Οι Κινέζοι φοιτητές που με τους συμβολισμούς και τις διαμαρτυρίες τους στην πλατεία Τιενανμέν, δημιούργησαν ένα αντίγραφο του αγάλματος της Ελευθερίας τότε. Των νεαρών Ιρανών, σήμερα, που κρυφά παρακολουθούν το απαγορευμένο Αμερικάνικο βίντεο και τηλεόραση μέσω δορυφόρου με μυστικότητα από τα σπίτια τους. Μελέτες

της αμερικανικής μετάδοσης της ήπιας ισχύος στο σοβιετικό μπλοκ υπάρχουν πολλές. Υπάρχουν και μαρτυρίες από τους Πρόεδρους της Τσεχίας Βάτσλαβ Χάβελ, της Πολωνίας Λεχ Βαλέσα, και του αμφιλεγόμενου Ρώσου Πρόεδρου Μπόρις Γέλτσιν. Όλοι έλαβαν την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου μέσω της τακτικής της ήπιας ισχύος που ήταν τελικά επιτυχής όσον αφορά τη δημιουργία των ευνοϊκών συνθηκών που οδήγησαν στην κατάρρευση της σοβιετικής αυτοκρατορίας.

Οι Σοβιετικοί ήταν ο κύριος ανταγωνιστής των ΗΠΑ στη χρήση της ήπιας δύναμης καθ' όλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Οι Σοβιετικοί είχαν εμπλακεί σε μια ευρεία εκστρατεία για να πείσει τον κόσμο περί της ελκυστικότητας του κομμουνιστικού συστήματος χωρίς επιτυχία. Όμως το 1945, η Σοβιετική Ένωση ήταν πολύ αποτελεσματική στην προσέλκυση του κόσμου στην Ευρώπη λόγω της αντίστασης της ενάντια στον Χίτλερ και λόγω της αντίθεσής του κόσμου προς τον λεγόμενο ευρωπαϊκό ιμπεριαλισμό. Οι Σοβιετικοί χρησιμοποιούν τότε ένα ουσιαστικά μεγάλο πρόγραμμα της τότε Δημόσιας διπλωματίας (Public Diplomacy) που περιλάμβανε την προώθηση της υψηλής κουλτούρας τους. Εκπέμπουν συνεχώς για τη διάδοση της παραπληροφόρησης που επιδίδεται η Δύση, διαφημίζουν τις διαδηλώσεις κατά των πυρηνικών, αναδεικνύουν τα κινήματα ειρήνης και τις οργανώσεις νεολαίας. Παρ' όλα αυτά, οι Σοβιετικοί έχουν ένα κλειστό σύστημα και το έλλειμμα της λαϊκής τους κουλτούρας εμποδίζουν την ικανότητα της Σοβιετικής Ένωσης να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ από την άποψη της ήπιας δύναμης.

Σήμερα η πιο συνεπής ανταγωνιστής προς στις ΗΠΑ από την άποψη των ηπίων πόρων ισχύος εξακολουθεί να είναι η Ευρώπη. Η Ευρώπη του ευρωπαϊκού πολιτισμού που αποτελείται από την τέχνη, τη λογοτεχνία, τη μουσική, το σχεδιασμό, τη μόδα, ακόμη και τα τρόφιμα της έχουν μαγνήτες παγκοσμίως για κάποιο χρονικό διάστημα. Η Ευρώπη ανταγωνίζεται επίσης με τις ΗΠΑ για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου σε όλο τον κόσμο. Σε αντίθεση με την Αμερική, η αγάπη των Ευρωπαίων στο ποδόσφαιρο ενισχύει την ήπια ισχύ τους σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ τα πρωταθλήματα των ΗΠΑ, όπως το football και το μπέιζμπολ είναι σε μεγάλο βαθμό μη δημοφιλή στην παγκόσμια σκηνή. Το 2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση βραβεύτηκε με το Νόμπελ Ειρήνης "για πάνω από έξι δεκαετίες συμβολής στην προαγωγή της ειρήνης και της συμφιλίωσης των λαών, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων".

Η Τουρκία είναι άλλο ένα παράδειγμα συντονισμένης «δημόσιας διπλωματίας» και προσπάθειας χρήσης της «ήπιας ισχύος». Παίζει σημαντικό ρόλο στις διεθνείς πλατφόρμες, συμπεριλαμβανομένων των G-20, του Οργανισμού της Ισλαμικής Συνεργασίας και του NATO. Η χώρα ήταν στο επίκεντρο των διαδικασιών λήψης αποφάσεων σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Όντας ένα εξωτικό μείγμα Ανατολής και Δύσης διατηρεί μια μοναδική κουλτούρα, ενώ η μοναδική της θέση στο σταυροδρόμι της Ευρώπης και της Ασίας έχει κάνει την Τουρκία μια γέφυρα μεταξύ των δύο ηπείρων. Την μοναδικότητα αυτή την τονίζει πάντα και την προβάλλει η ίδια κυρίως στις συζητήσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση για την απόκτηση των δικαιωμάτων ενός μέλους υπό ένταξη και χωρίς όποιες υποχρεώσεις διότι κάθε φορά αντιτίθενται στην μοναδικότητα της κουλτούρας της. Σύμφωνα με έρευνα του περιο-

δικού Monocle η Τουρκία αποτελεί μια νέα είσοδο στο top 20 του 2012 και ταυτόχρονα μια μεγάλη έκπληξη. Το 2013 όμως την θέση της κατέλαβε η Κίνα για να επανέλθει το 2014.

Οι άνθρωποι στην Αφρική έχουν μια θετική άποψη έναντι της Κίνας. Αύξηση της ήπιας ισχύος της Κίνας μπορεί να εξηγηθεί εξετάζοντας την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας και όσον αφορά την οικονομική εμπλοκή με πολλές αφρικανικές χώρες. Επέκταση του κινεζικού εμπορίου και των επενδύσεων στην αφρικανική ήπειρο και τη επέκταση των κινεζικών έργων υποδομής δίνει θετική εντύπωση για την Κίνα προς τους ανθρώπους της Αφρικής. Η οικονομική δέσμευση της Κίνας στις χώρες της Αφρικής, θεωρείται ως πολύ πιο ρεαλιστική και σε συνοχή με τις προτεραιότητες πολλών αφρικανικών χωρών. Επιπλέον, ο αυξανόμενος ρόλος της Κίνας ως παγκόσμιας υπερδύναμης φαίνεται ελκυστικός και αυτό οδηγεί την επιθυμία να συνδέσει αφρικανικές οικονομίες πιο στενά με την οικονομία της. Η Κίνα έχει κάνει μια συστηματική προσπάθεια να επεκτείνει και να δώσει μεγαλύτερο προφίλ σε πολιτικές ήπιας ισχύος προς την Αφρική από τότε που πραγματοποιήθηκε το πρώτο Φόρουμ για την συνεργασία Κίνας- Αφρικής το 2000. Οι δεσμεύσεις ήπιου εύρος ισχύος της Κίνας που σχετίζονται με την υγεία, την ανθρωπιστική βοήθεια, προς την ακαδημαϊκή κοινότητα και τις πολιτιστικές ανταλλαγές συνεχίζονται.

Η πολιτιστική ανταλλαγή μεταξύ της Κίνας και της Αφρικής μπορεί να είναι ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα για το πώς η Κίνα έχει εξαπλωθεί ως προς την ήπια ισχύ της. Το 2005, το πρώτο Ινστιτούτο Κομφούκιος ιδρύθηκε στην Αφρική. Το ινστιτούτο χρηματοδοτείται από την κινεζική κυβέρνηση και παρέχει κινεζική γλώσσα και τον πολιτιστικό πρόγραμμα για το κοινό. Υπάρχουν 19 ιδρύματα σήμερα στην Αφρική και την Κίνα έχει προγραμματίσει να δαπανήσει 20 εκατομμύρια γιουάν για εκπαιδευτικά προγράμματα στη Νότια Αφρική, συμπεριλαμβανομένης της διδασκαλίας του Mandarin σε 50 λύκεια. Επιπλέον, υπάρχει μια αυξανόμενη στήριξη των πολιτιστικών προγραμμάτων σε επισκέπτες που αυξήθηκαν το 2004, όταν ιδρύθηκε το Αφρικανικό Πολιτιστικό Πρόγραμμα Επισκεπτών. Υπάρχει αύξηση του αριθμού των αφρικανικών επιχειρηματιών που επιλέγουν να μετακινηθούν προς την Κίνα, ενώ υπάρχουν και οι κοινότητες της Διασποράς σε πολλές πόλεις της Κίνας. Ωστόσο, στην τελευταία έρευνα του BBC, η θετική γνώμη για τη Κίνα έχει μειωθεί και παρατηρείται μια κάμψη σε όλες τις αφρικανικές χώρες όπου ρωτήθηκαν.

Η Ελλάδα σήμερα υπό το πρίσμα της Ήπιας Ισχύος

Η Ελλάδα διέθετε στο παρελθόν σημαντικό απόθεμα «ήπιας ισχύος» που εξαφανίζεται γρήγορα, εκτιμά το Strategy Reports. Η Ελλάδα, στο παρελθόν είχε απόθεμα «γοητείας», Ο αρχαίος πολιτισμός και ό,τι σχετίζεται με την αρχαία Ελλάδα, πάντα συνέβαλλε στην ήπια ισχύ της χώρας. Επίσης το γεγονός ότι είχε ποιητές που είχαν τιμηθεί με Νομπέλ, συνθέτες με αναγνώριση, διάσημους τραγουδιστές. Υπήρχαν αναγνωρίσιμες επιχειρήσεις από κατασκευαστές έως παραγωγό ποτών, τράπεζες με διεθνή παρουσία, εφοπλιστές και αθλητές με διεθνή προβολή. Η Ελλάδα ήταν μια μικρή χώρα της Ευρώπης αλλά είχε διανοούμενους και επιχειρηματική δραστηριότητα που ξεπερνούσαν το μέγεθός της. Σ' αυτά θα προσθέσουμε τη γοητεία της ως τουριστικό προορισμό, λογοτέχνες που μεταφράζονταν, τον μύθο των Ολυμπιακών Αγώνων, τον αθλητισμό.

Η χώρα μας σήμερα είναι λιγότερο ελκυστική, αναδεικνύει έλλειμμα δημιουργικότητας και δυναμισμού. Η σύγκριση δεν αφορά χώρες που έχουν μεγάλη επιρροή όπως η Βρετανία, η Γαλλία, η Σουηδία. Είμαστε κάτω κι από χώρες σε κρίση. Η Ιρλανδία είχε κρίση, αλλά και εξωστρέφεια και διεθνείς καλλιτέχνες όπως ο Μπόνο. Η Πορτογαλία της κρίσης, επίσης παραμένει στην πρώτη κατηγορία επειδή δεν έχει υποβαθμιστεί το κέντρο της πρωτεύουσας, εμφανίζει αρχιτεκτονική παράδοση αλλά και ποδόσφαιρο υψηλού επιπέδου. Η Πολωνία, μια νέα παρουσία στον κατάλογο, καλπάζει σε βιομηχανική ανάπτυξη, καθώς είναι η μοναδική χώρα εκτός των ΗΠΑ, όπου παράγεται το ελικόπτερο Black Hawk S-70i, ενώ νέοι λογοτέχνες όπως η Ολγα Τόκαρτζουκ κερδίζουν βραβεία και αναγνώστες σε πολλές χώρες.

Δυστυχώς στην Ελλάδα επικρατεί ένα οργανωτικό πρόβλημα, που δεν είναι μόνο πρόβλημα που εντοπίζεται στην άσκηση ή μη πολιτιστικής διπλωματίας. Είναι πρόβλημα ευρύτερο, που αφορά στο σύνολο μιας διαλυμένης Δημόσιας Διοίκησης και το οποίο εντοπίζεται και σε επίπεδο νοοτροπίας. Πρόκειται για την έλλειψη οργανωτικής και διοικητικής δομής τέτοιας που να διευκολύνει την άσκηση ουσιαστικής πολιτιστικής, διπλωματίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτικής βούλησης, που οδηγεί μοιραία και στην υποβάθμιση της συμβολής του Πολιτισμού στο διπλωματικό ισοζύγιο όπως υποδεικνύει Ο καθηγητής Χρήστος Γιανναράς. Η απουσία ενός ισχυρού και διακριτού Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού στο εξωτερικό πιστοποιεί το έλλειμμα οργάνωσης και εξωστρεφούς νοοτροπίας που αντιμετωπίζει η χώρα μας και που δεν την αφήνει να εκφράσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

Παρ' όλα αυτά ακόμη και τώρα η Ελλάδα μπορεί να ξεκινήσει και να αποκτήσει την κουλτούρα της ήπιας ισχύος και ταυτόχρονα να προβεί σε πολιτισμική αντεπίθεση στη διεθνή σκηνή. Στην βόρεια Αφρική, όπως στην Αίγυπτο, τη Λιβύη και μέχρι την Αιθιοπία, την Μέση Ανατολή μέχρι τις Ινδίες υπάρχουν σήμερα αρχιτεκτονικά λείψανα και αναρίθμητα ελληνικά ευρήματα της εποχής του Αλεξάνδρου. Στο Κουβέιτ και στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία που βρίσκονται στο νησί του Φαίλακα του Κουβέιτ, υπάρχουν ευρήματα, όπως αγγεία, κεφαλές του Αλεξάνδρου, αγαλματίδια της Αφροδίτης, από την εποχή του Νεάρχου, ναυάρχου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Υπάρχει επίσης, ο ναός της Αρτέμιδος. Το κέντρο αυτό του ελληνικού πολιτισμού καλύπτει εδάφη επίσης, του Τουρκμενιστάν, Τατζικιστάν, Ουζμπεκιστάν, Αφγανιστάν και Πακιστάν. Ένα από τα ευρήματα είναι νόμισμα του βασιλιά Ευκρατίδη και ψηφιδωτό με το έμβλημα της Μακεδονικής δυναστείας.

Σήμερα έχοντας υποστεί επί αιώνες τη διαρπαγή του πολιτιστικού πλούτου της, η Ελλάδα και κυρίως η Αίγυπτος καλείται με βάση τη λογική των λεγομένων μεγάλων «εγκυκλοπαιδικών» μουσείων του κόσμου να δώσει άφεση αμαρτιών σε αυτούς που διέπραξαν αδικήματα εναντίον της πολιτιστικής κληρονομιάς τους. Ζητείται επίσης η ανοχή τους στο ζήτημα της διακίνησης πολιτιστικών αγαθών κι ας είναι προϊόντα αρχαιοκαπηλίας. Αλλά και κάτι ακόμη, ειρωνικό. Θα πρέπει να χαίρεται κανείς που ελληνικές και αιγυπτιακές αρχαιότητες βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο, στο Λούβρο, στο μουσείο του Βερολίνου για παράδειγμα, αντί στην ίδια την χώρα τους. Διότι κατά την αντίληψη τους, στο Βρετανικό Μουσείο θαυμάζουν πολύ περισσότεροι επισκέπτες τα Γλυπτά του Παρθενώνα από όσους αν αυτά βρίσκονταν στην Αθήνα.

Ασφαλώς πρόκειται για χιλιοειπωμένο επιχείρημα, πρώτα από το ίδιο το Βρετανικό Μουσείο και τους διευθυντές του, διάτρητο για πολλούς λόγους και για έναν ιδιαίτερο λόγο, την απροκάλυπτη παραδοχή μιας περίεργης αντίληψης η οποία δεν αποδέχεται το δικαίωμα της κυριότητας των λαών όσον αφορά την κληρονομιά τους. Το πρόβλημα της επιστροφής αρχαιοτήτων είναι ένα σοβαρό ζήτημα, που έχει απασχολήσει όλη την υφήλιο. Η Ελλάδα είναι από τις χώρες που έχουν πληγεί από την κλοπή αρχαιοτήτων από την Τουρκοκρατία μέχρι και σήμερα. Εκτός από την Ελλάδα όμως, τα Αραβικά κράτη αιμορραγούν ακόμα και σήμερα από την αφαίρεση σημαντικότερων αρχαιοτήτων από τα εδάφη τους.

Εδώ και χρόνια η Αίγυπτος, όπως η Ελλάδα αντίστοιχα, έχει φτιάξει μια λίστα με αρχαιότητες που ζητά να επιστραφούν. Από τα πρώτα έργα τέχνης που φιγουράρουν στη λίστα είναι μια υπέροχη προτομή της Νεφερτίτης. Ένα γλυπτό 3.300 χρόνων, το οποίο βρήκε Γερμανός αρχαιολόγος το 1912 στην Αίγυπτο και το φυγάδευσε στη Γερμανία. Στο Βερολίνο, το Πρωσικό Πολιτιστικό Ίδρυμα της Γερμανίας απέρριψε την αίτηση του ανώτατου Συμβουλίου Αρχαιοτήτων της Αιγύπτου για επιστροφή της προτομής που φιλοξενείται στο Neus και την βλέπουν πάνω από ένα εκατομμύριο επισκέπτες το χρόνο στη γερμανική πρωτεύουσα. Οι Γερμανοί ισχυρίζονται ότι δεν μπορούν να δεχτούν την αίτηση της Αιγύπτου γιατί, σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, «η Νεφερτίτη παραμένει ο "πρέσβης" της Αιγύπτου στη Γερμανία», αλλά και γιατί «δεν είναι ακόμα επίσημη η αίτηση της Αιγύπτου, εφόσον δεν έχει την υπογραφή του πρωθυπουργού της χώρας». Η Αίγυπτος έχει στείλει αιτήματα και στο παρελθόν και παράλληλα αγωνίζεται να πάρει πίσω και την πασίγνωστη Rosetta Stone, που βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο.

Πέραν της παράλληλης αυτής διαδικασίας της Ελλάδας και του Αραβικού κόσμου, υφίστανται και άλλες πολιτιστικές διμερείς συνεργασίες, όπως αυτή του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού. Τον Δεκέμβριο του 2010 οργανώθηκε έκθεση για το Βυζάντιο και τους Άραβες, επικεντρωμένη στις σχέσεις του αραβικού κόσμου με τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, από ιστορική, πολιτιστική και καλλιτεχνική άποψη. Ανάλογες πρωτοβουλίες μπορούν να υπάρξουν και στο μέλλον.

Η Ελλάδα όμως, δεν έχει θεσμοθετήσει την επιστημονική γνώση των χωρών της Μ. Ανατολής στα ελληνικά πανεπιστήμια παρά το γεγονός ότι υπάρχουν ειδικοί, τόσο εντός, όσο και εκτός Ελλάδας. Η απουσία αυτού του επιστημονικού κλάδου στην Ελλάδα μεταφράζεται πρακτικά σε άγνοια για τον πολιτισμό και την πολιτική - οικονομική πραγματικότητα των χωρών των Αράβων. Έτσι, η Ελλάδα δεν θα είναι σε θέση να αυξήσει τον ρόλο της μακροπρόθεσμα σε μια περιοχή όπου παραδοσιακά έχει ισχυρά ερείσματα. Ωστόσο, οι ιστορικές συγκυρίες και το γεωπολιτικό πλαίσιο, όπως προαναφέρθηκε, είναι πάντοτε ευνοϊκές για την ανάδειξη του ελληνισμού σε καίρια πολιτική και οικονομική δύναμη στην περιοχή της Μ. Ανατολής. Η ίδρυση των μεσανατολικών σπουδών θα έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα με πρώτο την ισχυροποίηση της Ελλάδας προκειμένου να αποκομίσει οφέλη σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Η εφαρμογή της γνώσης του πολιτισμού και της σκέψης των λαών της Μ. Ανατολής στον πολιτικό και οικονομικό χώρο θα ανοίξει νέους ορίζοντες οικονομικής συνεργασίας.

Ας ελπίσουμε ότι ο Ελληνικός λήθαργος κάπου θα

Ανάλυση Προϋπολογισμού Άμυνας

Σμηνάρχου ε.α. Αναστασίου Μπασαρά,
Ανωτέρου Στελέχους NATO (τέως), Αντιπροέδρου ΕΛΙΣΜΕ, Συγγραφέως

Στην παρούσα Μελέτη έχουν παραληφθεί δεκαεννέα (19) Πίνακες, Διαγράμματα και άλλα Παραστατικά λόγω ελλείψεως χώρου. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να ανατρέξουν στην ιστοσελίδα www.elisme.gr για να έχουν πλήρη την εικόνα της Μελέτης.

Ο στόχος της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη εικόνα των αμυντικών δαπανών (ΑΔ) της χώρας μας και να τις παραλληλίσει και συσχετίσει με αυτές των μέσων όρων του NATO και επιλεγμένων χωρών-μελών του.

Η μελέτη αποπειράται να παρουσιάσει και περιγράψει: τις βασικότερες κατευθυντήριες οδηγίες των βέλτιστων πρακτικών του NATO, τις ΑΔ του ΥΕΘΑ από το 1950 μέχρι το 2014, την κατανομή των ΑΔ του ΥΕΘΑ από το 2004 μέχρι το 2014 ανά Κλάδο και Υπηρεσία, ανά Κατηγορία (Προσωπικό, Υποστήριξη- Λειτουργία, Εξοπλισμοί- Υποδομές), τις ΑΔ από το 1995 μέχρι το 2014 των NATO-Ελλάδας - Τουρκίας, να συσχετίσει την κατανομή τους ανά κατηγορία, να παρουσιάσει, επίσης, τις Μέσες Κατά Κεφαλήν ΑΔ του NATO, και επιλεγμένων Χωρών-μελών του, τους Προϋπολογισμούς του ΥΕΘΑ του 2015 και 2016 και να κλείσει με τις βασικότερες Επισημάνσεις και Προτάσεις.

Ελπίδα και φιλοδοξία μας είναι να συνεισφέρουμε με τρόπο υπεύθυνο και τεκμηριωμένο στην ενημέρωση επί των Αμυντικών Δαπανών (ΑΔ) των ΕΔ. Το περίγραμμα των θεμάτων περιλαμβάνει: Γενικά, Αμυντικές Δαπάνες στην Ελλάδα, Συγκριτικοί Πίνακες Δαπανών, Οι Προϋπολογισμοί του ΥΕΘΑ του 2015 και 2016, οι Επισημάνσεις και οι Προτάσεις.

Γενικά

Η εθνική άμυνα είναι ένα αμιγώς δημόσιο αγαθό. Οι υπηρεσίες που προσφέρει, δηλαδή η περιφρούρηση της εθνικής ασφάλειας, χαρακτηρίζονται από την ιδιότητα της αδιαιρετότητας, εφόσον κανένας δεν μπορεί να αποκλείσει από τις ωφέλειες τους οποιονδήποτε δεν είναι διατεθειμένος να καταβάλει το αντίτιμο για τη συμμετοχή του στην απόλαυσή τους.

Η αδιαιρετότητα και η μη ανταγωνιστική κατανάλωση της άμυνας, δεν επιτρέπουν στο μηχανισμό των τιμών να κινητοποιήσει τις αναγκαίες ποσότητες πόρων, για την παραγωγή του κοινωνικά άριστου επιπέδου της. Είναι λοιπόν αναγκαία η παρέμβαση του κράτους για τον προσδιορισμό του άριστου επιπέδου παραγωγής της άμυνας και τον καθορισμό του τρόπου χρηματοδότησης του κόστους παραγωγής του επιπέδου αυτού.

Το ποσοστό των αμυντικών δαπανών στο εισόδημα, εκφράζει σε ικανοποιητικό βαθμό το επίπεδο άμυνας μιας χώρας όταν, οι μεν αμυντικές δαπάνες αντανakλούν το πραγματικό κόστος παραγωγής της άμυνας, το δε εισόδημα αντιπροσωπεύει τη συνολική χρηματική αξία των υλικών

αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στη χώρα.

Ένα θετικό παράπλευρο αποτέλεσμα των ΑΔ είναι η συμβολή των στην ανάπτυξη της οικονομίας μέσα από επενδύσεις και εκσυγχρονισμό.

Η Ελλάδα έχει μια στρατηγική θέση στη Μεσόγειο, μια μεγάλη ΑΟΖ, περιπολία και περιφρούρηση χιλιάδων νησιών και πορωδών συνόρων για τον περιορισμό της λαθρομετανάστευσης και προσφυγιάς, χρειάζεται να προαγάγει τη σταθερότητα στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο και να αντιμετωπίζει την διηνεκή ένταση των Σχέσεων με την Τουρκία. Οι στρατιωτικές προμήθειες στην Ελλάδα γίνονται, σχεδόν, κατά αποκλειστικότητα μέσα από εισαγωγές με κύριους εξαγωγείς τις ΗΠΑ, Γερμανία και Γαλλία. Ωστόσο, διατηρώντας το ειρηνικό περιβάλλον στην Ελλάδα έχει υψηλό κόστος ΑΔ. Έτσι, χρειάζονται επαρκή, σώφρονα και αποτελεσματικά: προγραμματισμός, προμήθεια, κατανομή και χρήση των μέσων και πόρων των Ενόπλων Δυνάμεων.

Κατευθυντήριες Γραμμές Δαπανών

Οι βασικότερες κατευθυντήριες γραμμές ΑΔ προέρχονται από το NATO και είναι οι παρακάτω:

Η Οδηγία του 2% των Αμυντικών Δαπανών: Το 2006 οι χώρες μέλη του NATO αποφάσισαν να δεσμεύουν τουλάχιστον 2% του ΑΕΠ των για ΑΔ. Ωστόσο οι περισσότερες χώρες μέλη δεν τηρούν τη δέσμευση αυτή. Η δέσμευση αυτή υποδηλώνει τον δείκτη της συνεισφοράς των μελών στην άμυνα, την αξιοπιστία και την πολιτική δέσμευση.

Η Οδηγία του 20% των Αμυντικών Δαπανών για Προμήθεια Εξοπλισμών & Υποδομών: Οι Εθνικές ΑΔ καλύπτουν τρεις κατηγορίες δαπανών: Αμοιβές Δαπανών για την αποζημίωση του Προσωπικού, Δαπάνες για την Υποστήριξη και τη Λειτουργία (Λειτουργικά Έξοδα και Επιχειρήσεις, Ασκήσεις) και Δαπάνες για την Απόκτηση και Προμήθεια Εξοπλισμών και Υποδομών.

Οι τελευταίες δαπάνες θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 20% του συνόλου των όλων ΑΔ. Οι λόγοι: κίνδυνοι απαρχαίωσης του υλικού με τις γνωστές συνέπειες υποστήριξης, αύξησης των κενών της διαλειτουργικότητας & συμβατότητας των οπλικών συστημάτων με τις γνωστές συνέπειες διεξαγωγής επιχειρήσεων & συρρίκνωσης της βιομηχανικής & τεχνολογικής βάσης της Ευρώπης, επίσης, και τις συνέπειες οικονομικής ανάπτυξης.

Όπως θα δούμε στη συνέχεια η στατιστική της κατανομής των ΑΔ στις 3 κατηγορίες για τις Ευρωπαϊκές Χώρες του NATO είναι:

Προσωπικό: 55%, Υποστήριξη-Λειτουργικά Έξοδα: 26% και Απόκτηση και Προμήθεια Εξοπλισμών και Υποδομών: 19%

Αμυντικές Δαπάνες του ΥΕΘΑ από το 1950 έως το 2014
Από τους πίνακες των ΑΔ είναι εμφανής η σημαντική μείωσή τους, τόσο σε ονομαστικές τιμές όσο και σε λόγους ΑΔ/ΑΕΠ μετά το 2009.

Αμυντικές Δαπάνες ΥΕΘΑ Ανά Φορέα 2004-14

Είναι εμφανής η σημαντική μείωση των ΑΔ, τόσο σε ονομαστικές τιμές όσο και σε λόγους ΑΔ/ΑΕΠ μετά το 2009.

Αμυντικές Δαπάνες ΥΕΘΑ Ανά Κατηγορία 2004-14

Είναι εμφανής η σημαντική μείωση των ΑΔ, μετά το 2009, και στις τρεις κατηγορίες δαπανών και ιδιαίτερα σε εκείνες του εξοπλισμού και υποδομών.

ΑΔ ΥΕΘΑ, Μέσοι Όροι ανά κατηγορία: Προ Κρίσης και Μετά Κρίση

Είναι εμφανής η σημαντική μείωση των ΑΔ, μετά το 2009, και στις τρεις κατηγορίες δαπανών και ιδιαίτερα σε εκείνες του εξοπλισμού και υποδομών. Αξιοσημάντη είναι η αλλαγή της αναλογίας μεταξύ των τριών κατηγοριών της 'συρρικνωμένης' πίτας εις βάρος της κατηγορίας του εξοπλισμού και υποδομών!

Συγκριτικοί Πίνακες Δαπανών

Στη συνέχεια έχουμε σειρά πινάκων ΑΔ όπως:

ΑΔ /ΝΑΤΟ-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 1995-2015

ΑΔ /ΝΑΤΟ-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ Ανά Κατηγορία 1995-2014

Αναλογία ΑΔ Τουρκίας και Ελλάδας 1995-2015

Μέσες Κατά Κεφαλήν Αμυντικές Δαπάνες NATO

Μέσες Αμυντικές Δαπάνες Επιλεγμένων Χωρών

ΑΔ συμμετοχής Ελλάδας στο NATO

ΑΔ /ΝΑΤΟ-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 1995-2015

Είναι εμφανής η αλματώδης αύξηση των ΑΔ της Τουρκίας μετά το 2005 και η μείωση των ΑΔ των Ευρωπαϊκών χωρών-μελών του NATO και της Ελλάδας μετά την κρίση!

ΑΔ (%) NATO-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 'Προσωπικού' 2004-14

Τα ποσοστά της αναλογίας των τριών κατηγοριών των ΑΔ της Τουρκίας στην κατηγορία του 'Προσωπικού' είναι συγκλίνοντα με εκείνα των αντίστοιχων ΑΔ του ΜΟ των Ευρωπαϊκών χωρών-μελών του NATO. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ελλάδα, συνεχώς, αποκλίνουν σημαντικά μετά την κρίση και με τη συρρίκνωση της 'πίτας' των ΑΔ. Ο ΜΟ όλων των χωρών-μελών του NATO είναι σταθερός ~40% λόγω των υψηλών ΑΔ των ΗΠΑ στις άλλες δύο κατηγορίες.

ΑΔ (%) NATO-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 'Υποστήριξη-Λει-

τουργία' 2004-14

Τα ποσοστά της αναλογίας των τριών κατηγοριών των ΑΔ της Ελλάδας και της Τουρκίας στην κατηγορία 'Υποστήριξης-Λειτουργίας' είναι χαμηλότερα σημαντικά από εκείνα των Μέσων Όρων τόσο των Ευρωπαϊκών χωρών-μελών του NATO όσο και ολόκληρου του NATO. Με χαμηλότερα εκείνα της Ελλάδας και υψηλότερα εκείνα των ΗΠΑ.

ΑΔ (%) NATO-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 'Εξοπλισμοί-Υποδομές' 2004-14

Τα ποσοστά της αναλογίας των τριών κατηγοριών των ΑΔ της Τουρκίας στην κατηγορία 'Εξοπλισμών - Υποδομών' είναι τα υψηλότερα ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ελλάδα είναι σημαντικά χαμηλότερα και συνεχώς φθίνοντα τα τελευταία χρόνια.

Η 'πίτα' (%) ΑΔ NATO-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ ανά κατηγορία 2004-14

Είναι εμφανής η απόκλιση της κοπής της πίτας των ΑΔ στις τρεις κατηγορίες στην Ελλάδα από τη στατιστική της κατανομής των ΑΔ στις 3 κατηγορίες για τις Ευρωπαϊκές Χώρες του NATO και την Τουρκία.

Αναλογία ΑΔ Τουρκίας και Ελλάδας 1995-2015

Περисσεύουν τα λόγια για την περιγραφή της εξέλιξης της αναλογίας των ΑΔ της Ελλάδας και της Τουρκίας τα τελευταία χρόνια!

Δύναμη (1000) Στρατιωτικού Προσωπικού χωρών NATO

	95-99	00-04	05-09	2010	2011	2012	2013	2014
Bul	43	43	43	30	29	26	26	25
Fra	502	394	357	234	227	219	213	207
Ger	348	310	246	235	205	192	184	181
Gre	213	205	135	128	117	110	110	107
Ita	435	381	314	193	192	189	189	183
NL	67	52	50	48	45	44	43	42
Nor	38	32	18	19	21	21	20	21
Por	78	68	40	43	35	34	54	52
Tur	805	793	501	495	495	495	494	493
US	1620	1483	1377	1427	1425	1400	1382	1338
NAT-E	3005	2957	2400	2084	2004	1956	1944	1913
NATO-T	4695	4499	3839	3572	3497	3423	3397	3322

Αξιοσημάντο είναι ότι η σχέση προσωπικού Ελλάδας και Τουρκίας είναι διαχρονικά σταθερή ~1:4.

Δύναμη (x1000) Στρατιωτικού Προσωπικού χωρών NATO

Οι ΑΔ της συμμετοχής της Ελλάδας στο NATO

Ποσοστά Συμμετοχής Χωρών-Μελών στο NATO

Προϋπολογισμοί ΥΕΘΑ 2015 & 2016

Η μείωση των ΑΔ συνεχίζεται και στους προϋπολογισμούς του 2015 και του 2016.

Επιστημονικές

Οι ΑΔ στη χώρα μας μειώνονται σημαντικά (~42%) τα τελευταία χρόνια από ένα ΜΟ ~5,434 Εκ€ την διετία 2009-10 σε ένα ΜΟ ~3,144 Εκ€ στην διετία 2013-14 και από ένα ποσοστό (%) ΑΔ/ΑΕΠ του 2.65 σε ένα 1.75. Οι αντίστοιχες μειώσεις στις χώρες -μέλη-NATO της Ευρώπης και στην Τουρκία είναι 8% και 3% αντίστοιχα.

Οι ΑΔ της χώρας μας στις τρεις κατηγορίες 'Προσωπικό(Π)', 'Εξοπλισμοί /Υποδομές (Ε)' και 'Υποστήριξη/Λειτουργία (Υ)' μειώνονται σημαντικά κατά 34%, 80% και 33% αντίστοιχα από τους ΜΟ (3181, 2.205, 924 Εκ€) στην διετία 2009-10 στους ΜΟ (2.097, 430, 615 Εκ€) στην διετία 2013-14. Οι αντίστοιχες διαφορές στην Τουρκία είναι (3%, 0% και -3%).

Οι μέσες ΑΔ, από τη διετία 2009-10 στη διετία 2013-14, στο ΥΕΘΑ (μαζί με τις Υπηρεσίες ΕΥΠ, ΕΜΥ, ΕΛΔΥΚ, ΜΑΕΔΥ) και στους τρεις κλάδους ΕΣ, ΠΝ και ΠΑ μειώνονται σημαντικά, και όχι το ίδιο, κατά 18%, 41%, 48% και 44% αντίστοιχα.

Η αναλογία της κατανομής των δαπανών στις τρεις κατηγορίες Π, Ε και Υ μεταβάλλεται από 58:29:13 πριν την κρίση σε 67:15:18 μετά την κρίση.

Οι αναλογίες της κατανομής των δαπανών στις τρεις κατηγορίες Π, Ε και Υ στο ΜΟ των ετών 2004 έως και 2014 – με βάση την αντιστοίχιση των τιμών της πηγής δεδομένων του NATO σε τιμές 2010- στην Ελλάδα, στην Τουρκία και στις Χώρες-Μέλη-NATO της Ευρώπης είναι αντίστοιχα: 69:15:16, 50:29:21 και 55:19:26.

Η αναλογία των ΑΔ Ελλάδας και Τουρκίας από το 100:131 το 1995 έχει υπερακοντιστεί στο 100:271 το 2015.

Η χώρα μας, παρότι η οικονομική κρίση έχει χτυπήσει τις αμυντικές μας δαπάνες σκληρά, σε όρους ποσοστών(%) ΑΔ/ΑΕΠ, όπως φαίνεται από τα στοιχεία της παρουσίασης, είναι: Δεύτερη μεταξύ των χωρών της ΕΕ μετά το Ηνωμένο Βασίλειο, Τρίτη μεταξύ των χωρών της Συμμαχίας του NATO μετά τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο και Πρώτη μεταξύ των Βαλκανικών χωρών.

Ήταν αναπόφευκτο ότι η βαθεία οικονομική κρίση θα είχε αντίκτυπο στην αμυντικές δαπάνες παράλληλα με τη χρόνια ύφεση στην ανάπτυξη, την κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας και το βάρος του δημόσιου χρέους. Ωστόσο, όση είναι η ανάγκη μιας οικονομικής ανάκαμψης άλλη τόση είναι και η ανάγκη ανάκαμψης της επιχειρησιακής ικανότητάς.

Προτάσεις

Η χώρα πρέπει να επενδύσει στην άμυνα και ασφάλεια, μη φειδόμενη το κόστος (που εξάλλου θα επιστρέψει και με το παραπάνω μέσα από την ανάπτυξη της οικονομίας) και το οποίο δεν πρέπει να είναι κάτω από 2% του ΑΕΠ.

Η αναλογία της κατανομής των ΑΔ στις τρεις κατηγορίες Π, Ε και Υ πρέπει να εναρμονιστεί με εκείνες του ΜΟ των χωρών-μελών-NATO της Ευρώπης και της Τουρκίας.

Η νέα αμυντική προσέγγιση της 'Εξυπνης Άμυνας' πρέπει να αποτελέσει μείζονα στόχο και δέσμευση, προάγοντας και ενθαρρύνοντας τη συνεργασία στην ανάπτυξη, απόκτηση και υποστήριξη των απαιτούμενων επιχειρησιακών δυνατοτήτων. Αυτό γίνεται μέσα από την συνένωση (pooling) και την κατανομή (sharing) των δυνατοτήτων και των πόρων, την εξειδίκευση (specialization) της παραγωγής, την προτεραιοποίηση των ενεργειών και τον αποτελεσματικότερο συντονισμό των προσπάθειών.

Το ΥΕΘΑ πρέπει να βελτιώσει το επίπεδο των Ελληνικών Βιομηχανικών Επιστροφών από τους διεθνείς οργανισμούς με στόχο την επίτευξη δείκτη ΕΒΕ πολύ μεγαλύτερου του ένα (>1).

Οι κλάδοι των ΕΔ πρέπει να μεγιστοποιήσουν την κάλυψη του μεγαλύτερου δυνατού εύρους αναγκών υποστήριξης των με ίδια μέσα και προσωπικό υποστήριξης.

Η συμμετοχή της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας στις προμήθειες των ΕΔ και ΣΑ πρέπει να μεγιστοποιηθεί, συμβάλλοντας, έτσι, στη μείωση εισαγωγών, αύξηση εγχώριας απασχόλησης, δημιουργία προστιθέμενης αξίας και στη μεταφορά και διάχυση της τεχνο-λογίας και τεχνογνωσίας.

Το ΥΕΘΑ πρέπει να αναπτύξει ένα Σύστημα Διακλαδικής Επιμελητείας (Cooperative Logistics) για τη διαχείριση, απόκτηση, υποστήριξη, ανταλλαγή και διάθεση κοινών συστημάτων και εφοδιαστικών υλικών, αποθεμάτων, πλεονασμάτων και υπηρεσιών υποστήριξης κατά τη φιλοσοφία και τα πρότυπα της Υπηρεσίας Υποστήριξης του NATO (NSPA, NATO Logistics Stock Exchange).

* Η Μελέτη αυτή παρουσιάστηκε ως εισήγηση στο Σεμινάριο ' Military Logistics' που συνδιοργάνωσαν οι: Πολεμική Αεροπορία, Σ.Α.Σ.Ι. και ΕΛΙΣΜΕ στις 18&19 Μαΐου στην 128 ΣΕΤΗ (Καβούρι).

ΠΗΓΕΣ

- 1.Υπουργείο Οικονομικών (<http://www.minfin.gr>)
- 2.NATO (http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_127537.htm)
3. Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (<http://www.elisme.gr>)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Οικονομική κρίση στην οποία εδώ και επτά έτη έχει περιέλθει η χώρα είχε σαν αποτέλεσμα να δυσχεράνει και την λειτουργία του Ινστιτούτου μας, το οποίο πλέον στηρίζεται αποκλειστικά στην συνδρομή των Μελών του. Άπαντα τα Μέλη συναισθανόμενα το αξιόλογο, υπεύθυνο και εθνικό έργο του Ινστιτούτου κινητοποιούνται για την οικονομική του υποστήριξη αλλά και την σύστασή του για προσέλκυση περισσότερων Μελών ώστε να αποφευχθεί η παύση της λειτουργίας του. Παρακαλούνται, όσοι δεν έχουν καταθέσει την εισφορά του 2016 μπορούν να εγχειρίσουν το ποσόν των € 50 στον Ταμία ή Μέλος ΔΣ του Ινστιτούτου ή στο IBAN GR2901106460000064651201879 της Εθνικής Τραπέζης.

ΟΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΜΑΚΡΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΕΣ ΩΣ ΤΡΟΦΟΔΟΤΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ

Από την Ισμήνη Πάττα
Δρ Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας

Στην παρούσα Μελέτη παραλείπονται Παραρτήματα, Πίνακες, Αναφορές και
λοιπά πληροφοριακά σημειώματα, λόγω ελλείψεως χώρου.

Η πλήρης μορφή της Μελέτης υπάρχει στην ιστοσελίδα www.elisme.gr

ΣΥΝΟΨΗ:

Οι ΗΠΑ, παρά τα διπλά τους ελλείμματα κατάφεραν όχι μόνον να ανταποκριθούν στην τρομοκρατική επίθεση της 11/09/2001 επεμβαίνοντας στρατιωτικά στη Μέση Ανατολή το 2003, αλλά και να αυξήσουν τις αμυντικές τους δαπάνες (ως ποσοστό του ΑΕΠ) εν μέσω της κρίσης του 2007/8, παρά τις περαιτέρω απώλειες τους λόγω της κρίσης, και σε ποσοστό μεγαλύτερο των εταίρων τους (τουλάχιστον μέχρι το 2009). Επομένως, πώς οι ΗΠΑ χρηματοδότησαν τις αυξημένες στρατιωτικές τους δαπάνες και επιχειρήσεις; Ο βασικός λόγος που εξηγεί την εξεύρεση πρόσθετων πόρων είναι ο ρόλος του δολαρίου ως διεθνούς αποθεματικού νομίσματος που επιτρέπει σε χώρες πλεονασματικές στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών τους να συσσωρεύουν (και) ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου. Λέξεις κλειδιά: διεθνής ρόλος του δολαρίου, μακροοικονομικές ανισορροπίες, αμυντικές δαπάνες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η πρόσφατη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007/8 ανέδειξε ένα παράδοξο: Πώς μια χώρα με διαρκώς αυξανόμενα τα διπλά της ελλείμματα (Δημοσιονομικό Έλλειμμα και Έλλειμμα Ισοζυγίου Πληρωμών) βρίσκει πρόσθετους πόρους ώστε να αυξάνει τις αμυντικές της δαπάνες παρά την αύξηση των υπολοίπων εσωτερικών της δαπανών;

Πράγματι, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αναγκάστηκαν να μειώσουν τις αμυντικές τους δαπάνες κατά τη διάρκεια της κρίσης, όχι όμως και οι ΗΠΑ. Με ποιο τρόπο λοιπόν, μια χώρα χωρίς φαινομενικούς πόρους και εν μέσω δημοσιονομικών μέτρων στήριξης της οικονομίας της - που αύξησαν τα διπλά της ελλείμματα ακόμη περισσότερο - να αυξάνει τις αμυντικές της δαπάνες περισσότερο και από τους εταίρους της,;

Το παρόν κείμενο απαντά: από το εξωτερικό, διαμέσου των πωλήσεων ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου, που οι Ασιατικές οικονομίες επιθυμούσαν να συσσωρεύουν ως αποθέματα. Βασική αιτία γι' αυτό, είναι ο ρόλος του δολαρίου ως διεθνούς αποθεματικού νομίσματος. Ιδιαίτερα, το παρόν κείμενο, υποστηρίζει ότι οι Παγκόσμιες Ανισορροπίες του

Ισοζυγίου Πληρωμών (ιδιαίτερα του Ισοζυγίου Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών) – και πιο συγκεκριμένα τα συναλλαγματικά αποθέματα σε ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου – ανεξάρτητα από τη συμβολή τους στα αίτια της κρίσης, τροφοδότησαν με ρευστότητα και τις αμυντικές δαπάνες των ΗΠΑ. Έτσι, στο παρόν κείμενο ο όρος ‘παγκόσμιες ανισορροπίες’ αφορά τη σύγκριση Ισοζυγίων Πληρωμών ή Τρεχουσών Συναλλαγών, αλλά εστιάζει ιδιαίτερα στο επιμέρους Ισοζύγιο Χρηματο-οικονομικών Συναλλαγών. Δηλαδή, εστιάζει περισσότερο στην συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων σε δολάρια, χωρών διαφορετικών από τις ΗΠΑ και γενικά στα πλεονάσματα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών άλλων

χωρών, έναντι των αντίστοιχων ελλειμμάτων των ΗΠΑ. Ειδικότερα, στα πλεονάσματα της Κίνας, που το 2010 ήταν ο μεγαλύτερος κάτοχος αξιών του αμερικανικού δημοσίου [US-Treasury securities] και κατέστη η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία μετά τις ΗΠΑ (Prasad, E (2011), Harold, J. (2010). Το βασικό επιχείρημα εκτυλίσσεται ως εξής. Εφόσον:

- 1) οι δημόσιοι πόροι χρηματοδοτούν τις στρατιωτικές δαπάνες,
- 2) οι ΗΠΑ εμφανίζουν διπλά ελλείμματα (δημοσιονομικό και Τρεχουσών Συναλλαγών) πάλι μετά το 2000,
- 3) οι ΗΠΑ ‘χτυπήθηκαν’ ιδιαίτερα από την κρίση των sub-primes των στεγαστικών δανείων που επιδείνωσαν τα ‘διπλά τους ελλείμματα’ και μάλιστα η εν λόγω κρίση ξεκίνησε από αυτήν τη χώρα,
- 4) οι προαναφερόμενες ανισορροπίες προϋπήρχαν της εμφάνισης της κρίσης,

Τότε, πώς οι ΗΠΑ όχι μόνο διατήρησαν αλλά και αύξησαν τις αμυντικές τους δαπάνες κατά τη διάρκεια της κρίσης περισσότερο από πολλούς εταίρους τους, αν όχι χάρη στις ίδιες αυτές παγκόσμιες μακρό-οικονομικές ανισορροπίες που διοχέτευσαν περισσότερη ρευστότητα και στα δημόσια έσοδα των ΗΠΑ; Εστιάζω, στην περίοδο μετά το 2000 (κι ιδιαίτερα στη περίοδο της κρίσης) γιατί πριν, στη δεκαετία 1990, η εσωτερική μεγέθυνση των ΗΠΑ δικαιολογούσε αυξημένες αμυντικές δαπάνες, αφού επέτρεψε στις ΗΠΑ να εξαλείψουν σχεδόν τα διπλά τους ελλείμματα, στο τέλος της δεκαετίας. Αλλά, μετά την κρίση της Ασίας (1998) και την μετέπειτα ύφεση των 2000-2001, τα διπλά αμερικανικά ελλείμματα επανεμφανίστηκαν και μάλιστα σε σημαντικό ύψος. Εντούτοις, οι ΗΠΑ όχι μόνο κατάφεραν ν' ανταποκριθούν στην τρομοκρατική επίθεση της 11/9/2001, επεμβαίνοντας στρατιωτικά στο Αφγανιστάν και στη Μέση Ανατολή από το 2001, αλλά ν' αυξήσουν περαιτέρω τις στρατιωτικές τους δαπάνες – ως ποσοστό του ΑΕΠ, μέχρι το 2009 τουλάχιστον – παρά τις οικονομικές τους απώλειες λόγω της οικονομικής κρίσης. Έτσι, ο στόχος του παρόντος κειμένου είναι να δείξει τη σχέση μεταξύ παγκόσμιων ανισορροπιών και των στρατιωτικών δαπανών των ΗΠΑ, και ότι οι πρώτες τροφοδότησαν τις δεύτερες. Επομένως από γεωπολιτική άποψη, οι παγκόσμιες ανισορροπίες στο σύγχρονο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα, λειτουργούν έτσι ώστε οι ΗΠΑ να διατηρούν την πρώτη θέση σε ‘σκληρή’ ισχύ (αμυντικές δαπάνες, στρατιωτική τεχνολογία, προσωπικό) και να την χρησιμοποιούν προς όφελός τους στη χάραξη της ‘υψηλής’ στρατηγικής τους. Η κρίση δεν άλλαξε αυτήν την τάση. Αντίθετα, επειδή εξασθένησε παραδοσιακούς εταίρους των ΗΠΑ - όπως και τις ίδιες τις ΗΠΑ - επιτρέπει ακόμη, προνομιακά, την κατ' εξοχήν χρηματοδότηση των αμερικανικών αμυντικών δαπανών από το εξωτερικό, χάρις στον διεθνή, πρωταγωνιστικό ρόλο του δολαρίου ως συναλλαγματικό απόθεμα, ιδιαίτερα σε χρηματο-οικονομικές αξίες του αμερικανικού Δημοσίου.

Για τον προαναφερόμενο σκοπό του παρόντος κειμένου λοιπόν, και δεδομένου των αμερικανικών ελλειμμάτων (δημοσιονομικού και Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών), εξετάζω τη σχέση μεταξύ αμερικανικών κρατικών ομολόγων ως διεθνών αποθεμάτων, και στρατιωτικών δαπανών. Διότι, τα αμερικανικά ομόλογα χρηματοδοτούν εκτός των αμυντικών, προσέτι, κι άλλες δημόσιες δαπάνες όπως την υγεία (έμφαση της κυβέρνησης Obama), την έρευνα, τα έξοδα διοίκησης, την παιδεία, κ.ά. Συνεπώς, η αύξηση των στρατιωτικών δαπανών ενόσω τα διπλά ελλείμματα παραμένουν, σημαίνει ότι ένα μέρος τουλάχιστον του δημόσιου εισοδήματος – που συμπεριλαμβάνει έσοδα από πωλήσεις κρατικών ομολόγων στο εξωτερικό – διοχετεύεται στα αμυντικά έξοδα. Ο προαναφερόμενος συλλογισμός είναι ακόμα περισσότερο αξιόπιστος αφού, τα κρατικά έσοδα από την εσωτερική φορολογία μειώθηκαν είτε λόγω των κρατικών μέτρων στήριξης της εσωτερικής (αμερικανικής) οικονομίας, είτε λόγω των παράπλευρων απωλειών της ίδιας της κρίσης. Επομένως, θα ερευνήσω πώς εξελίσσονται και πώς διαμορφώνονται οι τάσεις στα συναλλαγματικά αποθέματα σε δολάρια, των οποίων ένα σημαντικό μέρος συνίσταται από ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου • και πόσα κατέχει η Κίνα, αφού η χώρα αυτή έχει πλέον το μεγαλύτερο μέρος. Μετά, προκειμένου να βεβαιωθώ ότι πρόσθετοι πόροι από το εξωτερικό ήταν απαραίτητοι στους στόχους της εσωτερικής οικονομικής πολιτικής, εξετάζω τις τάσεις του δημόσιου χρέους, του δημόσιου ελλείμματος και του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) για τις ΗΠΑ και τις ανεπτυγμένες οικονομίες, έναντι των πλεονασματικών (στο ΙΤΣ) χωρών και προπαντός της Κίνας. Το αποτέλεσμα δείχνει, ότι η επιδείνωση των αμερικανικών δημοσιονομικών μεγεθών δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, από μόνη της, την αύξηση των στρατιωτικών δαπανών (χωρίς την συσχέτισή τους με το ΙΤΣ). Στη συνέχεια, και για να βεβαιωθώ ότι το σύνολο του εισοδήματος που προέκυπτε από τις πωλήσεις των κρατικών αμερικανικών ομολόγων δεν διοχετευόταν ολόκληρο σε άλλους εσωτερικούς στόχους της οικονομικής πολιτικής (πχ, μέτρα στήριξης, σύστημα υγείας), εξέτασα τις τάσεις στις στρατιωτικές δαπάνες. Ούτε οι κινήσεις των Διεθνών Επενδύσεων την ίδια περίοδο δικαιολογούν περισσότερη ρευστότητα για τα αμερικανικά δημόσια έσοδα (αύξηση των εξερχόμενων επενδύσεων λόγω της κρίσης). Όμως, οι αμερικανικές στρατιωτικές δαπάνες αυξήθηκαν ως προς το ΑΕΠ, σταθερά κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια της κρίσης, τουλάχιστον από το 2007– 2009. Μόνον το 2009, η αναλογία τους ως προς το σύνολο των κυβερνητικών δαπανών μειώθηκε ελαφρά, όταν η (αμερικανική) ανάκαμψη μόλις είχε αρχίσει να διαφαίνεται. Συνεπώς, οι ΗΠΑ δεν διέθεσαν όλους τους δημόσιους πόρους σε εσωτερικά μέτρα ανακούφισης από την κρίση. Πράγμα κατανοητό, αφού οι ΗΠΑ είχαν εμπλακεί στις στρατιωτικές επιχειρήσεις της Μέσης Ανατολής πριν το ξέσπασμα της κρίσης και μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11/9/2001. Αλλά, κάτω από αυτήν την οπτική γωνία, η Κίνα και άλλες πλεονασματικές χώρες, αγοράζοντας αμερικανικά κρατικά ομόλογα, χρηματοδότησαν έμμεσα τις αμερικανικές στρατιωτικές επιχειρήσεις.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ:

Η παρούσα μελέτη διαρθρώνεται ως εξής: στο πρώτο μέρος (1Α) εισάγει αρχικά, τις παγκόσμιες ανισορροπίες και το ρόλο τους ως μία αιτία της κρίσης. Στη συνέχεια (1Β), θέτει το πρόβλημα που προκύπτει από το δολάριο ως διεθνές αποθεματικό νόμισμα στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα. Μετά, στο δεύ-

τερο μέρος (2) αναφέρεται στην ανάδυση των σύγχρονων παγκόσμιων ανισορροπιών παρέχοντας μια εξαιρετικά σύντομη αναδρομή. Το τρίτο μέρος (3) καταδεικνύει τη συσχέτιση μεταξύ των φαινομένων και υποστηρίζει το επιχείρημα. Τέλος, ο επίλογος συμπεραίνει ότι, μεταξύ των άλλων δημοσίων δαπανών, οι στρατιωτικές υποστηρίζονται κυρίως από την πώληση ομολόγων/αξιών του αμερικανικού δημοσίου (US-Treasury bonds and securities).

1. Α) Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ.

Κατ' αρχήν, το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Πληρωμών (και του Δημοσιονομικού Ισοζυγίου) αφορά τη διαχείριση του πλούτου μιας χώρας. Τα πλεονάσματα είναι αποτέλεσμα αναπτυξιακής διαδικασίας ή μεγέθυνσης του ΑΕΠ. Αντίθετα, τα ελλείμματα περιλαμβάνουν μεταφορά προστιθέμενης αξίας στο εξωτερικό, για την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους. Την παραπάνω σχέση δείχνουν και οι βασικές εξισώσεις της Εθνικής Λογιστικής: $Y=C+I+G+(X-M)$ (από την οπτική γωνία της Ζήτησης). Επίσης $Y=C+S+T$ (από την πλευρά της Προσφοράς), όπου: Y = Εθνικό εισόδημα ή Προϊόν, C = Κατανάλωση, I = Επενδύσεις, G = Δημόσιες δαπάνες, X = συνολικές εξαγωγές (με την έννοια ότι εξάγεται από την εθνική οικονομία), M = συνολικές εισαγωγές (ότι εισάγεται), S = Εθνικές αποταμιεύσεις, T = φορολογία, $(X-M)$ = Αποτέλεσμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) και Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων (ΙΤΣΚΜ - δηλ. συμπεριλαμβάνει και τόκους, εμβάσματα, χρηματικές εισροές που δεν δημιουργούν υποχρεώσεις). Έτσι, το Αποτέλεσμα του ΙΤΣ (και ΙΤΣΚΜ) αντανάκλα ουσιαστικά, τη συμβολή της παραγωγικής διαδικασίας στο Ισοζύγιο Πληρωμών (ΙΠ). Ακόμη, ο συμψηφισμός του ΙΤΣΚΜ με το Ισοζύγιο Χρήματο-Οικονομικών Συναλλαγών (Άμεσες Διεθνείς Επενδύσεις, Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου, Συναλλαγματικά Διαθέσιμα), μας δίνει το αποτέλεσμα του Ισοζυγίου Εξωτερικών Συναλλαγών (δηλ. του ΙΠ), δηλ. την καθαρή θέση της χώρας. Έτσι, σε κατάσταση ισορροπίας έχουμε: $C+I+G+(X-M) = C+S+T$. Ανακαλώντας τον Keynes, σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης και χαμηλού πληθωρισμού το Προϊόν και το Εισόδημα θα πρέπει να συμπίπτουν (δυναμικό ΑΕΠ και εισόδημα). Επίσης, όσα παράγονται θα πρέπει να ισοδυναμούν με όσα καταναλώνονται. Έτσι, λύνοντας κατάλληλα τη παραπάνω σχέση καταλήγουμε σε: $(G-T) = (S-I) + (M-X)$. Όπου, $(G-T)$ = δημόσιο έλλειμμα, $(M-X)$ = έλλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (συνοπτικά). Έτσι, $(M-X)$ δηλ. το έλλειμμα ΙΤΣ απεικονίζει την καθαρή εκροή κεφαλαίων • και το δημοσιονομικό $(G-T)$ τα δανειακά κεφάλαια (από το εξωτερικό), αφού η υπολοιπόμενη διαφορά καλύπτεται από τη σχέση μεταξύ Αποταμιεύσεων κι Επενδύσεων $(S-I)$. Επίσης, επειδή η S είναι ανελαστική ως προς το εισόδημα (από ένα σημείο και μετά) και συνεπώς, αν η σχέση εθνικών αποταμιεύσεων κι επενδύσεων θεωρηθεί εξωγενώς ορισμένη ή δεδομένη, τότε μια αύξηση δημοσιονομικού ελλείμματος οδηγεί σε αύξηση του ελλείμματος του ΙΤΣ – στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα (ΔΝΣ) όπου βρισκόμαστε μετά το 1973, δηλαδή, κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών και ελεύθερης διακίνησης των κεφαλαίων. Επιπλέον, οι τόκοι για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους προσμετρώνται στις δημόσιες δαπάνες με συνέπεια την περαιτέρω διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλες, επιπρόσθετες, επιπτώσεις από τα κρατικά ελλείμματα. Φέρ' ειπείν, τα δημόσια χρέη κι ελλείμματα τείνουν ν' ανεβάζουν τα επιτόκια (ιδιαίτερα των κρατικών ομολόγων), αφού

αυξάνεται ο κίνδυνος και μειώνονται οι εθνικές αποταμιεύσεις. Συνεπώς, αυξάνεται και το κόστος του χρήματος. Έτσι, είναι δυνατό να εμφανιστούν στη συνέχεια πληθωριστικές πιέσεις • ή πιέσεις επί της συναλλαγματικής ισοτιμίας, πόσο μάλλον που στην πρόσφατη κρίση τα επιτόκια παρέμειναν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα. Αντίστοιχα, αρνητικά ενδέχεται να επηρεαστούν οι μετοχές και οι συναφείς αξίες εταιρειών του ιδιωτικού τομέα των υπερχρεωμένων χωρών. Ιδιαίτερα, σε περιβάλλον ελεύθερης διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών και διακίνησης των κεφαλαίων, τα υψηλά κρατικά χρέη κι ελλείμματα δυσχεραίνουν την ανάπτυξη, δυσκολεύοντας τις δυνατότητες χρηματοδότησης ακόμη και του ιδιωτικού τομέα. Διότι, οι περιορισμένοι πόροι κεφαλαίου σε συνδυασμό με την αύξηση του ρίσκου από την πιθανότητα μη εξυπηρέτησης υψηλού κρατικού δανεισμού - προπαντός όταν δεν υπάρχουν αναπτυξιακοί ρυθμοί και η παραγωγικότητα είναι περιορισμένη- οδηγούν σε αύξηση των επιτοκίων δανεισμού. Κατ' επέκταση, ο ιδιωτικός τομέας της ελλειμματικής χώρας επηρεάζεται δυσμενώς όχι μόνο ως προς τον δανεισμό του αλλά και ως προς την αξία των μετοχών του σε εθνικό νόμισμα. Εντούτοις, τα δημοσιονομικά ελλείμματα δεν είναι πάντα αρνητικά σημεία για την οικονομική ισχύ και την εξέλιξη της οικονομίας της χώρας. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ δημόσιων ελλειμμάτων και ανάπτυξης είναι πολύπλοκη, εξαρτώμενη συνάμα από το διεθνές περιβάλλον και το νομισματικό σύστημα. Αλλά βασικά, η μείωση των δημοσίων επενδύσεων επηρεάζει την Απασχόληση, τη εσωτερική Ζήτηση, τους πόρους για Έρευνα, τις αμυντικές δαπάνες, τις υποδομές και την ανάπτυξη. Γενικά, η ανάπτυξη επιδρά στην δυνατότητα παραγωγής πλούτου και πλεονασμάτων, δηλ. στην 'σκληρή και ήπια' ισχύ. Στην περίπτωση υψηλών ελλειμμάτων και χρεών, κρατικοί πόροι που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην αναπτυξιακή διαδικασία που παρέχει ισχύ (αφού παράγεται πλούτος) δεσμεύονται για την αποπληρωμή τόκων σε άλλους δανειστές είτε πρόκειται για κράτη είτε για άλλους παίκτες του ιδιωτικού τομέα. Σε κάθε περίπτωση μια πλεονασματική στο ΙΤΣ χώρα, έχει περισσότερες επιλογές στην εξωτερική της πολιτική και περισσότερη ευελιξία στις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Συνεπώς, η μείωση των στρατιωτικών ικανοτήτων και άλλων δημοσίων επενδύσεων επιδρά στον τρόπο που μια χώρα ασκεί την διπλωματία της. Όμως ως προς τον ρόλο των παγκόσμιων ανισορροπιών μεταξύ των ΙΤΣ των διαφόρων χωρών (μεγάλα πλεονάσματα κι ελλείμματα ΙΤΣ), ότι δηλαδή λειτούργησαν ως μία βασική αιτία της κρίσης 2007/8 δεν υπάρχει συμφωνία – μεταξύ των ερευνητών κι ακαδημαϊκών. Παρόλ' αυτά, μπορούμε να πούμε ότι τα παρακάτω αποτελούν μια περιεκτική περίληψη των αιτιών της κρίσης, δηλαδή: η ταυτόχρονη συμβολή των παγκόσμιων ανισορροπιών, της νομισματικής πολιτικής της Fed, της ανεπαρκούς ρύθμισης κι εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα,. Αλλά, δεν πρόκειται μόνο για ένα τεχνικό – οικονομικό θέμα.

Η διατύπωση ότι οι παγκόσμιες ανισορροπίες συνέβαλλαν πρωτίστως στην κρίση (2007/8), καταλήγει να κατηγορούνται οι πλεονασματικές χώρες ότι προκαλούν αστάθεια και δυσκολεύουν την λειτουργία του ΔΝΣ – την Προσαρμογή – εξαιτίας της συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων (ή επειδή προσδένουν το νόμισμά τους στο δολάριο, μέσω ανάλογου χειρισμού των συναλλαγματικών τους αποθεμάτων). Για παράδειγμα η διαμάχη για ΗΠΑ – Κίνας. Αντίστροφα, η Κίνα κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι υποτιμούν την αξία του δολαρίου – συ-

νεπώς μειώνουν την αξία των συναλλαγματικών αποθεμάτων τους σε δολάρια – ή ότι έχουν ανεύθυνη συμπεριφορά ως ηγέτες του ΔΝΣ, κλπ. Η σχετική διαμάχη ελάμβανε πρόσθετες διαστάσεις στο παρασκήνιο των συνόδων των χωρών G20, όπως συνέβη π.χ. παραμονές της συνόδου κορυφής στο Τορόντο (Ιούνιος 2010), οπότε και η Κίνα επέτρεψε στο νόμισμά της να διακυμανθεί. Έτσι, η μείωση των παγκόσμιων ανισορροπιών με την αντίστοιχη Προσαρμογή πλεονασματικών κι ελλειμματικών χωρών είναι ένα μείζον θέμα για το ΔΝΣ και τις διεθνείς σχέσεις, έτσι ώστε συχνά να εμπλέκονται σε ανάλογο ρόλο και οι διεθνείς οργανισμοί (πχ το ΔΝΤ συνδράμοντας τους G20).

1.Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΟΛΑΡΙΟΥ ΩΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ.

Η θέσπιση του καθεστώτος των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών από τη δεκαετία του 1970, σε συνδυασμό με την ηγεμονική θέση του δολαρίου στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα, ανέδειξε το πρόβλημα αφενός να μην υπάρχει σαφής μηχανισμός Προσαρμογής των Ισοζυγίων Πληρωμών των ελλειμματικών και πλεονασματικών χωρών, αφετέρου η χρήση ενός εθνικού νομίσματος ως παγκόσμιου να έχει ασύμμετρες συνέπειες. Αφ' ενός, το δολάριο παραμένει το κύριο διεθνές αποθεματικό νόμισμα καθόσον είναι βασικό συναλλαγματικό απόθεμα των Κεντρικών Τραπεζών, μονάδα αποτίμησης και πληρωμής (μέτρησης) του πετρελαίου, βασικό μέσο των διεθνών συναλλαγών και διακανονισμού του εμπορίου. Αφ' ετέρου, η 'Προσαρμογή' είναι μία κύρια λειτουργία ενός Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος, που αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι εθνικές οικονομίες αποκαθιστούν την ισορροπία των λογαριασμών τους με το εξωτερικό. Η εκδότρια χώρα ενός παγκόσμιου νομίσματος δεν υπόκειται στους ίδιους περιορισμούς προσαρμογής του Ισοζυγίου της, με τις άλλες χώρες: π.χ., οι ΗΠΑ. Μπορεί να αναχρηματοδοτήσει το έλλειμά της με κεφάλαια του δικού της νομίσματος που χρησιμοποιούνται στο εξωτερικό. Δύναται να έχει δημοσιονομικά και εξωτερικά ελλείμματα (ΙΤΣ) χωρίς αυτό να δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα, παρά μόνο για τις άλλες χώρες: δηλαδή, αν η συναλλαγματική ισοτιμία των αποθεμάτων σε δολάρια των άλλων χωρών, υποτιμηθεί σε όρους αγοραστικής δύναμης. Αυτή άλλωστε, είναι 'η παγίδα του δολαρίου' στην οποία έχει περιπέσει σήμερα η Κίνα. Παλαιότερα, στο καθεστώς σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods (1944 - 1971) το κόστος προσαρμογής, το επωμιζόταν η ελλειμματική χώρα. Στη συνέχεια, μετά την επικράτηση των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών των κυριοτέρων νομισμάτων, η Προσαρμογή των παγκόσμιων μακρό-οικονομικών ανισορροπιών διεξάγεται διαμέσου του Διακρατικού Συντονισμού Οικονομικών Πολιτικών (ΔΣΟΠ). Πρακτικά, όσο οι χώρες προσελκύουν ξένα κεφάλαια μπορούν ν' αποφύγουν την προσαρμογή των ελλειμματικών τους ΙΤΣ, εφόσον τα σχετικά ποσά θα συμψηφισθούν μελλοντικά. Έτσι όμως, ευνοούνται οι μακροοικονομικές ανισορροπίες του παρόντος. Ο ΔΣΟΠ ασκείται μέσω της 'άτυπης διακυβέρνησης' σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως οι G7 ή οι G20 σήμερα (στη διαχείριση των οικονομικών κρίσεων συνεπικουρούμενοι από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) και σε περιφερειακό επίπεδο, πχ. Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, στην περίπτωση της ηγεμονικής δύναμης των ΗΠΑ, η ελλειμματική αυτή χώρα μπορεί να μεταφέρει το κόστος της προσαρμογής της, σε μία άλλη: πχ, με υποχρε-

τίμησης του δικού της), όπως έγινε με τις δράσεις των χωρών που απαρτίζουν τον όμιλο χωρών G7 στις συμφωνίες π.χ. της Πλάζα (1985). Αξιοσημείωτο είναι, ότι λίγο πριν την τρέχουσα κρίση – συγκεκριμένα το 2005- είχαν διατυπωθεί προτάσεις για μια ‘νέα Συμφωνία της Πλάζα’, όπου τα κράτη των βασικότερων νομισμάτων (γιεν της Ιαπωνίας, γουάν ή renminbi της Κίνας, ευρώ της Ευρωπαϊκής Ένωσης) θα έπρεπε να επιχειρήσουν μία συντονισμένη ανατίμηση του νομίσματός τους έναντι του αμερικανικού δολαρίου. Η υποτίμηση του αμερικανικού δολαρίου μακροπρόθεσμα, ως αποτέλεσμα της κρίσης των sub-primes (2007) και της παγκόσμιας ύφεσης που ακολούθησε, δημιούργησε πολλαπλά προβλήματα για τα συναλλαγματικά αποθέματα, όπως και στα συνδεδεμένα με το δολάριο εθνικά νομίσματα, αλλά και στα άλλα νομίσματα που βρέθηκαν ανατιμημένα έναντι του δολαρίου. Το τελευταίο, είχε αρνητικές επιπτώσεις στις εξαγωγές της αντίστοιχης χώρας (πλην ΗΠΑ), την εγχώρια ζήτηση, την ανεργία, το κόστος δημοσιονομικής προσαρμογής, κ.ά. Ιδιαίτερα, για το διάστημα Μάρτιος –Οκτώβριος 2009 το δολάριο σημείωσε μία διολίσθηση της τάξης του 23% ως προς ένα καλάθι νομισμάτων τα οποία σταθμίστηκαν με το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στο εξωτερικό εμπόριο των ΗΠΑ (Aglietta, M., 24/10/2009).

Ωστόσο, δεν είναι η πρώτη φορά που υποτιμάται το δολάριο. Χαρακτηριστικά, το 1971, το δολάριο υποτιμήθηκε κατά 15%, σηματοδοτώντας το τέλος της μετατρεψιμότητάς του σε χρυσό και την αλλαγή του νομισματικού καθεστώτος σε κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Εν τω μεταξύ, τα προβλήματα διογκώθηκαν. Αφενός, η αμερικανική οικονομία, αν και περιόρισε το διπλό της έλλειμμα (δημοσιονομικό κι εξωτερικό) τη δεκαετία 1990, τούτο ξανά-εμφανίστηκε κι επιδεινώθηκε μετά το 2001. Αφετέρου, σημειώθηκε αυξητική τάση συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων από τις χώρες της Ανατολικής Ασίας για αυτοπροστασία, ιδιαίτερα μετά την ασιατική κρίση 1997-98 και την κακή φήμη –τότε- του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) στην ουσιαστική αρωγή του προς τις δοκιμαζόμενες χώρες. Άλλωστε, υπάρχει μια εγγενής τάση υποτίμησης ενός παγκόσμιου νομίσματος, όπως μας διαφωτίζει η ποσοτική θεωρία του χρήματος.¹ Δηλ. η αύξηση της ζήτησης ενός διεθνούς νομίσματος, ακριβώς για αυτόν τον αποθεματικό του ρόλο, συνεπάγεται αύξηση της κυκλοφορίας του – πιο συγκεκριμένα, της ταχύτητας κυκλοφορίας του. Κατ’ επέκταση, αναπτύσσονται πληθωριστικές πιέσεις. Η σύγχρονη κρίση (2007-9) ανέδειξε, όχι μόνον τις εντάσεις που προκλήθηκαν στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα, από την αυξημένη κινητικότητα των κεφαλαίων - όπως και οι άλλες κρίσεις της δεκαετίας του 1990- αλλά και ακόμη μεγαλύτερη δυσανεξία στην εξάρτηση από ένα εθνικό νόμισμα, το δολάριο, στο ρόλο του ως παγκόσμιου συναλλαγματικού αποθέματος.

2. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΕΣ.

Ωστόσο, η ανάδυση των σύγχρονων ανισορροπιών – τουλάχιστον μέχρι την κρίση – ανάγεται στο 1996, περίπου. Οι Blanchard, O. & Milesi-Ferretti (2009, IMF, Note SPN/09/29, p.7, 19-20) υποδεικνύουν ότι το 1996, ήταν το έτος που οι παγκόσμιες ανισορροπίες άρχισαν να σημειώνουν μια σταθερή άνοδο – εξαιρουμένης της ύφεσης 2001-2002. Αντίστοιχα η κρίση 2007/8 ήταν σημείο καμπής των παγκόσμιων ανισορροπιών, μια και μειώθηκε δραματικά η Ζήτηση. Από τις 3 παρακάτω περιόδους των ανισορροπιών μέχρι την κρίση: α) 1996-2000,

β) 2001-2004, γ) 2005- 2008, που υποδεικνύουν οι προαναφερόμενοι ερευνητές, στην πρώτη, ως η περισσότερο πλεονασματική χώρα έναντι των ΗΠΑ αντιστοιχούσε η Ιαπωνία. Αντίθετα, τα πλεονάσματα της Κίνας είναι «μεγάλα σε απόλυτους αριθμούς μόνο μεταξύ 2005-2008» (άλλες πλεονασματικές χώρες ήσαν οι πετρελαιοπαραγωγές και η Γερμανία) (στο ίδιο). Όμως, οι ανισορροπίες των ΙΤΣ αν και μειώθηκαν μετά την κρίση, έγιναν πιο διάσπαρτες και υπερβαίνουν τα επιθυμητά επίπεδα ακόμη και σήμερα, δημιουργώντας προϋποθέσεις αστάθειας (IMF, March 2016, p.18).

3. ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΕΣ σε ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ

ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ, ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ, ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ, κ.ά.

Α) ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ:

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας θα εστιάσω πρώτα στα αποθέματα σε αξίες του αμερικανικού δημοσίου (US-Treasury-securities). Παρόλο που τα αποτελέσματα αφορούν όποια πλεονασματική χώρα κατέχει αξίες του αμερικανικού δημοσίου, επικεντρώνομαι στην Κίνα, επειδή κατατάχθηκε πρώτη σε συναλλαγματικά αποθέματα (το 2010), ενώ ο δυναμισμός της ανάπτυξής της και των εξαγωγών της αναζωπυρώνουν την σχετική διαμάχη ΗΠΑ – Κίνας για προσαρμογή των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Τα αμερικανικά αποθέματα αξιών της Κίνας δεν περιελάμβαναν μόνο μετοχές – όπως της Fannie Mae και Freddie Mac (Ρουμελιώτης, 2009, σ. 40) – αλλά και ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου.

Συνοπτικά, από το 2008, η Κίνα κατέστη ο μεγαλύτερος κάτοχος αξιών του αμερικανικού δημοσίου, ενώ πριν –μέχρι το 2007- τη θέση αυτή κατείχε η Ιαπωνία (Treasury International Capital System, 2011a). Τον Νοέμβριο 2010 η Κίνα έρχεται πάλι πρώτη στη σειρά κατάταξης των μεγαλύτερων αξιών του Αμερικανικού Δημοσίου, με δεύτερη την Ιαπωνία, τρίτη την Αγγλία, και τέταρτες τις πετρέλαιο-παραγωγικές χώρες. Ενώ αντίστοιχα το 2011 οι δύο πρώτες είναι πάλι Κίνα και Ιαπωνία (με την ίδια σειρά) όμως στην τρίτη θέση ανεβαίνουν οι πετρελαιοπαραγωγοί χώρες και στην τέταρτη η Βραζιλία (στο ίδιο). Αναλυτικότερα, και σύμφωνα με τον Prasad, E. and Gu Weishi (2011), η Κίνα συσσώρευσε επί πλέον \$448 δις σε συναλλαγματικά αποθέματα το 2010, αγγίζοντας πλέον ένα συνολικό απόθεμα της τάξης περίπου των \$ 2,85 τρις, ενώ παράλληλα μείωσε το εμπορικό της πλεόνασμα, από το έτος 2007. Ιδιαίτερα ‘τον Οκτώβριο 2010, μόνον η Κίνα διατηρούσε \$906 δις σε αξίες του αμερικανικού δημοσίου’ σύμφωνα με λίστα του Treasury International Capital System (TIC)’ (στο ίδιο, σ.7, 8). Επιπρόσθετα ‘το μερίδιο της Κίνας σε ανεξόφλητο χρέος του αμερικανικού δημοσίου στα χέρια προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αυξανόταν σταθερά με τα χρόνια, και τώρα (2010) ίσταται στο επίπεδο περίπου του 10%, δηλ. 1/5 του συνολικού χρέους των ΗΠΑ που κατέχουν ξένοι’ (στο ίδιο, και στη σελ.25). Ιδιαίτερα, ενώ τον Νοέμβριο 2010, το μερίδιο της Κίνας σε αξίες του αμερικανικού δημοσίου μειώθηκε ελαφρά από \$906,8 δις που ήταν τον Οκτώβριο σε \$895,6 δις, το αντίστοιχο της Ιαπωνίας ελαφρώς αυξήθηκε: από \$875 δις τον Οκτώβριο, σε \$877,2 τον Νοέμβριο 2010. Η Ιαπωνία κατατάσσεται σταθερά δεύτερη ως μεγαλύτερος μεριδιούχος μετά το 2008. Στην ίδια λίστα του TIC, οι πετρελαιοπαραγωγοί χώρες κατατάσσονται στην τέταρτη θέση το 2010, ενώ ήσαν στην

τρίτη το 2009 και στην τέταρτη τόσο για το 2008 όσο και για το 2007. Αντίθετα, η Αγγλία έρχεται στην Τρίτη θέση το 2010, στην τέταρτη το 2009, την πέμπτη το 2008 (Treasury International Capital System, 2011b). Τον Νοέμβριο 2011, το μερίδιο της Κίνας σε αξίες του αμερικανικού Δημοσίου πάλι ερχόταν στην πρώτη θέση, ύψους \$ 1.254,5 δις, στη δεύτερη της Ιαπωνίας ύψους \$1.066,8 δις, στην τρίτη εκείνο των πετρελαιοπαραγωγών χωρών ύψους \$251,5 δις, στην τέταρτη το μερίδιο της Βραζιλίας, ενώ στην 8η θέση ευρίσκετο η Ρωσία και στην 9η η Αγγλία.

Ωστόσο, η κατοχή αξιών του αμερικανικού Δημοσίου (από μια χώρα) είναι μέρος των συναλλαγματικών της αποθεμάτων. Έτσι, συνολικά, μεταξύ 2006-2008, η Κίνα κατέχει το 23,1% των παγκοσμίων συναλλαγματικών αποθεμάτων με την Ιαπωνία να ακολουθεί με το 13,7%, την Ρωσία με το 5,8%, την Ταϊβάν με 4,1%, την Ινδία με 3,5% και το 45,2% ανήκει στον υπόλοιπο κόσμο. (Mateos y Lago, I. & Duttagupta, R. & Goyal, R., November 11, 2009). Ενδεικτικά, η συνολική συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων (των προαναφερομένων), σε σχέση με το παγκόσμιο ΑΕΠ, ανερχόταν το 2007 στο 11,7% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ μια δεκαετία νωρίτερα – λίγο πριν την Ασιατική κρίση- ανερχόταν στο 5,6% (UN, 2009). Ο παρακάτω Πίνακας μας δίνει πληροφορίες για τα συνολικά συναλλαγματικά αποθέματα των αναδυομένων χωρών, σε τρέχουσα αξία \$, βάσει των δεδομένων του ΔΝΤ.

1. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ρωσί, Κίνα, Ινδία, Βραζιλία, Μεξικό. Αν συνυπολογίσουμε και τα αποθέματα χρυσού και SDR (Έιδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα του ΔΝΤ), τότε τα αποθέματα της Κίνας ανεβαίνουν πολύ περισσότερο.

Β) ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΠΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.

Από την άλλη μεριά, το έλλειμμα ΙΤΣ (Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών) των ΗΠΑ ανερχόταν το 2001 σε (-)3,9% του ΑΕΠ, χρονιά ύφεσης και τρομοκρατικών επιθέσεων (IMF, 2009, 2011). Το προαναφερόμενο έλλειμμα, αυξήθηκε το 2002 στο (-) 4,3% ΑΕΠ και συνέχισε ν'ανεβαίνει, έως που έφτασε το (-) 6% ΑΕΠ το 2006. Τότε, οι ίδιες οι συνέπειες της κρίσης, το μείωσαν σταδιακά σε (-)5,1% ΑΕΠ το 2007, (-)2,7% ΑΕΠ το 2009. Αλλά, ξανά ανέβηκε στο (-)3,2% ΑΕΠ το 2010. Έτσι, μεταξύ (2005-2008), το έλλειμμα ΙΤΣ των ΗΠΑ κυμαίνεται την ίδια περίοδο το δημοσιονομικό έλλειμμα των ΗΠΑ αυξήθηκε από (-)2% ΑΕΠ το 2006, σε (-) 6,5% το 2008 (IMF, 2011b), λόγω των εκτεταμένων δημοσιονομικών μέτρων στήριξης που διέθεσαν για τη στήριξη της οικονομίας τους, καθόσον η κρίση ξεκίνησε από τις ΗΠΑ. Συνεπώς, οι εθνικές αποταμιεύσεις των ΗΠΑ συρρικνώθηκαν και το χρέος των αυξήθηκε περισσότερο. Για το διάστημα 2006 -2011, και συγκρίνοντας με τις επιδόσεις των εταίρων τους οι ΗΠΑ είχαν τις χειρότερες επιδόσεις από όλους – δηλ. μεγαλύτερα δημοσιονομικά έλλειμματα – τα έτη 2009 και 2010. Επίσης, το δημόσιο χρέος των ΗΠΑ επιδεινωνόταν συνεχώς, και ήταν υψηλότερο των εταίρων τους, με εξαίρεση εκείνο της Ιαπωνίας και της Ιταλίας. Αλλά και ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ ήταν συνεχώς επιδεινούμενος, όμως οι ΗΠΑ αύξησαν ελαφρά τις δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογία το 2008 – ενώ η κρίση είχε ξεσπάσει από το β' εξάμηνο του 2007. Δηλαδή, από 2,67% του ΑΕΠ (2007) στο 2,79% του ΑΕΠ το 2008. Ούτε όμως οι αμερικανικές Άμεσες Διεθνείς Επενδύσεις (ΑΔΕ) δικαιολογούν περίσσια ρευστότητα.

Πολλές ΑΔΕ εξήλθαν της χώρας λόγω της κρίσης. Μάλιστα δε, αυξήθηκαν οι εξερχόμενες από τις ΗΠΑ επενδύσεις μετά το 2009. Συνολικά και συμψηφιστικά (μεταξύ εισερχόμενων και εξερχόμενων ΑΔΕ), οι αμερικανικές ΑΔΕ ενώ αυξήθηκαν μεταξύ 2005-8, από \$113 δις σε \$310 δις, μειώθηκαν απότομα το 2009 σε \$159 δις. Είναι μόλις το 2011 που ανέρχονται στα προ της κρίσης επίπεδα. Το προαναφερόμενο μας ενδιαφέρει έμμεσα μόνο, επειδή πιθανή αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο εσωτερικό της χώρας θα έτεινε να συνεπάγεται (μεσοπρόθεσμα) περισσότερα φορολογικά έσοδα για την κυβέρνηση η οποία θα μπορούσε να τα διοχετεύσει (και) σε αμυντικές δαπάνες. Ειδικότερα, οι εξερχόμενες αμερικανικές διεθνείς επενδύσεις αυξήθηκαν κι άλλο το 2010 (IMF, 2012). Ωστόσο, οι στρατιωτικές δαπάνες δεν μειώθηκαν. Για τις ΗΠΑ, ο λόγος των αμυντικών δαπανών ως προς το ΑΕΠ ήταν όχι μόνο ο 2ος κατά σειρά μεγαλύτερος – μετά από τον αντίστοιχο της Σαουδικής Αραβίας- μεταξύ των εταίρων G20 (και κατά τη διάρκεια της κρίσης) - αλλά επιπλέον ανέβηκε περισσότερο το 2008, ενώ σε όποιους από τους άλλους εταίρους ανέβηκε, τούτο συνέβη σε μικρότερο ποσοστό. Πράγματι, ο λόγος των αμερικανικών αμυντικών δαπανών προς το ΑΕΠ ήταν σταθερός στο 4% του ΑΕΠ για το διάστημα 2005-7, και μάλιστα ανήλθε στο 4,3% το 2008. Όσοι από τους άλλους εταίρους αύξησαν τις στρατιωτικές τους δαπάνες, το έπραξαν σε μικρότερο ποσοστό. Η Ρωσία μετέβαλε το αντίστοιχο ποσοστό από 3,4% το 2007 σε 3,5% το 2008. Η Κίνα, μείωσε ελαφρά το ίδιο ποσοστό από 2,1% το 2007 σε 2% το 2008. Η Τουρκία αύξησε επίσης ελαφρά από 2,2% το 2007 σε 2,3% το 2008. Η Ιταλία αύξησε επίσης κατά 0,01%, δηλ από 1,7% το 2007 σε 1,8%. Η Νότιος Κορέα από 2,6% το 2007 σε 2,8% το 2008. Η Σαουδική Αραβία – που έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ως προς το ΑΕΠ, το μείωσε από 9,2% το 2007, σε 8% το 2008. Όσο για το 2009, οπότε το ΔΝΤ διαπιστώνει τα πρώτα σημεία οικονομικής ανάκαμψης, οι περισσότερες χώρες έσπευσαν να διαθέσουν συμπληρωματικούς πόρους στην 'σκληρή ισχύ', δηλ. στις στρατιωτικές τους δαπάνες. Συνεπώς, διαπιστώθηκε ότι καθόσον τα συναλλαγματικά αποθέματα τρίτων χωρών και τα διπλά αμερικανικά ελλείμματα αυξανόντουσαν, οι ΗΠΑ διατηρούσαν το ποσοστό των στρατιωτικών δαπανών στο ΑΕΠ όχι μόνο σταθερό, αλλά και το αύξησαν συγκριτικά περισσότερο από ότι οι άλλοι εταίροι τους (για το 2008). Ακόμη και εξετάζοντας το Ποσοστό των Αμυντικών Δαπανών επί των Δαπανών Κεντρικής Κυβέρνησης (Πίνακας 10 Παραρτήματος), είναι εμφανής η αύξηση των αμερικανικών αμυντικών δαπανών το 2008. Άλλωστε το 2009, οι ΗΠΑ αύξησαν το ποσοστό των αμυντικών τους δαπανών ως προς το ΑΕΠ ακόμη περισσότερο, στο 4,8%.

Αλλά, και για το προγενέστερο διάστημα από το 1997 έως το 2008, το ΔΝΤ πιστοποιεί ότι οι ΗΠΑ είχαν τις περισσότερο αυξανόμενες αμυντικές δαπάνες, από όλους τους άλλους εταίρους G20 (IMF, 30/4/2010). Καθόσον, και πάλι ισχύει η παρατήρηση, ότι επειδή το ΑΕΠ των ΗΠΑ είναι υψηλότερο (των άλλων χωρών) σε αξία καθότι ήταν και είναι η μεγαλύτερη σε μέγεθος οικονομία, τα ποσά που δαπάνησαν οι ΗΠΑ ήσαν υψηλότερα των άλλων χωρών. Έτσι, ακόμη το 2010 οι ΗΠΑ έρχονται πρώτοι μεταξύ των 10 μεγαλύτερων καταναλωτριών χωρών σε αμυντικές δαπάνες. Αλλά, πρέπει να υπενθυμίσουμε συγκεκριμένα, ότι από το 2008 οι ΗΠΑ διέθεσαν περισσότερους πόρους της χώρας τους σε κρατικά μέτρα στήριξης λόγω της κρίσης, που συμπεριλάμβαναν και μερικές φοροαπαλα-

γές. Δηλαδή, στα τέλη του 2007, η κυβέρνηση Bush ενέκρινε ένα πακέτο μέτρων στήριξης ύψους \$ 168 εκ. συμπεριλαμβανοντας φόρο-ελαφρύνσεις για επιχειρήσεις και νοικοκυριά, που εφαρμόστηκαν το 2008. Το 2009, η κυβέρνηση Obama διέθεσε νέο πακέτο μέτρων στήριξης περίπου \$787 δις, που κατανεμήθηκαν ως εξής: \$ 299 δις σε νοικοκυριά (επιχορηγήσεις, φοροαπαλλαγές), \$ 137 δις σε επιχειρήσεις και \$351 δις σε τοπικές (ομοσπονδιακές) κυβερνήσεις. Περισσότερο συγκεκριμένα, αυτές οι ενέσεις ρευστότητας κατευθύνθηκαν προς φοροαπαλλαγές ύψους \$244 δις, \$217 δις για την κεντρική διοίκηση και τις τοπικές κυβερνήσεις, \$120 δις σε κοινωνικά μέτρα ανακούφισης (από την κρίση) σε άτομα, \$101 δις σε υποδομές, \$59,5 δις σε προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας και \$45,5 δις σε δαπάνες ανθρώπινου κεφαλαίου. Επομένως, προκύπτει εύλογα το ερώτημα 'από πού ήρθαν' οι πρόσθετοι πόροι για τις αμερικανικές στρατιωτικές δαπάνες, αν όχι από τις (πρόσθετες) πωλήσεις αξιών του αμερικανικού δημοσίου που αποτυπώνονται στα συναλλαγματικά αποθέματα των πλεονασματικών χωρών; Ακόμη, ορισμένες εμπειρικές μελέτες έχουν επαληθεύσει ότι «τα δημοσιονομικά Ισοζύγια . . . συμπαρασύρουν τα Ισοζύγια Τρεχουσών Συναλλαγών πολύ περισσότερο από ότι ήταν πιστευτό στο παρελθόν» αφού συνήθως υψηλότερες δημόσιες δαπάνες από αντίστοιχα έσοδα, επιφέρουν υψηλότερα ελλείμματα στα οποία οι κεφαλαι-αγορές αναλογούν υψηλότερα επιτόκια δανεισμού, λόγω του αυξημένου ρίσκου. Επομένως, αφού οι αμυντικές δαπάνες όχι μόνον δεν έμειναν στο ίδιο επίπεδο αλλά αυξήθηκαν, ο μόνος τρόπος να βρεθούν επιπλέον οι οικονομικοί πόροι ήταν μέσω των πόρων και των κεφαλαιακών μεταβιβάσεων του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών. Διότι, οι αμυντικές δαπάνες είναι μέρος των δημοσίων δαπανών του γενικού προϋπολογισμού του κράτους, όπως είναι και οι δαπάνες υγείας, έρευνας & τεχνολογίας, κ.ά.. Και οι αντίστοιχοι επιπλέον δημόσιοι πόροι είναι οι πωλήσεις αξιών (ομολόγων, κ.ά.) του αμερικανικού δημοσίου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Ορισμένοι ακαδημαϊκοί και άλλοι διαμορφωτές οικονομικής και διεθνούς πολιτικής είδαν στις παγκόσμιες ανισορροπίες μία βασική (ριζική) αιτία της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το βασικό τους επιχείρημα σχετίζεται με τη συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων εκ μέρους της Κίνας και το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της, ότι δηλ. τροφοδότησαν τις αγορές των ΗΠΑ με υπερβάλλουσα ρευστότητα. Επομένως, η 'αόρατη χείρα' των αγορών (κατά τον Άνταμ Σμιθ) δεν μπορούσε να εμποδίσει την ανεξέλεγκτη άνοδο των τιμών των ακινήτων και των σχετικών (χρηματιστηριακών) αξιών - στοιχείων ενεργητικού των τραπεζών - που οδήγησαν στην κρίση (των subprimes αρχικά). Άλλοι όμως, κατηγορούν την μακροπρόθεσμη νομισματική πολιτική της Fed, η/και την ανεπαρκή ρύθμιση κι εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αλλά, ενώ η Κίνα αντίστροφα κατηγορεί την αμερικανική νομισματική πολιτική ως αφερέγγυα (π.χ. υποτίμηση του δολαρίου με την 'ποσοτική χαλάρωση') - πυροδοτώντας την αντίστοιχη διαμάχη - διαφαίνεται μία άλλη διάσταση των ΙΤΣ και των παγκόσμιων ανισορροπιών των κεφαλαιακών ροών. Δηλαδή: Εξαιτίας των 'διπλών ελλειμμάτων' των ΗΠΑ, ιδιαίτερα μετά την ύφεση του 2001, η συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων με αξίες του αμερικανικού δημοσίου (όπως ομόλογα) από τρίτες χώρες, επέτρεψαν στις ΗΠΑ να χρηματοδοτήσουν τις στρατιωτικές

τους δαπάνες και συνεπώς, τις στρατιωτικές τους επιχειρήσεις (Ιράκ, Αφγανιστάν, κ.ά). Η βασική ένδειξη για την παραπάνω πρόταση συνίσταται στο ότι οι ΗΠΑ αύξησαν μεν τις στρατιωτικές δαπάνες το 2008 και 2009 ενώ στη διάρκεια της κρίσης (2007) έμειναν στο ίδιο επίπεδο- παρά τα 'διπλά ελλείμματα' και τις ζημιές της κρίσης, η οποία ξεκίνησε από το εσωτερικό των ΗΠΑ. Από την άλλη μεριά, οι 'υπαίτιες' παγκόσμιες ανισορροπίες υπάρχουν τουλάχιστον από τα μέσα της δεκαετίας 1990, τροφοδοτώντας το εσωτερικό των ΗΠΑ με περίσσεια ρευστότητα από το εξωτερικό. Από την παραπάνω ρευστότητα, το μέρος εκείνο που οφείλεται σε συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων, προήλθε ως επί το πλείστον από την πώληση ομολόγων του αμερικανικού Δημοσίου. Καθόσον, το αμερικανικό Δημόσιο χρηματοδοτεί τις αμυντικές δαπάνες, γίνεται κατανοητό ότι, πόροι από την πώληση αμερικανικών κρατικών ομολόγων διοχετεύτηκαν και σε στρατιωτικές δαπάνες. Ωστόσο, δεν μπορεί να υποστηρίξει κάποιος απόλυτα, ότι οι αμυντικές δαπάνες χρηματοδοτήθηκαν αποκλειστικά από την πώληση αμερικανικών κρατικών ομολόγων, αλλά ότι τουλάχιστον, μεταξύ άλλων χρήσεων των πρόσθετων πόρων που προέκυψαν κατ' αυτόν τον τρόπο, η χρήση για στρατιωτικούς σκοπούς ήταν οπωσδήποτε μία από αυτές. Παρόλα αυτά, οι αμερικανικές στρατιωτικές δαπάνες ήταν στο στόχαστρο περικοπών, όπως μαρτυρεί ο The Economist (2011, February 12th., Vol. 398, No 8720, p. 45) καθόσον «\$700 δις είναι ένα πολύ μεγάλο ποσό (και για τις ΗΠΑ) . . . τον προηγούμενο χρόνο οι αμερικανικές αμυντικές δαπάνες υπερέβησαν τον αντίστοιχο μέσο όρο του ψυχρού πολέμου κατά 50% (προσαρμοσμένο ποσοστό συνυπολογίζοντας τον πληθωρισμό), ενώ τα τελευταία 10 χρόνια, αυξήθηκαν κατά 67% σε πραγματικούς όρους». Τα προαναφερόμενα ποσά ενισχύουν τους συλλογισμούς του παρόντος κειμένου.

Το συμπέρασμα του παρόντος κειμένου είναι ότι η συμβολή των παγκόσμιων μακροοικονομικών ανισορροπιών (ιδιαίτερα μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας) είναι τελικά προς όφελος της «σκληρής ισχύος» των ΗΠΑ. Η θέση αυτή έρχεται σε αντίθεση με το «προφανές» προγενέστερο λογικό συμπέρασμα, ότι τα ελλείμματα που προκαλούν οι ανισορροπίες θα επηρεάσουν τις αμυντικές δαπάνες, άρα και τις αμυντικές ικανότητες των ΗΠΑ, προς όφελος των νέων ανερχόμενων (και πλεονασματικών) δυνάμεων. Υπό αυτό το πρίσμα, θα έπρεπε οι ανερχόμενες αναθεωρητικές δυνάμεις του status quo (πχ Κίνα) να επιδιώκουν την συνέχιση των ανισορροπιών ώστε να επιτύχουν την παγκόσμια ανακατανομή ισχύος σε βάρος των ΗΠΑ. Αντίθετα, στο παρόν κείμενο φαίνεται ότι οι παγκόσμιες ανισορροπίες εξυπηρετούν τελικά τις ΗΠΑ. Η θέση αυτή δικαιολογείται όταν συνεξετάζεται η παράμετρος της αύξησης της «σκληρής ισχύος» σε περιβάλλον έντονων ελλειμμάτων που πυροδοτούν οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ανισορροπίες. Με άλλα λόγια, η διαφορά οφείλεται ότι, πριν η θεώρηση ήταν μόνο οικονομική, ενώ τώρα συνεξετάσθηκε η παράμετρος της 'σκληρής ισχύος'. Έτσι, με μία ως επί το πλείστον οικονομική θεώρηση ή έστω γεωοικονομική, η άνοδος της Κίνας φάνηκε να δικαιολογεί ρεαλιστικές ανησυχίες ενός (γενικότερα) επικείμενου ανταγωνισμού ΗΠΑ - Κίνας. Αντίθετα, φωτίζοντας την πηγή των ανεξάντλητων πόρων των αμερικανικών στρατιωτικών δαπανών, οι ανησυχίες ενός σινο-αμερικανικού ευρύτερου ανταγωνισμού μετριάζονται, επειδή οι παγκόσμιες ανισορροπίες δημιουργούν τη βάση πάνω στην οποία θεμελιώνεται η ησυχαστικότητα των συμφερόντων ΗΠΑ - Κίνας

Αεροπορική Ισχύς

Η Τακτική και η Στρατηγική της Φύση

Παπαγιαννοπούλου Μαρία Χριστίνα

Ιστορικός-Διεθνολόγος,

με ειδίκευση στην Στρατηγική Ανάλυση στρατιωτικών και πολιτικών θεμάτων,
Υποψηφία Διδάκτωρ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πόλεμος από τα αρχαία χρόνια διεξαγόταν κυρίως, σε δύο πεδία μάχης: την ξηρά και την θάλασσα. Η τρίτη διάσταση του πολέμου, δηλαδή η απαρχή διεξαγωγής μαχών στον αέρα, θα ξεκινήσει τον προηγούμενο αιώνα, δηλαδή μόλις στις αρχές του 20ου αιώνα. Αυτή η τρίτη διάσταση του πολέμου ονομάζεται αεροπορική ισχύς ή αεροπορική στρατηγική και στην ουσία, χαρακτηρίζεται από την επίθεση εναντίον του εχθρού διαμέσου του αέρα. Η αεροπορική ισχύς θεωρείται ένα από τα νεώτερα και ταχύτερα εξελιγμένα είδη στρατιωτικής στρατηγικής, ειδικά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, στη διάρκεια του οποίου θα αποκτήσει τα βασικά της χαρακτηριστικά και τις κυριότερες λειτουργίες της, ενώ η γοητεία που θα ασκήσει, ως προς την δυνατότητα κατανίκησης του εχθρού είναι απaráμιλλη. Αλλάξε ολοκληρωτικά την φύση του πολέμου, αφού έδωσε στους εμπολέμους ένα νέο πεδίο σύγκρουσης, την σύγκρουση στον αέρα. Αποτελείται από δύο επίπεδα: το τακτικό, το οποίο αφορά το πεδίο της μάχης και το στρατηγικό, το οποίο αφορά ό,τι συμβαίνει έξω από το πεδίο μάχης. Βασικός σκοπός αυτού του άρθρου είναι η μελέτη των δύο παραπάνω επιπέδων της αεροπορικής στρατηγικής προκειμένου να καταδειχθούν με ιδιαίτερα σαφή τρόπο και να γίνουν περισσότερο αντιληπτά τα χαρακτηριστικά της αεροπορικής στρατηγικής και οι βασικές της λειτουργίες κατά την διάρκεια διεξαγωγής πολέμων. Πριν όμως από την μελέτη των δύο επιπέδων της, είναι αναγκαίο να γίνει αναφορά σε βασικές έννοιες και όρους που χαρακτηρίζουν την αεροπορική ισχύ και προσφέρουν μια σαφή εικόνα για την ιστορική της εξέλιξη, καθώς και στα πλεονεκτήματα, αλλά και τα μειονεκτήματα που εμφανίζει το αεροπορικό όπλο.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Κυρίαρχη αποστολή της αεροπορίας είναι το χτύπημα ή καλύτερα, η πλήρης καταστροφή της αεροπορίας του εχθρού, αφού πρώτα εξασφαλιστεί ο έλεγχος του αέρα. Η αεροπορία θα πρέπει πρώτα να ελέγξει τους ουρανούς, να αποκτήσει δηλαδή, αεροπορική υπεροχή σε κάποιο συγκεκριμένο τόπο και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στη διάρκεια μιας σύγκρουσης, προκειμένου να εκτελεσθεί μία συγκεκριμένη αποστολή και μετά να επιτεθεί στον αντίπαλο. Αν δεν επιτευχθεί η αεροπορική υπεροχή, τότε η αεροπορία κινδυνεύει με βαρύτατες απώλειες. Βέβαια, προτιμότερη είναι η απόκτηση αεροπορικής κυριαρχίας, η

οποία είναι η επιδιωκόμενη κατάσταση σε οποιαδήποτε αεροπορική σύγκρουση. Δηλαδή, όταν επιτευχθεί αεροπορική κυριαρχία, η αεροπορία θα πρέπει να ελέγχει τους ουρανούς παντού, σε όλα τα πεδία των επιχειρήσεων και για όλο το χρονικό διάστημα των επιχειρήσεων σε τέτοιο βαθμό, ώστε ο αντίπαλος να μην έχει καμία πιθανότητα να πετάξει. Στην ουσία, η αντίπαλη αεροπορία έχει εξουδετερωθεί πλήρως, καθώς ή δεν πετά καθόλου ή καταρρίπτεται άμεσα. Ωστόσο, η αεροπορική κυριαρχία είναι πολύ δύσκολο να διατηρηθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και πάνω από όλη την εχθρική επικράτεια, οπότε είναι εξαιρετικά δύσκολη στην εφαρμογή της. Πιο εύκολη στην εφαρμογή της είναι η αεροπορική υπεροχή (1).

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Η αεροπορική στρατηγική αποτελείται από κάποια θετικά και κάποια αρνητικά χαρακτηριστικά, αναφορικά με την διεξαγωγή του πολέμου. Στα θετικά υπολογίζεται η μοναδική ικανότητα του αεροπλάνου να χρησιμοποιεί την τρίτη διάσταση, δηλαδή το ύψος. Αυτή η ικανότητα του δίνει το πλεονέκτημα να βλέπει το έδαφος και κυρίως, τις κινήσεις του εχθρού και έτσι, να έχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το τι γίνεται στο έδαφος. Επίσης, το αεροπλάνο κινείται με μεγάλη ταχύτητα και έτσι, καλύπτει σε σύντομο χρονικό διάστημα μεγάλες αποστάσεις, ενώ η ευελιξία που το διακρίνει, του δίνει τα πλεονέκτημα να βρίσκεται ανά πάσα στιγμή στο κατάλληλο σημείο. Ωστόσο, τα αεροπλάνα χαρακτηρίζονται και από κάποιες αδυναμίες. Αρχικά, ένα αεροπλάνο δεν έχει την δυνατότητα να πετά συνέχεια, τόσο λόγω προβλημάτων στον ανεφοδιασμό του, όσο και λόγω προβλημάτων που αφορούν τους αεροπόρους, οι οποίοι δεν μπορούν να βρίσκονται για πολλές ώρες στον αέρα. Επίσης, τα αεροπλάνα επηρεάζονται και από τις καιρικές συνθήκες, ειδικά όταν εκείνες είναι ακραίες(2).

ΤΟ ΤΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Όπως ειπώθηκε στην εισαγωγή, η αεροπορική ισχύς χωρίζεται και εφαρμόζεται σε δύο επίπεδα: στο τακτικό και στο στρατηγικό επίπεδο. Στο τακτικό επίπεδο, ο αεροπορικός πόλεμος εφαρμόζεται στο πεδίο της μάχης και ταυτίζεται με τις έννοιες της αερομαχίας, των καταδιώξεων, των αναγνωρίσεων-παρατηρήσεων, των καταρρίψεων, αλλά και με βομβαρδισμούς πάνω από το πεδίο της μάχης, οι οποίοι σκοπό έχουν να πετύχουν την εγγύς αεροπορική υποστήριξη των φίλιων στρατευμάτων, δηλαδή να βοηθή-

σουν τα φίλια στρατεύματα που επιχειρούν στο έδαφος.

Στους τακτικούς βομβαρδισμούς οι στόχοι που πλήττονται βρίσκονται στο πεδίο της μάχης. Δηλαδή, είναι τα αρχηγεία του εχθρού, οι γραμμές επικοινωνίας και γενικά στρατιωτικοί στόχοι, με σκοπό τη μείωση των μαχητικών ικανοτήτων του εχθρού. Αυτό το είδος βομβαρδισμού δεν θέτει μακροπρόθεσμους στόχους, όπως ο στρατηγικός βομβαρδισμός, αλλά βραχυπρόθεσμους, όπως η κατανίκηση του εχθρού σε μία μάχη(3). Τα πιο γνωστά ίσως μαχητικά στην αεροπορική ιστορία εντοπίζονται την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και είναι τα Spitfires από την πλευρά των Βρετανών, τα Messerschmitt Me 109 από την πλευρά του Άξονα και το P-47 Thunderbolt, από την πλευρά των Η.Π.Α(4). Σήμερα, το αμερικανικό μαχητικό και βομβαρδιστικό ταυτόχρονα F-16 κυριαρχεί στον αέρα.

Το στρατηγικό επίπεδο χαρακτηρίζεται κυρίως, από βομβαρδισμούς, οι οποίοι εφαρμόζονται έξω από το πεδίο της μάχης. Οι στρατηγικοί βομβαρδισμοί, όπως ονομάζονται οι βομβαρδισμοί αυτού του επιπέδου, χωρίζονται σε τρία είδη: στους στρατηγικούς βομβαρδισμούς πόλεων (area-bombing), στους στρατηγικούς βομβαρδισμούς στρατιωτικών στόχων και στους στρατηγικούς βομβαρδισμούς εναντίον της αντίπαλης πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας.

Οι βομβαρδισμοί πόλεων και ολόκληρων περιοχών (area-bombing) θα ταυτιστούν απόλυτα και θα φτάσουν στο υπέρτατο σημείο εφαρμογής τους κατά την διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Οι Σύμμαχοι θα εφαρμόσουν εκτεταμένους βομβαρδισμούς των γερμανικών πόλεων, ακολουθώντας και τις θεωρίες του πιο γνωστού ίσως θεωρητικού της αεροπορικής ισχύος, του Ιταλού Τζούλιο Ντουέ (Giulio Douhet).

Ο Ντουέ ήταν υπέρμαχος αυτού του είδους βομβαρδισμών, θεωρώντας πως ο εχθρικός πληθυσμός θα τρομοκρατείτο και θα ζούσε συνεχώς με τον εφιάλτη του θανάτου και της καταστροφής, το ηθικό του θα κατέρρεε, θα εξαγριωνόταν κατά της κυβέρνησης, θα την έριχνε ή θα έκανε επανάσταση και τελικά θα οδηγούσε στην παράδοση του κράτους στον εχθρό. Θεωρούσε ότι ο βομβαρδισμός πόλεων θα οδηγούσε στη νίκη(5), κάτι το οποίο όμως δεν αποδείχτηκε ποτέ. Την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου διαμορφώνονται τόσο από τους Συμμάχους, όσο και από τους Γερμανούς, τα πιο γνωστά, σχεδόν θρυλικά, στρατηγικά βομβαρδιστικά αεροπλάνα μεγάλης εμβέλειας (heavy bombers), όπως το Lancaster, το οποίο δημιουργήθηκε από τη Μ. Βρετανία, το B-17 «Flying Fortress» καθώς και το Boeing B-29 Superfortress, το οποίο θεωρείτο ένα υπερβομβαρδιστικό αεροπλάνο (“super bomber”). Και τα δύο δημιουργήθηκαν από τις Η.Π.Α. Ένα νεώτερο, εξίσου σημαντικό, αμερικανικό βομβαρδιστικό του Πολέμου του Κόλπου είναι το B-52. Από την πλευρά των Γερμανών, το πιο γνωστό βομβαρδιστικό τους αεροπλάνο την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου ήταν το Heinkel He 177(6).

Οι στρατηγικοί βομβαρδισμοί πόλεων θα εκλείψουν μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και η χρήση τους, μέχρι τις μέρες μας, θα παραμείνει εξαιρετικά περιορισμένη, έως και ισχνή, λόγω του ότι δεν οδηγούν

στην νίκη και στην παράδοση του εχθρού, όπως πίστευαν οι θεωρητικοί της εποχής.

Το δεύτερο είδος στρατηγικών βομβαρδισμών περιλαμβάνει το χτύπημα στρατιωτικών στόχων και έχει χρησιμοποιηθεί ευρύτατα, ενώ προτιμάται μέχρι και σήμερα.

Αυτό το είδος χρησιμοποιήθηκε στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και στους μετέπειτα πολέμους και συνδέθηκε κυρίως, με την αεροπορική στρατηγική του Ισραήλ, αφού το συγκεκριμένο κράτος επιδιόταν σε εκτεταμένους βομβαρδισμούς εναντίον εχθρικών στρατιωτικών στόχων, από την στιγμή της ίδρυσής του, το 1948. Αυτού του είδους οι στρατηγικοί βομβαρδισμοί θεωρείται ότι οδηγούν ευκολότερα στη νίκη, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν είναι πάντα σίγουρο, καθώς έχει αποδειχθεί ότι και αυτού του είδους οι βομβαρδισμοί δεν οδηγούν πάντα στην επιτυχία. Πολλοί θεωρητικοί της αεροπορικής στρατηγικής, όπως οι Βρετανοί Χιου Τρέντσαρντ (Hugh Trenchard) και Τζον Σλέσσον (John Slessor), και οι Αμερικανοί Γουίλιαμ «Μπίλνι» Μίτσελ (William «Billy» Mitchell) και Αλεξάντερ Σεβέρσκυ (Alexander P. De Seversky) έδωσαν μεγάλη έμφαση στον βομβαρδισμό τέτοιου είδους στόχων(7).

Το τρίτο είδος στρατηγικών βομβαρδισμών αφορά στον βομβαρδισμό της εχθρικής πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας και είναι το νεώτερο είδος στρατηγικού βομβαρδισμού, αφού εμφανίστηκε και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά από τους Συμμάχους στον Πόλεμο του Κόλπου.

Χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα, ωστόσο και αυτό το είδος δεν θεωρείται ιδιαίτερα επιτυχημένο. Πάντως, είναι αναμφισβήτητο το γεγονός πως παρόλο που και τα τρία είδη στρατηγικού βομβαρδισμού δεν μπορούν να επιδείξουν σπουδαία αποτελέσματα, ως προς την επίτευξη της νίκης και την παράδοση του εχθρού, εξακολουθούν να έχουν μεγάλη σημασία, καθώς οδηγούν αναμφίβολα, στην περαιτέρω κατάρρευση του εχθρού(8).

Ο στρατηγικός βομβαρδισμός της εχθρικής στρατιωτικής και πολιτικής ηγεσίας συνδέθηκε άρρηκτα με τους τελευταίους πολέμους που διεξήγαγαν, κυρίως οι Η.Π.Α., από το 1990 και εξής, καθώς και με τις θεωρίες ενός άλλου εξίσου σπουδαίου θεωρητικού της αεροπορικής στρατηγικής, του Τζον Γουόρντεν (John Warden), ο οποίος εντάσσεται στον κύκλο των πιο σύγχρονων θεωρητικών της αεροπορικής ισχύος. Την εποχή που εφαρμόζεται ο βομβαρδισμός της στρατιωτικής και πολιτικής ηγεσίας ξεκινά μια τεχνολογική επανάσταση στα αεροπλάνα, καθώς τα μη επανδρωμένα αεροπλάνα, παρόλο που οι ρίζες τους βρίσκονται στο 1849, άρχισαν να χρησιμοποιούνται συνεχώς μόλις εκείνη την περίοδο. Επίσης, δημιουργήθηκαν αεροπλάνα τύπου Στελθ (Stealth), καθώς και όπλα ακριβείας (Precision-guided munitions)(9).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αεροπορική στρατηγική αναμφίβολα, αποτελεί ένα από τα νεώτερα είδη στρατιωτικής στρατηγικής. Εμφανίστηκε πρόσφατα, στις αρχές του 20ου αιώνα και προσέφερε αμέσως έναν νέο χώρο σύγκρουσης, αφού πλέον οι αντιμαχόμενες πλευρές σε έναν πόλεμο μπορούσαν να αναμετρηθούν, εκτός από την στεριά και την θάλασσα και

στον αέρα. Άλλαξε ριζικά την φύση του πολέμου, αφού έδωσε πολλά πλεονεκτήματα στα εμπόλεμα κράτη καθώς και νέους τρόπους, ώστε να δείξουν τις ικανότητές τους, ωστόσο ταυτόχρονα δημιούργησε νέους κινδύνους, καθώς ο εχθρός εκτός από τον χερσαίο και τον θαλάσσιο χώρο, μπορούσε να επιτεθεί και διαμέσου του αέρα. Πάντως, είναι αλήθεια ότι η αεροπορική στρατηγική δεν μπορεί να φέρει τη νίκη από μόνη της στους πολέμους. Χρειάζεται η συνεργασία της αεροπορίας και με το ναυτικό και με τον στρατό, προκειμένου να επιτευχθούν τα μέγιστα αποτελέσματα (10).

Οι ρίζες της αεροπορικής ισχύος βρίσκονται στις απαρχές του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς μόνο τότε θα αρχίσουν τα αεροπλάνα να χρησιμοποιούνται στον πόλεμο. Ωστόσο, παρόλο που εκείνη την εποχή ο αεροπορικός πόλεμος θα αποκτήσει τα βασικά του χαρακτηριστικά και ρόλους, θα πρέπει να φτάσει η εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ώστε τα παραπάνω να εδραιωθούν. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος αποτέλεσε στην ουσία, το λίκνο της αεροπορικής στρατηγικής και την περίοδο κατά την οποία εκείνη θα κυριαρχήσει πλέον στις συγκρούσεις. Από τότε μέχρι και σήμερα, η παρουσία και η σημασία της στους πολέμους παραμένει αδιαμφισβήτητη, όπως και η τεχνολογική της εξέλιξη, η οποία στις μέρες μας παρουσιάζεται με τον πιο σαφή τρόπο στα μη επανδρωμένα αεροπλάνα.

Αναφορές

1. Stokesbury James L. 1986, σ. 37-38
- 2 Ομιλία Αντιπετάρχου εα και Επίτιμου Διοικητού ΔΑΥ, Βασιλείου Βρεττού, στο Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου, στα πλαίσια σεμιναρίου, 2014
- 3 Overy Richard J. 1980, σ. 11-14 και Stokesbury James L. 1986, σ. 77-92
- 4 Overy Richard J. 1980, σ. 1-3, 30-37 και 43-46, Pape Robert A. 1996, σ. 343-344 και Stokesbury James L. 1986, σ. 171-182
- 5 Douhet Giulio 1921, σ. 9-232, Mets David R. 1999, σ. 11-18 και Clodfelter Mark A., Corum James S., DeBlois Bruce M., Drew Dennis M., Faber Peter R., Fadok David S., Felker Edward J., Holley Jr. I.B., McCrabb Maris "Buster", Meilinger Phillip S., Mets David R., Mueller Karl P., Winton Harold R. 1997, σ. 1-26, 28, 30, 32 και 34
- 6 Overy Richard J. 1980, σ. 8-11, 14-17, 19-30 και 44-45 και Stokesbury James L. 1986, σ. 149-169
- 7 Mets David R. 1999, σ. 21-29, Olsen John Andreas 2011, σ. 15-24 και Clodfelter Mark A., Corum James S., DeBlois Bruce M., Drew Dennis M., Faber Peter R., Fadok David S., Felker Edward J., Holley Jr. I.B., McCrabb Maris "Buster", Meilinger Phillip S., Mets David R., Mueller Karl P., Winton Harold R. 1997, σ. 41-47, 51-56, 61-66 και 71-72
- 8 Παπαγιαννοπούλου Μαρία Χριστίνα 2015, «Συνέχεια και Εξέλιξη της Αεροπορικής Στρατηγικής από τον 20ο στον 21ο Αιώνα», μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, σ. 17-86
- 9 Mets David R. 1999, σ. 55-69, Warden John A. III 2000, σ. xvii-161 και Clodfelter Mark A., Corum James S., De-

Blois Bruce M., Drew Dennis M., Faber Peter R., Fadok David S., Felker Edward J., Holley Jr. I.B., McCrabb Maris "Buster", Meilinger Phillip S., Mets David R., Mueller Karl P., Winton Harold R. 1997, σ. 357-379, 381-382, 384-386 και 388

10 Παπαγιαννοπούλου Μαρία Χριστίνα 2015, «Συνέχεια και Εξέλιξη της Αεροπορικής Στρατηγικής από τον 20ο στον 21ο Αιώνα», μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, σ. 17-86 και 152-157

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία Ξενόγλωσσα

- Douhet Giulio 1921, "Dominio dell' Aria", the Ministry of War (αγγλική μετάφραση Dino Ferrari "The Command of the Air", University of Alabama Press, Alabama, 2009)
- Luttwak Edward 2001, "Strategy. The Logic of War and Peace", the Belknap Press of Harvard University Press, Massachusetts
- Mearsheimer John J. 2001, "The Tragedy of Great Power Politics", Norton, New York (ελληνική μετάφραση Κωνσταντίνος Κολιόπουλος «Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων», Ποιότητα, Αθήνα, 2009)
- Mets David R. 1999, "The Air Campaign. John Warden and the Classical Airpower Theorists", Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama
- Olsen John Andreas 2011, "Global Air Power", Potomac Books, Washington, DC
- Overy Richard J. 1980, "The Air War 1939-1945", Europa Publications Limited, London
- Overy Richard J. 2006, "Why the Allies Won", Pimlico, London
- Pape Robert A. 1996, "Bombing to Win. Air Power and Coercion in War", Cornell University Press, Ithaca
- Stokesbury James L. 1986, "A Short History of Air Power", Robert Hale Limited, London
- Warden John A. III 2000, "The Air Campaign", toExcel Press, Lincoln
- Clodfelter Mark A., Corum James S., DeBlois Bruce M., Drew Dennis M., Faber Peter R., Fadok David S., Felker Edward J., Holley Jr. I.B., McCrabb Maris "Buster", Meilinger Phillip S., Mets David R., Mueller Karl P., Winton Harold R. 1997, "The Paths of Heaven. The Evolution of Airpower Theory", Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama
- ##### Άρθρα Ξενόγλωσσα
- Mueller Karl 1998, "Strategies of Coercion: Denial, Punishment and the Future of Air Power", Security Studies, Volume 7, No. 3, <http://dx.doi.org/10.1080/09636419808429354>
- ##### Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία
- Παπαγιαννοπούλου Μαρία Χριστίνα 2015, «Συνέχεια και Εξέλιξη της Αεροπορικής Στρατηγικής από τον 20ο στον 21ο Αιώνα», Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς
- ##### Επίσημες Ομιλίες
- Ομιλία του Αντιπετάρχου εα και Επίτιμου Διοικητού ΔΑΥ, Βασιλείου Βρεττού, στο Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου, στα πλαίσια σεμιναρίου, 2014

Το Εύρος της Αιγιαλίτιδας ζώνης της Ελλάδος και η Ελληνικότητα των Αμφισβητούμενων από την Τουρκία Νήσων του Αιγαίου

Πλωτάρχης Γεώργιος Χρυσοχού ΠΝ:
Διδάκτωρ Γεωπολιτικής και Διεθνούς Δικαίου Πανεπιστημίου Αιγαίου

Συνέχεια του πονήματος από το προηγούμενο Τεύχος υπ' αριθ. 83

Ωστόσο, η κύρωση της Σύμβασης ΔΘ του 1982 από ελληνικής πλευράς με τον κυρωτικό Ν.2321/1195, έχει δώσει το αναφαίρετο δικαίωμα στην Ελλάδα για επέκταση της Χ.Θ. αυτής μέχρι αποστάσεως των 12νμ από τις Γραμμές Βάσης (54), ενώ επιπλέον, στο ελληνικό έγγραφο επικύρωσης της Σύμβασης Δικαίου Θάλασσας του 1982 που κατατέθηκε στο Γεν. Γραμματέα των Η.Ε., έχει επισήμως αναγραφεί ότι ο χρόνος και ο τρόπος άσκησης του εν λόγω δικαιώματος από την Ελλάδα, αποτελεί ζήτημα που απορρέει από την εθνική της στρατηγική, χωρίς τούτο να σημαίνει ούτε κατ' ελάχιστον απεμπόληση εκ μέρους της των εν λόγω δικαιωμάτων. Εν λόγω δήλωση, αλλά και η προαναφερθείσα κύρωση της Σύμβασης ΔΘ με τον ελληνικό κυρωτικό Νόμο του 1995, έχει εισέτι προκαλέσει την αντίδραση της Τουρκίας, η οποία και χαρακτηρίζει μια τέτοια επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων ως αφορμή πολέμου μεταξύ των δύο κρατών (casus belli)(55). Είναι, δε, χαρακτηριστικό το ψήφισμα που εξέδωσε η Τουρκική Εθνοσυνέλευση στις 8 Ιουνίου 1995, λίγες μέρες μετά την επικύρωση της UNCLOS από το Ελληνικό Κοινοβούλιο (31-5-95), με το οποίο εκχωρεί στην τουρκική κυβέρνηση όλες τις αρμοδιότητες συμπεριλαμβανομένων και των στρατιωτικών, για τη διατήρηση και υπεράσπιση των ζωτικών συμφερόντων της Τουρκίας. Το εν λόγω ψήφισμα βρίσκεται πάντα εν ισχύ, η δε Τουρκία δεν έχει ανακαλέσει την πολιτική της αυτή. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, η Τουρκία με τον Ν.2674/1982 έχει ορίσει εύρος χωρικής θάλασσας στην περιοχή του Αιγαίου 6νμ, ενώ με την υπ' αρ. 8/4672 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 1982 καθόρισε αντίστοιχο εύρος 12νμ σε Μαύρη Θάλασσα και Μεσόγειο, ήδη εφαρμοστέο από το 1964.

Πέραν των προαναφερθέντων, σε ορισμένα σημεία της ελληνικής επικράτειας, όπου η απόσταση από ακτές άλλου κράτους είναι μικρότερη από το άθροισμα του εύρους των αντίστοιχων χωρικών υδάτων, υπάρχει διαφοροποίηση του εύρους της ελληνικής Αιγιαλίτιδας Ζώνης. Αυτό συμβαίνει τόσο στο Αιγαίο Πέλαγος, όπου η ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη συναντάται με την τουρκική, αλλά και στο Ιόνιο Πέλαγος, όπου η ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη συναντάται με την αλβανική. Και στις δύο περιπτώσεις, οι ακτές βρίσκονται σε ορισμένα σημεία απέναντι ή μία από την άλλη, ενώ σε άλλα είναι όμορες. Επισημαίνεται, ότι για καμία από τις ανωτέρω δύο περιοχές δεν έχει συναφθεί κάποια ειδική συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών με σκοπό αυτή καθεαυτή την οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας. Όσον αφορά στην περιοχή του Ιονίου, υπό κανονικές συνθήκες εκτιμάται ότι θα πρέπει να ισχύει ο κανόνας της μέσης γραμμής, παρόλο που η Ελλάδα έχει καθορίσει εύρος 6νμ ενώ η Αλβανία (ούσα και μη συμβαλλόμενη εισέτι στη UNCLOS) διεκδικεί από το 1982 12νμ, καθόσον μέχρι σήμερα η χρήση της μέσης γραμ-

μής αποτελεί και την ακολουθούμενη πρακτική από τα δύο κράτη χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα(56). Αναφορικά, δε, με την περιοχή του Αιγαίου, παρόλη τη μη ύπαρξη διεθνούς συνθήκης η διμερούς συμφωνίας με την Τουρκία για οριοθέτηση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης, υφίστανται διατάξεις σε ιστορικές διεθνείς συμβάσεις που αφορούν στα θαλάσσια όρια ορισμένων περιοχών.

5.Η ελληνική θαλάσσια μεθόριος και η ελληνικότητα των αμφισβητούμενων από την Τουρκία νήσων

Αναλυτικότερα για το Αιγαίο, το όριο στην περιοχή της Σάμου και νοτιότερα, μεταξύ Δωδεκανήσου και τουρκικών ακτών, έως και το Καστελόριζο ακολουθεί τη μέση γραμμή, βασιζόμενο στις Ιταλο-τουρκικές Συνθήκες του 1932 (4 Ιανουαρίου και 12 Δεκεμβρίου του 1932), με τις οποίες επιβεβαιώνεται η Ιταλική κυριαρχία όλων των νησιών και νησίδων της Δωδεκανήσου έως και του Καστελόριζου και της νήσου Ρω. Ειδικότερα, η συμφωνία του Δεκεμβρίου 1932 καθορίζει τη θαλάσσια μεθόριο μεταξύ των αντικείμενων ακτών χωρίς να αναφέρεται ρητώς σε Αιγιαλίτιδα Ζώνη ή χωρικά ύδατα, ενώ η χαραχθείσα μέση γραμμή αποτελείται από 37 σημεία που ισαπέχουν από συγκεκριμένα σημεία στις τουρκικές και ελληνικές ακτές, είτε ηπειρωτικές είτε νησιωτικές. Οι εν λόγω συμφωνίες ισχύουν και σήμερα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας αφού τα εν λόγω νησιά περιήλθαν στην Ελλάδα με τη Συνθήκη Ειρήνης του 1947 από την Ιταλία.(57) Περαιτέρω, βορειότερα της προαναφερθείσας συνοριακής γραμμής και μέχρι τις εκβολές του Έβρου ποταμού, δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των δύο κρατών, με την Ελλάδα να υποστηρίζει ότι η μέση γραμμή αποτελεί το όριο σύμφωνα με την πρακτική που έχει ακολουθηθεί από τα δύο κράτη.(58) Τέλος, η μεθοριακή γραμμή που καθορίστηκε και περιγράφηκε με την Συνθήκη της Λωζάννης του 1923 και στην συνέχεια υλοποιήθηκε με το Πρωτόκολλο των Αθηνών της 3ης Νοεμβρίου 1926 για τα χερσαία σύνορα στην περιοχή του Έβρου, επεκτείνει την οριοθέτηση και 3νμ μέσα στη θάλασσα, ορίζοντας ως διεθνές όριο την προέκταση της γραμμής που χωρίζει στα δύο τον κύριο διάυλο ναυσιπλοΐας του ανατολικού βραχίονα του ποταμού(59). Αργότερα, με το Ν.939/1979(60), κυρώθηκαν τα τέσσερα πρωτόκολλα «περί οριοθέτησεως της Ελληνοτουρκικής μεθορίου», που υπογράφηκαν στις 7 Δεκεμβρίου 1971, τα οποία και επιβεβαίωσαν την εν λόγω μεθοριακή γραμμή.

Ωστόσο, Τούρκοι αξιωματούχοι από τα μέσα της δεκαετίας του '90, προσπαθώντας να «επανερμηνεύσουν» τις διεθνείς Συνθήκες, ανέπτυξαν την καινοφανή θεωρία «περί γκρίζων ζωνών στο Αιγαίο», η οποία και συνίσταται στην αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας σε μία σειρά νήσων, νησίδων και βραχονησίδων στη συγκεκριμένη περιοχή.

Στο προαναφερθέν πλαίσιο των τουρκικών αμφισβητήσεων, έλαβε χώρα και το θερμό επεισόδιο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας τον Ιανουάριο του 1996, αναφορικά με την κυριαρχία επί των ελληνικών βραχονησίδων Ίμια ανατολικά της νήσου Καλύμνου(61). Ωστόσο, ως προκύπτει και από την προηγηθείσα ανάλυση, το νομικό καθεστώς των νήσων και νησίδων του Αιγαίου είναι ξεκάθαρο. Η ελληνική κυριαρχία επί των Ιμίων προκύπτει σαφώς από διεθνή συμβατικά κείμενα, δηλαδή τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, τη Συνθήκη των Παρισίων του 1947 και τις Ιταλοτουρκικές Συμφωνίες του 1932. Συγκεκριμένα, βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης(62), τα Ίμια μαζί με όλο το δωδεκανησιακό σύμπλεγμα περιήλθαν στην Ιταλία. Επιπλέον, από τα άρθρα 12 και 16 προκύπτει ότι η Τουρκία παραιτήθηκε κάθε κυριαρχικού δικαιώματος επί όλων των νησιών που βρίσκονται πέραν των 3 μιλίων από την ασιατική ακτή, πλην της Ίμβρου, της Τενέδου και των Λαγουσών. Συνεπώς παραιτήθηκε κάθε κυριαρχικού της δικαιώματος και επί των Ιμίων που βρίσκονται σε απόσταση 3,7 μίλια από τις τουρκικές ακτές. Η Συνθήκη της Λωζάννης είναι σαφής: τα νησιά και νησίδες εντός τριών μιλίων από τις τουρκικές ακτές παραμένουν τουρκικά πλην αντιθέτου ρητής εξαι-

Επίσημος τουρκικός χάρτης έκδοσης 1953 της ετήσιας έκθεσης του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών για τη διέλευση πλοίων από τα Στενά Βοσπόρου-Δαρδανελίων. Παρουσιάστηκε και δημοσιεύτηκε στη Βουλή των Ελλήνων το 1996 από τον τότε Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών. Ο χάρτης εμφανίζει τις νησίδες Ίμια εντός της Ελληνικής Επικράτειας

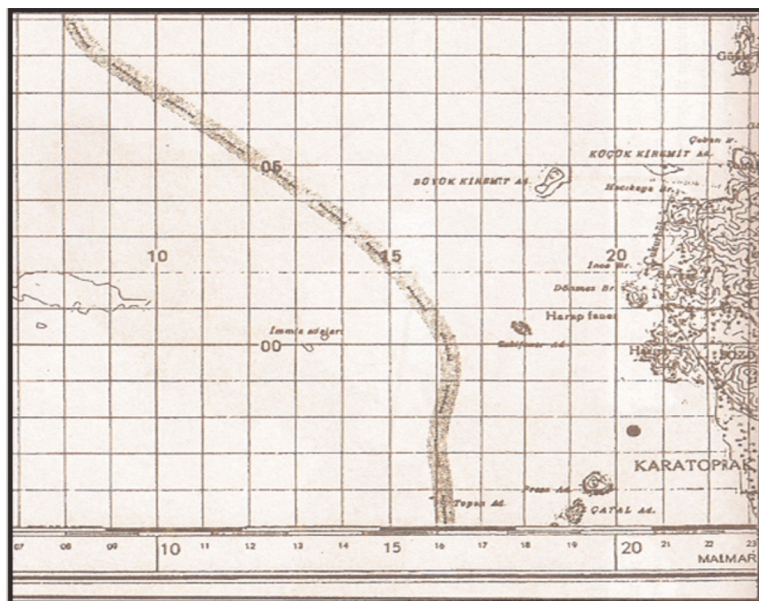
Πηγή: Γρ. Τζανέτος, Η Ευρωπαϊκή Διάσταση των Ελληνοτουρκικών Σχέσεων στο Αιγαίο και η Γεωπολιτική Στρατηγική της Δύσης (Ανασκόπηση της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής (1992-2005), Σιδέρης, Αθήνα, 2007, Παράρτημα

Χαρτών.

Σχήμα 3

Τουρκικός χάρτης της Δωδεκανήσου που δείχνει με την ελληνική ονομασία τους τις νησίδες Ίμια να βρίσκονται πλησίον της νοητής γραμμής θαλασσιών συνόρων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, από την πλευρά της Ελλάδας

Πηγή: Τουρκική Γεωγραφική Υπηρεσία, Χάρτης Νο 18, 1969.

6. Συμπερασματικές παρατηρήσεις και προτάσεις στρατηγικής

Η διεύρυνση του ορίου της Αιγιάλιτιδας Ζώνης, από το υφιστάμενο όριο των 6νμ σε αυτό των 12νμ, αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα για την Ελλάδα βάσει του διεθνούς συμβατικού και εθιμικού δικαίου θάλασσας. Ωστόσο, μια τέτοια κίνηση από ελληνικής πλευράς θα προσκρούσει στην έντονη αντίδραση της τουρκικής πλευράς. Λαμβάνοντας, επιπλέον υπόψη:

- την προσπάθεια οριστικής επίλυσης του Κυπριακού, την ανταξιακή πορεία της Τουρκίας στην Ε.Ε., κάτι το οποίο υποστηριζόταν σθεναρά από τις ελληνικές κυβερνήσεις της τελευταίας δεκαετίας,
 - την σχεδόν βέβαια αντίδραση των μεγάλων ναυτικών δυνάμεων – ιδίως ΗΠΑ και Ρωσίας – στα πολεμικά πλοίων των οποίων θα υπάρξουν περιορισμοί στο μεγάλης στρατηγικής σημασίας για αυτούς χώρο του Αιγαίου,
 - αλλά και την παρούσα γεωπολιτική αστάθεια στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου,
- ίσως δεν είναι η πλέον κατάλληλη στιγμή για την ελληνική πλευρά να προχωρήσει σε μια διεύρυνση με εξάντληση του ανώτατου επιτρεπτού ορίου (12νμ). Ωστόσο, θα μπορούσε η διεύρυνση αυτή να αγγίζει ένα μικρότερο όριο, έχοντας εξασφαλίσει μια σχετική ικανοποίηση των στόλων των μεγάλων ναυτικών δυνάμεων, άρα και τη δυνητική στήριξή τους σε μια πιθανή έντονη αντιπαράθεση με την τουρκική πλευρά. Μια ενδεχομένως στρατηγική επιλογή θα ήταν η διεύρυνση να φτάσει τα 10νμ, εξομοιώνοντας το όριο με αυτό που ισχύει στον υπερκείμενο ελληνικό εναέριο χώρο και δίνοντας περισσότερο «χώρο» για τη διέλευση των πολεμικών πλοίων των μεγάλων ναυτικών δυνάμεων, καθόσον σε αυτή την περίπτωση θα δημιουργούνταν νέα Στενά Διεθνούς Ναυσιπλοΐας(64) σε λιγότερες περιοχές συγκριτικά με μια διεύρυνση

της ΑΖ στα 12νμ, ιδίως στην περιοχή των Δυτικών Κυκλάδων και στις νότιες στρατηγικές εισόδους του Αιγαίου δυτικά της Κρήτης, ενώ θα παρέμεναν υπό το καθεστώς πλήρους ελευθερίας ανοικτής θάλασσας ορισμένοι δίοδοι, όπως για παράδειγμα στη νοτιοανατολική στρατηγική είσοδο του Αιγαίου ανατολικά της Κρήτης. Για τα Στενά αυτά θα έπρεπε με βάση τη διεθνή πρακτική να καθοριστεί ποια πραγματικά αποτελούν συνήθεις διόδους της διεθνούς ναυσιπλοΐας, ώστε από ελληνικής πλευράς, με γνώμονα την ασφάλεια της ναυτιλίας και του θαλάσσιου περιβάλλοντος, αλλά και τις ανάγκες άμυνας του παράκτιου κράτους, να κοινοποιείτο προς διεθνή αποδοχή και σύμφωνα με τις υφιστάμενες διαδικασίες των Η.Ε. και του ΙΜΟ ποια από αυτά θα χρησιμοποιούσε ο διεθνής εμπορικός στόλος αλλά και τα κρατικά/πολεμικά πλοία τρίτων κρατών.

Παρόλα ταύτα, το θέμα της διεύρυνσης της ελληνικής Αιγιάλιτιδας Ζώνης θα πρέπει να τεθεί ταυτόχρονα ως μοχλός πίεσης και θεμέλιο εμπιστοσύνης στις σχέσεις Ελλάδος και Τουρκίας, εν όψει τόσο μιας μελλοντικής επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος αλλά και της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας. Επιπλέον, θα πρέπει να συσχετιστεί άμεσα με το διμερές ζήτημα οριοθέτησης της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο κρατών, ως συνολικό πακέτο διευθέτησης. Ακόμα και στην περίπτωση που από τουρκικής πλευράς θα τεθούν επιπλέον ζητήματα διαφορών και προστριβών, όπως η αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας σε μικρονήσους του Αιγαίου ή η αποστρατιωτικοποίηση ορισμένων εκ των νήσων του Βόρειου και Αν. Αιγαίου, η Ελλάδα δεν έχει να φοβηθεί τίποτε, παραπέμποντας όλες αυτές τις υποθέσεις σε ένα διεθνές δικαστήριο, καθόσον ορισμένα θέματα – όπως αυτά των τίτλων κυριαρχίας – είναι αδιαπραγμάτευτα. Το βέβαιο είναι ότι δεν θα χάσει κάτι από τα δεδομένα κυριαρχικά της δικαιώματα που έχουν προκύψει βάσει συνθηκών.

Επιπλέον, είναι βέβαιο ότι οι τουρκικές αιτιάσεις που προβάλλουν τον 25ο μεσημβρινό γεωγραφικού μήκους ως όριο τόσο της δικιάς της περιοχής ευθύνης έρευνας/διάσωσης όσο και της τουρκικής Υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, δεν πρόκειται ποτέ να δικαιωθούν, καθόσον απέχουν κατά πολλούς από τη δικαιοδοτική πρακτική των διεθνών δικαστηρίων αλλά και από το πνεύμα δικαίου θάλασσας. Συνεπώς, δεν υφίσταται φόβος για απώλεια ήδη κεκτημένων δικαιωμάτων από ελληνικής πλευράς. Η μόνη ανησυχία, ως προαναφέρθηκε, είναι το πώς η Τουρκία θα δεχθεί να οδηγηθούν σε διεθνή επίδικα τα ζητήματα αυτά, καθόσον με την μέχρι τούδε ακολουθούμενη πρακτική από πλευράς της έχει αποδείξει ότι αρκείται σε διολισθήσεις, κερδίζοντας χρόνο για διεύρυνση της ήδηθεν ατζέντας διαφορών με την Ελλάδα. Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται μακροπρόθεσμος σχεδιασμός από ελληνικής πλευράς, ο οποίος θα βασίζεται στην καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης για σύμπραξη στρατηγικών συμμαχιών στον ενεργειακό και στρατιωτικό τομέα ασφάλειας τόσο με τα υπόλοιπα γειτονικά κράτη (Αίγυπτος, Κύπρος, Ισραήλ), όσο και με μεγάλες δυνάμεις με δυνητικά ενεργειακά συμφέροντα στην περιοχή του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου, όπως οι ΗΠΑ, η Ρωσία, η Γερμανία κ.α. Αφού οι συμμαχίες αυτές δημιουργήσουν κρίσιμα ενεργειακά συμφέροντα για τους εν λόγω κρατικούς δρώντες και τις εταιρίες αυτών στη συγκεκριμένη περιοχή, τότε έχοντας δεδομένη και τη στρατιωτική συνεργασία και υποστήριξη αυτών, θα έχει

προετοιμαστεί το έδαφος για πίεση προς την Τουρκία, να συναινέσει σε μια διευθέτηση των ελληνοτουρκικών θαλασσιών διαφορών είτε με διμερή συμφωνία είτε μέσω διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου.

Όμως, οι αντίστοιχοι διπλωματικοί και νομικοί χειρισμοί προς την κατεύθυνση αυτή απαιτούν χρόνο και προσοχή, λόγω της ευμετάβλητης γεωπολιτικής κατάστασης της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, ενώ επίσης δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι στη διαμορφούμενη γεωπολιτική εξίσωση υπεισέρχονται πολλοί αστάθμητοι παράγοντες που καθιστούν τις εκάστοτε συμμαχίες να βασίζονται στο συμφέρον και μόνο. Υπό αυτό το πρίσμα, ακόμα και η εμμονή της Ελλάδας για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην Ε.Ε. θα πρέπει να μετριαστεί ή να διαμορφωθεί κατάλληλα ανάλογα με την πορεία των μεταξύ τους σχέσεων, προκειμένου να μην επιβεβαιωθούν οι φόβοι του αείμνηστου στρατηγικού θεωρητικού Παναγιώτη Κονδύλη, όταν διαπίστωνε πως «η Ε.Ε., μη μπορώντας να δώσει στην Τουρκία όλα όσα επιθυμεί, θα επιδιώκει να την κατευνάσει με ελληνικό άξονα, πιέζοντας δηλαδή την Ελλάδα να δεχθεί τις τουρκικές αξιώσεις στο Αιγαίο και την Κύπρο. Αν αυτό πράγματι συμβεί, όπως φοβόμαστε εντονότατα, τότε θα δούμε μια ακόμα από τις τραγικές εκείνες ειρωνείες, τις οποίες τόσο συνηθίζει η Ιστορία. Ενώ, δηλαδή, η Ελλάδα προσανατολίστηκε ψυχρή και σώματι στην Ευρώπη για να διασφαλισθεί από τον τουρκικό κίνδυνο, ακριβώς ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της θα μεταβληθεί σε όργανο *de facto* μετατροπής της σε δορυφόρο της Τουρκίας»⁽⁶⁵⁾.

Αναφορές

54 Βλ. Άρθρο 2, Ν.2321/1995 (ΦΕΚ Α' 136/1995). Με το συγκεκριμένο άρθρο προβλέπεται ότι για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης στην ελληνική έννομη τάξη – δηλαδή της επέκτασης της ΑΖ στα 12νμ – αλλά και την εφαρμογή των λοιπών διατάξεων της UNCLOS που αφορούν την ΑΖ, εκδίδονται ΠΔ μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η χρησιμότητα της τελευταίας αυτής διάταξης έχει αμφισβητηθεί εντόνως από μεγάλη μερίδα Ελλήνων νομικών, καθόσον το συγκεκριμένο δικαίωμα της Ελλάδος για επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12νμ πηγάζει ούτως ή άλλως από την ίδια τη UNCLOS απέναντι σε κάθε κράτος συμβαλλόμενο σε αυτή, ενώ απέναντι σε μη συμβαλλόμενα στη UNCLOS κράτη, όπως η Τουρκία, εξ' αιτίας της οποίας προστέθηκε η εν λόγω διάταξη, το δικαίωμα της Ελλάδας για επέκταση των χωρικών υδάτων απορρέει από το εθνικό δίκαιο, με δεδομένο ότι η UNCLOS ουσιαστικά αποκρυστάλλωσε τον εθνικούς κανόνες που ίσχυαν έως τότε.

55 Αναφορές σε *casus belli*, που θα προκαλούσε η επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων, υφίστανται από το 1979, όπου και εδραιώνεται η στρατηγική αμφισβήτησης των κυριαρχικών ελληνικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο από πλευράς Τουρκίας, με αποκορύφωμα τη σχετική με αυτό δήλωση της Τούρκου Πρωθυπουργού Çiller το 1994. Βλ. τουρκική Εφημερίδα Milliyet, 8 Ιουνίου 1994. Πέραν της ως άνω προκλητικής στάσης της Τουρκίας έναντι των κανόνων διεθνούς δικαίου, η απειλή χρήσης βίας (*casus belli*) παραβιάζει το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών που απαγορεύει στα κράτη μέλη την απειλή ή τη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις.

56 Βλ. Χ. Δίπλα, «Η Ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη και τα Στενά Διεθνούς Ναυσιπλοΐας», στο Χ. Δίπλα και Χρ. Ροζάκη (επιμ.), Το Δίκαιο της Θάλασσας και η Εφαρμογή του στην Ελλάδα, Σιδέρης, Αθήνα, 2004, σελ. 24-25.

57 Έτσι, από τη στιγμή που όλα τα ανωτέρω νησιά περιέρχονται στην Ελλάδα η συνοριακή θαλάσσια γραμμή του 1932 για όλο το υπόψη τμήμα από το νότιο άκρο της Σάμου μέχρι το Καστελόριζο και τη Ρω (βάσει της διαδοχής των Κρατών στις συνθήκες και συμβάσεις και ελλείπουσας οποιασδήποτε άλλης συμφωνίας με διαφορετική ρύθμιση), αποτελεί τη συνοριακή γραμμή μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας ακολουθεί την αρχή της «μέσης γραμμής».

58 Ως υποστηρίζεται από την ελληνική πλευρά, με την απόφαση της Συν-

διασκέψεως των Πρεσβευτών των Μ. Δυνάμεων της Ευρώπης στο Λονδίνο στις 13 Φεβρουαρίου 1914, επιβεβαιώνεται η κυριαρχία της Ελλάδος επί των νήσων Λήμνου, Σαμοθράκη, Μυτιλήνης (Λέσβου), Χίου, Σάμου, Ικαρίας που οριστικά επαναδιατυπώνεται με τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης 1923. Επομένως δυνάμει των αρχών του διεθνούς δικαίου και εφόσον άλλως δεν έχει προβλεφθεί με ειδική συμφωνία, η συνοριακή θαλάσσια γραμμή στην περιοχή των ανωτέρω νησιών με τις αντικείμενες τουρκικές ορίζεται στο μέσον της αποστάσεως (μέση γραμμή).

59 Το εν λόγω εύρος των 3νμ μέσα στη θάλασσα έχει παραμείνει έως σήμερα παρόλο που το 1973 η Ελλάδα εξέτεινε το εύρος της Χ.Θ της στα 6νμ. Έτσι το συγκεκριμένο εύρος δεν καλύπτει όλο το πλάτος της ζώνης των 6νμ αφήνοντας κενά. Επιπλέον, δεν έχει οριστεί επακριβώς με το Πρωτόκολλο του 1926 η ακριβής βάση του σημείου κατάληξης του ποτάμιου συνόρου στη θάλασσα, δημιουργώντας προβλήματα για το μελλοντικό καθορισμό της καθόσον η κοίτη του Έβρου στο δέλτα του ποταμού μετατοπίζεται διαρκώς. Βλ. Η. Δημητρακόπουλος, Τα χερσαία σύνορα της Ελλάδας, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, Θεσσαλονίκη, 1996, σελ. 105 επ.

60 Βλ. ΦΕΚ Α' 149/6-7-1976

61 Στις 26 Δεκεμβρίου 1995, όταν τουρκικό φορτηγό πλοίο προσάραξε σε μία εκ των νησίδων Ίμια, ο πλοίαρχος αρνήθηκε αρχικά την προσφερθείσα εκ μέρους των ελληνικών Αρχών βοήθεια, υποστηρίζοντας ότι ευρίσκεται εντός τουρκικών χωρικών υδάτων, για να δεχθεί στο τέλος να ρυμουλκηθεί από ελληνικό ρυμουλκό στην Τουρκία. Στις 27 Ιανουαρίου 1996, δημοσιογράφος της τουρκικής εφημερίδας *Huuriyet* υπέστειλαν την ελληνική σημαία και ύψωσαν την τουρκική στη νησίδα Ίμια. Την επομένη το ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό υπέστειλε την τουρκική και ύψωσε την ελληνική σημαία. Ακολούθως τουρκικά πολεμικά πλοία κατέπλευσαν στην περιοχή παρακολουθούμενα από ελληνικά. Σημειώθηκαν παραβιάσεις ελληνικών χωρικών υδάτων από τουρκικά πολεμικά πλοία, αλλά και ελληνικού ενεαρίου χώρου από τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη. Αποκορύφωμα της τουρκικής πρόκλησης ήταν η αποβίβαση ανδρών του τουρκικού στρατού στη δεύτερη εκ των νησίδων, δηλαδή η στρατιωτική κατάληψη τμήματος της ελληνικής επικράτειας. Η κρίση αποκλιμακώθηκε με την απομάκρυνση των εκατέρωθεν δυνάμεων από την περιοχή και την επιστροφή στην προτέρα κατάσταση. Το Τουρκικό ΥΠΕΞ με ρηματικές διακοινώσεις του τονίζει την τουρκική κυριαρχία επί των Ιμίων και ζητεί -στο πλαίσιο έμπρακτης εφαρμογής της "θεωρίας των γκρίζων ζωνών"- συνολική διαπραγμάτευση για νήσους, νησίδες και βραχονησίδες στο Αιγαίο, το καθεστώς των οποίων είναι δήθεν αδιευκρίνιστο από νομικής απόψεως. Ωστόσο, το νομικό καθεστώς των νήσων και νησίδων του Αιγαίου είναι ξεκάθαρο. Η ελληνική κυριαρχία επί των Ιμίων προκύπτει σαφώς από διεθνή συμβατικά κείμενα, δηλαδή τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, τη Συνθήκη των Παρισίων του 1947 και τις Ιταλοτουρκικές Συμφωνίες του 1932.

62 Βλ. Άρθρο 15 της Συνθήκης της Λωζάννης του 1923.

63 Βλ. Άρθρο 14 της Συνθήκης Ειρήνης των Παρισίων, 1947.

64 Στα στενά αυτά που δημιουργούνται (θαλάσσιοι διάδρομοι μεταξύ νήσων ή μεταξύ νήσων και ηπειρωτικών ακτών ενός κράτους όπου ενδέχεται να υπάρχουν επικαλύψεις της χωρικής του θάλασσας, ήτοι καθόλου διεθνή ύδατα), ισχύει το καθεστώς του πλού διελεύσεως (*transit passage*), υπό το οποίο τα υποβρύχια μπορούν να πλέουν εν καταδύσει και τα πολεμικά αεροσκάφη να υπερίπτανται άνωθεν τους (έν αντιθέσει με τα χωρικά ύδατα στα οποία, προκειμένου εκτελέσουν αβλαβή διέλευση τα υποβρύχια πρέπει να πλέουν εν αναδύσει, ενώ τα πολεμικά αεροσκάφη απαγορεύεται να υπερίπτανται άνωθεν της υπερκείμενης αυτών χωρικής θάλασσας). Το σκεπτικό αυτό έχει υιοθετηθεί συμβατικά με τη UNCLOS προκειμένου διευκολύνεται ο θεσμός της ελεύθερης ναυσιπλοΐας προς όφελος των θαλασσιών μεταφορών, της οικονομίας και της ασφάλειας στη θάλασσα. Καθόσον κατά αυτό τον τρόπο μπορούν πολεμικά πλοία, υποβρύχια και αεροσκάφη εχθρικών όμορων κρατών να πλησιάσουν πολύ κοντά στις ακτές ενός κράτους, ορισμένες χώρες πχ. Ιαπωνία δεν έχουν αυξήσει το όριο της χωρικής τους θάλασσας στο μέγιστο επιτρεπτό από το διεθνές δίκαιο, ήτοι στα 12νμ. Για τα Στενά Διεθνούς Ναυσιπλοΐας και την ελληνική περίπτωση βλ. περισσότερα στο Χ. Δίπλα, «Η Ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη και τα Στενά Διεθνούς Ναυσιπλοΐας», στο Χ. Δίπλα και Χρ. Ροζάκη (επιμ.), Το Δίκαιο της Θάλασσας και η Εφαρμογή του στην Ελλάδα, Σιδέρης, Αθήνα, 2004, σελ. 35-47.

65 Βλ. Π. Κονδύλη, Θεωρία του Πολέμου, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 1998, σελ. 408-9.

Η αναφορά στην βιβλιογραφία λόγω όγκου παραλείπεται

Με μια ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος

Γεγονότα και εξελίξεις στο διάστημα από 11 ΜΑΡΤΙΟΥ έως 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016

Του Αντιστρατήγου ε.α. Χ. Μουστάκη
Επιτίμου Διοικητού 1ης Στρατιάς

1.ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

α. Κύπρος - Κυπριακό

Στις 22 Μαΐου πραγματοποιήθηκαν βουλευτικές εκλογές με πρώτο το κόμμα ΔΙΣΥ του Προέδρου κ. Αναστασιάδη. Τα χαρακτηριστικά των εκλογών ήταν η μεγάλη αποχή 33% έναντι 22% το 2011, οι σημαντικές απώλειες του ΑΚΕΛ και η είσοδος στη Βουλή, με δύο έδρες, του ναζιστικού μορφώματος ΕΛΑΜ, αδελφικού της Χρυσής Αυγής, παρόλο που το όριο είχε αυξηθεί από το 1,8% στο 3,2%.

Οι συνομιλίες που είχαν διακοπεί με απόφαση του κ. Αναστασιάδη, εξ αιτίας της προσκλήσεως από τον κ. Ερντογάν στο επίσημο γεύμα στις 23 Μαΐου στην Κωνσταντινούπολη του κ. Ακιντζί, αλλά και της συναντήσεώς του με τον ΓΓ/ΟΗΕ στο πλαίσιο της Διεθνούς Ανθρωπιστικής Διασκέψεως, επανελήφθησαν στις 8 Ιουνίου, κατόπιν διαμεσολάβησης του Αντιπροέδρου των ΗΠΑ κ. Μπάϊντεν.

Όπως προκύπτει από τις δηλώσεις των δύο ηγετών αλλά και πληροφορίες διπλωματικών πηγών, οι συνομιλίες έχουν σημειώσει πρόοδο, πλην όμως εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές στο εδαφικό και κυρίως στις εγγυήσεις για τη διατήρηση των οποίων οι Τούρκοι είναι ανένδοτοι.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα της εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» :

- Στις 25 Μαρτίου, οι ΗΠΑ εκτι-

μούν ότι το Κυπριακό είναι ώριμο για επίλυση και ότι θα μπορούσε να κλείσει πριν από το τέλος (20 Ιανουαρίου 2017) της θητείας του κ. Ομπάμα.

- Στις 23 Απριλίου, η Τουρκία υποστηρίζει ότι η λύση είναι εφικτή, αρκεί ο διεθνής παράγοντας και οι ΗΠΑ να πείσουν τους Ε/Κ για μια γρήγορη συμφωνία τους επόμενους μήνες. Σ' αυτό το πλαίσιο η ίδια δεν αποκλείει την επιστροφή κάποιων εδαφών πλην Μόρφου και Καρπασίας, καθώς και τη μείωση των κατοχικών στρατευμάτων, όχι όμως και τη συνολική κατάργηση των εγγυήσεων.

Οι Τούρκοι, παρόλο που δεν επείγονται για λύση, αναμένοντας κάποια ανταλλάγματα λόγω προσφυγικού, θα επιδιώξουν να εκμεταλλευτούν και την επιθυμία του κ. Ομπάμα για να έχει κάποιαν επιτυχία πριν τη λήξη της θητείας του, όπως έδειξε εξ άλλου και ο κ. Μπάϊντεν με τις δηλώσεις και παρεμβάσεις του. Οι διαφορές όμως στο εδαφικό και το σύστημα των εγγυήσεων είναι τόσο μεγάλες, που δεν φαίνεται να γεφυρώνονται εύκολα.

β. Ε/Τ Σχέσεις

Η τουρκική προκλητικότητα στο Αιγαίο το τελευταίο διάστημα, με τις συνεχείς παραβιάσεις του εναερίου χώρου και με τις έρευνες του πλοίου «Τσεσμέ» στο Κεντρικό Αιγαίο, θυμίζει το σκηνικό της κρίσεως του 1987 με το «Σισμίκ».

Η απότομη κλιμάκωση της έντασης από την Τουρκία οφείλεται στην επιδίωξή της, να αναδείξει τις παράνομες διεκδικήσεις της ενώπιον των συμμαχικών δυνάμεων και να εγγράψει υποθήκες για την αναθεωρητική της πολιτική. Και μάλλον το πέτυχε, αφού και τις γκρίζες ζώνες ανέδειξε και τη θέση της για την αποστρατικοποιημένη ζώνη στα Δωδεκάνησα επέβαλε, αναγκάζοντας την νατοϊκή δύναμη να μην επιχειρεί στην περιοχή.

Σε νέα πρόκληση προέβη η Τουρκία με την ανάγνωση του Κορανίου, που θα προβάλλεται και από την τηλεόραση, εντός της Αγίας Σοφίας με άδεια της κυβερνήσεως. Απαντώντας το τουρκικό ΥΠΕΞ στην ανακοίνωση του ελληνικού ΥΠΕΞ, συνέδεσε το ζήτημα με τις ελευθερίες της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη και την κατασκευή τζαμιού στην Αθήνα.

Ο κ. Ερντογάν με την ενέργειά του αυτή αποσκοπεί αφ' ενός μεν να κολακεύσει τους μουσουλμάνους σε όλο τον κόσμο και αφ' ετέρου να εκθέσει διεθνώς την Ελλάδα, κατηγορώντας την για την δήθεν καταπάτηση των δικαιωμάτων των μουσουλμάνων στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Θράκη.

γ. Προσφυγικό

Στις 18 Μαρτίου υπεγράφη η συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας, η οποία άρχισε να εφαρμόζεται στις 20 Μαρτίου. Ως δια μαγείας οι ροές περιο-

ρίστηκαν κατά πολύ προς Λέσβο και Σάμο και μηδενίστηκαν στα Δωδεκάνησα, όπου κατευθύνετο μέχρι τότε το 35% και κυρίως προς την Κω, προκειμένου να μην έχει λόγους το ΝΑΤΟ να επιχειρεί σ' αυτά.

Αυτό επιβεβαίωσε τον ισχυρισμό μας, ότι οι τουρκικές Αρχές ελέγχουν, κατά τρόπο απόλυτο, τις ροές προς τα ελληνικά νησιά και ότι η Τουρκία απεδέχθη την έλευση της νατοϊκής δυνάμεως στο Αν. Αιγαίο, όχι για να αντιμετωπιστούν οι ροές αλλά για να προβάλει ενώπιον διεθνούς ακροατηρίου τις παράνομες διεκδικήσεις της και να καταγράψει υποθήκες για το μέλλον. Επομένως η παρουσία του ΝΑΤΟ ζημίωσε της Ελλάδα και κακώς απεδέχθη η κυβέρνηση την έλευσή του χωρίς επιχειρησιακό σχέδιο και ακόμη χειρότερο που πανηγύριζε!!

Η πλήρης όμως εφαρμογή της συμφωνίας καθυστερεί, γιατί η Τουρκία απαιτεί την απελευθέρωση της βίζας, χωρίς να τροποποιήσει τον αντιτρομοκρατικό νόμο, που είναι ένα από τα 72 προαπαιτούμενα, που προβλέπονται από τη συμφωνία. Για την άρση του αδιεξόδου συναντήθηκαν στις 23 Μαΐου στην Κωνσταντινούπολη η κ. Μέρκελ και ο κ. Ερντογάν, χωρίς να βρεθεί λύση. Τόσο ο κ. Ερντογάν όσο και άλλοι Τούρκοι αξιωματούχοι δηλώνουν σε καθημερινή βάση ότι δεν πρόκειται να τροποποιηθεί ο αντιτρομοκρατικός νόμος και απειλούν, ότι αν δεν καταργηθεί η βίζα, η συμφωνία θα καταρρεύσει.

Αν όντως καταρρεύσει η συμφωνία η ΕΕ θα βρεθεί σε δύσκολη θέση και η Ελλάδα σε ακόμη δυσκολότερη, γιατί ούτε η μία, ούτε η άλλη διαθέτουν εναλλακτικό σχέδιο για να χειριστούν τις τεράστιες ροές προσφύγων και μεταναστών, που θα κατευθύνει η Τουρκία στα ελληνικά νησιά και την Ευρώπη γενικότερα.

δ. Σκοπιανό

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 25 Μαρτίου, το Σκοπιανό δεν περιλαμβάνεται στη λίστα των ωρίμων προς επίλυση θεμάτων των ΗΠΑ μέχρι της λήξεως της θητείας του κ. Ομπάμα (20 Ιανουαρίου 2017), λόγω των πολλαπλών θεμάτων που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, αλλά και της πολιτικής κρίσεως των Σκοπίων.

Η Αυστρία, ύστερα από τη στενή συνεργασία με τα Σκόπια στο

προσφυγικό, τάσσεται δυναμικά υπέρ της εντάξεώς τους στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ.

ε. Σχέσεις με Αλβανία

Στις συναντήσεις που είχε ο Έλληνας ΥΠΕΞ κ. Κοτζιάς με τον ομόλογό του της Αλβανίας κ. Μπουσάτι το Μάρτιο στην Αθήνα και τον Ιούνιο στα Τίρανα, η Αλβανία πρότεινε συνομιλίες από μηδενική βάση για τις θαλάσσιες ζώνες, απαγόρευση ερευνών στο Ιόνιο μέχρι να υπάρξει συμφωνία αλλά και τυπική άρση του εμπολέμου.

Ενώ ο ΥΠΕΞ κ. Κοτζιάς δήλωσε ότι δεν ετέθη επισήμως θέμα Τσάμηδων, τόσο ο πρωθυπουργός κ. Ράμα όσο και ο ΥΠΕΞ κ. Μπουσάτι έχουν αναφερθεί με δηλώσεις τους κατ'επανάληψη σ' αυτό το ζήτημα. Επίσης ομάδες Τσάμηδων προέβησαν σε ανθελληνικές διαδηλώσεις στα Τίρανα, κατά την επίσκεψη του κ. Κοτζιά στο Αλβανικό ΥΠΕΞ στις 5 Ιουνίου και στην ανάρτηση πανώ σε γήπεδο της Γαλλίας κατά την έναρξη του αγών Αλβανία-Ελβετία για το Euro, στις 13 Ιουνίου με το οποίο κατηγγέλετο η Ελλάδα για γεννοκτονία 100.000 Αλβανών.

Ο Έλληνας ΥΠΕΞ υποβάθμισε τα παραπάνω αποδίδοντας τις μεν δηλώσεις αξιωματούχων και τις διαδηλώσεις στα Τίρανα σε λόγους εσωτερικής κατανάλωσης, τη δε ανάρτηση του πανώ σε κύκλους που θέλουν να τορπιλίσουν τις σχέσεις Ελλάδος-Αλβανίας. Αντιθέτως ο ΥΠΕΞ της Αλβανίας κάλυψε τις ενέργειες δηλώνοντας ότι υπάρχει «ζήτημα Τσάμηδων».

Για την Αλβανία «το ζήτημα Τσάμηδων» είναι υπαρκτό και κακώς ο Έλληνας ΥΠΕΞ το υποβαθμίζει. Αντιθέτως πρέπει να προβεί σε διμερείς και διεθνείς παρεμβάσεις προκειμένου να σταματήσει η ανακίνησή του από την Αλβανική κυβέρνηση.

Πλέον αυτού η Αλβανία δεν δείχνει πολιτική βούληση για την επίλυση των λοιπών προβλημάτων με την Ελλάδα, γιατί εκτιμά ότι το διεθνές κύρος της χώρας μας έχει αποδυναμωθεί και δεν υπολογίζει πλέον στη συνδρομή της για την πορεία της προς την ΕΕ.

στ. Σχέσεις με λοιπές Βαλκανικές χώρες

Οι σχέσεις της Ελλάδος με τις

Βαλκανικές χώρες έχουν διαταραχθεί εξ αιτίας του προσφυγικού και γι' αυτό συνεκλήθη με πρωτοβουλία του Έλληνα ΥΠΕΞ στις 23 Απριλίου τετραμερής συνάντηση στη Θεσσαλονίκη (Ελλάδα, Αλβανία, Σκόπια, Βουλγαρία) με αντικείμενο τη διαβαλκανική συνεργασία.

Η πρωτοβουλία αυτή δεν αναμένεται να αποδώσει γιατί οι άλλες χώρες κατηγορούν την Ελλάδα, ότι, επέτρεψε τις προσφυγικές ροές χωρίς να συνεργαστεί μαζί τους και επομένως τώρα είναι αργά. Άλλωστε όλες έχουν αποκτήσει νέα διεθνή στηρίγματα και δεν επενδύουν πλέον στη φιλία της Ελλάδας. Ειδικά οι χώρες των Δ. Βαλκανίων αποβλέπουν στη φιλία με τη Γερμανία, η οποία προωθεί την ευρωπαϊκή τους προοπτική ερήμην της Ελλάδος, η οποία δεν προσκαλείται ούτε στις σχετικές Συνόδους.

ζ. Σχέσεις με Ρωσία

Ο κ. Πούτιν, στο πλαίσιο του προσκυνηματικού του ταξιδιού στο Άγιον Όρος επισκέφθηκε και την Αθήνα στις 27 Μαΐου, όπου συναντήθηκε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρωθυπουργό, προς τους οποίους εξέφρασε το ζοηρό ενδιαφέρον της χώρας του για επενδύσεις και ενεργειακή συνεργασία. Επίσης υπέγραψε μια σειρά διακηρύξεων και συμφωνιών με τον κ. Τσίπρα. Κατά τη συνέντευξή του κατηγόρησε την Τουρκία για την κατάρριψη του αεροσκάφους στη Συρία, τις ΗΠΑ για την αντιπυραυλική ασπίδα στην Ευρώπη και το ΝΑΤΟ για τα προηγμένα οπλικά και πυραυλικά συστήματα που τοποθετεί κοντά στην επικράτεια της Ρωσίας.

Ο κ. Πούτιν, με την επίσκεψή του στην Ελλάδα και τα όσα δήλωσε, εξέπεμψε ένα ισχυρό μήνυμα, πως η Ρωσία παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στην περιοχή και ότι δεν θα επιτρέψει τετελεσμένα ερήμην της. Ειδικά για την Ελλάδα έδειξε ότι θα την ήθελε ως ένα σταθερό αντίβαρο για τις σχέσεις της Μόσχας με την Τουρκία. Σ' αυτό η Ελλάδα πρέπει να είναι επιφυλακτική και προσεκτική, γιατί η Ρωσία παρά τα φιλικά αισθήματα προς τη χώρα μας δεν πρόκειται να διακινδυνεύσει τις σχέσεις της με τις μεγάλες δυνάμεις για χάρη μας.

Η Ελλάδα πρέπει να έχει καλές σχέσεις με Ρωσία και Κίνα,

χωρίς να ξεχνά ότι στρατηγικοί της σύμμαχοι είναι η ΕΕ και οι ΗΠΑ και ότι οι σχέσεις με τρίτες χώρες δεν πρέπει να υπερβαίνουν κάποια όρια. Επίσης δεν πρέπει να προκαλεί ή να απειλεί τους στρατηγικούς εταίρους ότι θα αναζητήσει άλλους στρατηγικούς συμμάχους, γιατί δεν υπάρχουν. Ρωσία και Κίνα δεν θέλουν να παίξουν το ρόλο εναλλακτικού πόλου και προτιμούν την Ελλάδα εντός της ΕΕ, όπως έδειξαν και το καλοκαίρι του 2015, που η κυβέρνηση αναζητούσε εναγωνίως βοήθεια.

2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ

α. Σκόπια

Συνεχίζεται η πολιτική κρίση στα Σκόπια, με νέα αναβολή των βουλευτικών εκλογών, που ήταν προγραμματισμένες για τις 5 Ιουνίου, χωρίς να καθοριστεί νέα ημερομηνία.

Στις 2 Ιουνίου ο κ. Νίμιτς δήλωσε ότι οι διαπραγματεύσεις θα συνεχιστούν όταν υπάρξει μία δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση.

β. Αλβανία

Πάνω από 220.000 στρέμματα γης που ανήκαν σε βορειοηπειρώτες έχουν αλλάξει κυριότητα, κατόπιν στημένων δικαστικών αποφάσεων με πλαστά έγγραφα, όπως κατήγγειλαν μειονοτικοί δήμοι στις 16 Μαΐου.

γ. Σερβία

Στις 2 Απριλίου διεξήχθησαν βουλευτικές εκλογές τις οποίες κέρδισε το κόμμα του Πρωθυπουργού κ. Βούσιτς.

Στις 25 Απριλίου σε δημοσίευμα του ρωσικού περιοδικού EXPERT αναφέρεται ότι η Βορειοατλαντική Συμμαχία συνεχίζει την επέκτασή της και οι σχέσεις της με τη Ρωσία έχουν επιδεινωθεί. Κατόπιν αυτού η Σερβία θα πρέπει να διαλέξει NATO ή Ρωσία. Το παιχνίδι της πολιτικής πολυδιάστασης των Σέρβων ηγετών θα είναι αδύνατον να συνεχιστεί για πολύ.

δ. Βουλγαρία

Στις 17 Απριλίου η «Βουλγαρική Ένωση Θρακικών Συλλόγων» ζήτησε από την Τουρκία την αναγνώριση της γενοκτονίας των Βουλγάρων της Θράκης.

Δημοσίευμα της γερμανικής BILD στις 18 Μαΐου αναφέρει ότι η Βουλγαρία εξετάζει την κατασκευή

φράκτη στα Ε/Β σύνορα, γιατί σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες οι παράνομοι διακινητές μεταναστών σχεδιάζουν την προώθησή τους στην Ευρώπη, μέσω Τουρκίας και Βουλγαρίας.

3. ΤΟΥΡΚΙΑ

α.Εσωτερική Κατάσταση

Ο κ. Ερντογάν έχει επιβάλει στη χώρα ένα αδίστακτο προσωποπαγές καθεστώς, το οποίο προβαίνει σε συνεχείς και αυθαίρετες διώξεις κατά του τύπου και των αντιφρονούντων. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζει τη διεύρυνση του αντιτρομοκρατικού νόμου, παρά τις αντιδράσεις της ΕΕ και των ΗΠΑ, ενώ το Κοινοβούλιο ψήφισε στις 20 Μαΐου νόμο, ο οποίος επιτρέπει την άρση ασυλίας βουλευτών, που κατηγορούνται για «υποστήριξη τρομοκρατίας», με στόχο να καθαίρει τους 50 από τους 59 βουλευτές του φιλοκουρδικού κόμματος HDP.

Ταυτόχρονα συνεχίζονται οι συγκρούσεις με το PKK και τα πολύνεκρα τρομοκρατικά κτυπήματα από ισλαμιστές σε βαθμό, που ο κ. Ερντογάν να δηλώνει ότι η Τουρκία αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη τρομοκρατική απειλή στην ιστορία της.

Ο Πρωθυπουργός κ. Νταβούτογλου υπέβαλε στις 20 Μαΐου την παραίτησή του, λόγω διαφωνιών με τον κ. Ερντογάν για την αναθεώρηση του Συντάγματος και τις σχέσεις με την ΕΕ. Στη θέση του ορίστηκε ο Υπουργός Μεταφορών κ. Γκιλντιρίμ, ο οποίος στις προγραμματικές του δηλώσεις, έθεσε ως προτεραιότητα της κυβερνήσεώς του την αναθεώρηση του Συντάγματος, με το οποίο ο Πρόεδρος θα καθίσταται πανίσχυρος και τόνισε ότι η ένταξη στην ΕΕ παραμένει στρατηγικός στόχος της χώρας.

β.Εξωτερική Κατάσταση

(1) Με Ε.Ε.

Οι σχέσεις με την ΕΕ, είναι τεταμένες, γιατί ο κ. Ερντογάν προσαθεί με απειλές να πάρει την κατάργηση της βίζας, χωρίς να εφαρμόσει κάποια από τα 72 προαπαιτούμενα που προβλέπει η συμφωνία με την ΕΕ για το προσφυγικό και κυρίως την τροποποίηση του αντιτρομοκρατικού νόμου.

Μεγάλη ένταση στις σχέσεις της με τη Γερμανία προκάλεσε η απόφαση στις 2 Ιουνίου της Γερμανικής

Βουλής για την αναγνώριση της γενοκτονίας των Αρμενίων. Η κυβέρνηση ανακάλεσε αμέσως τον Πρέσβη της στη Γερμανία για διαβουλεύσεις, ενώ ο κ. Ερντογάν εξαπέλυσε κεραυνούς κατά του Βερολίνου. Αντιθέτως ο κ. Κιλντρίμ προσπάθησε να μειώσει τη σημασία της απόφασης σημειώνοντας ότι την ενέκριναν μόλις 250 στους 650 και ότι στην ψηφοφορία δεν πήραν μέρος ούτε η κ. Μέρκελ, ούτε οι ηγέτες των σοσιαλδημοκρατών. Κατευναστικές ήταν και οι δηλώσεις του εκπροσώπου τύπου της κ. Μέρκελ.

Κατά πάσαν πιθανότητα το γεγονός αυτό δεν θα αποτελέσει από μόνο του αιτία για να καταρρεύσει η συμφωνία για προσφυγικό.

(2)Σχέσεις με ΗΠΑ

Οι σχέσεις των κ.κ. Ομπάμα και Ερντογάν βρίσκονται στη χειρότερη φάση τους, εξ αιτίας των Κούρδων της Β. Συρίας που υποστηρίζουν οι ΗΠΑ και των πιέσεών τους για τις διώξεις των δημοσιογράφων. Ενδεικτικό του κακού κλίματος είναι και το ότι ο κ. Ομπάμα απέρριψε αίτημα του κ. Ερντογάν να τον δεχθεί επισήμως στον Λευκό Οίκο και τον συνάντησε μόνο για λίγα λεπτά στο περιθώριο της Συνόδου για την Πυρηνική Ασφάλεια, καθώς και η δήλωσή του ότι δεν είναι τρομοκράτης ο αυτοεξόριστος Ιμάμης κ. Γκιουλέν, όπως διατείνεται ο κ. Ερντογάν.

(3)Σχέσεις με Λοιπές Χώρες

Οι σχέσεις με όλες τις χώρες της περιοχής είναι άσχημες και με τον καιρό επιδεινώνονται, χωρίς να γίνεται προσπάθεια βελτιώσεώς τους, πλην αυτών με το Ισραήλ, που σύμφωνα με Τούρκο αξιωματούχο, οι συνομιλίες που διαξάγονται στο Λονδίνο βρίσκονται σε καλό επίπεδο.

Η στρατηγική Ερντογάν και Νταβούτογλου να καταστεί η Τουρκία ρυθμιστικός παράγων στη Μ. Ανατολή απέτυχε, όπως απέτυχε και η πολιτική του Νταβούτογλου για «μηδενικά προβλήματα» και γι' αυτό ο νέος Πρωθυπουργός ανέφερε στις προγραμματικές του δηλώσεις, ότι κεντρικός στόχος της χώρας θα είναι «περισσότεροι φίλοι και λιγότεροι εχθροί».

(4) Σχέσεις με Ρωσία

Οι σχέσεις των δύο χωρών διαρκώς εντείνονται (Λεπτομέρειες παρ. 7).

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α. Γαλλία

Συνεχίζεται η αναταραχή που ξεκίνησε στις 9 Μαρτίου λόγω του νέου εργασιακού νόμου, που καταργεί πολλά προνόμια των συνδικάτων, δημιουργώντας πολλά προβλήματα στη διεξαγωγή του Euro 2016.

Όπως φαίνεται και από τη δημοσκοπική άνοδο της κ. Λεπέν, η γαλλική κοινωνία, παρά την τρομοκρατία και την ανεργία δεν στηρίζει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.

β. Γερμανία

Σύμφωνα με δημοσίευμα του SPIGEL, την 1η Μαΐου η Γερμανία σχεδιάζει την κατασκευή Βάσεως για α/φ Tornedo στο Ιντσιρλίκ της Τουρκίας με κόστος 65 εκατομμύρια ευρώ.

Στις 14 Μαΐου ο Αρχηγός της Αστυνομίας δήλωσε ότι από τις αρχές του 2016 έχουν σημειωθεί 45 εμπρησμοί σε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων.

Στις 29 Μαΐου δημοσιεύτηκε δημοσκόπηση που δείχνει το ακροδεξιό AFD να έχει εκτοξευτεί στο 14%, ενώ το 64% τάσσεται κατά μιας νέας υποψηφιότητας της κ. Μέρκελ. Παρά ταύτα αυτή δηλώνει ότι δεν θα αλλάξει πολιτική για να αντιμετωπιστεί η ακροδεξιά.

γ. Βρετανία

Συνεχίζεται σε έντονο κλίμα η αντιπαράθεση για το δημοψήφισμα της 23 Ιουνίου, με τις δημοσκοπήσεις να δείχνουν απόλυτη ισοπαλία, παρά τις επισημάνσεις από όλους τους ηγέτες της δύσεως και ειδικούς για τις σοβαρές συνέπειες που θα είχε για την Αγγλία τυχόν έξοδος από την ΕΕ. Μάλιστα ο Πρόεδρος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου σε συνέντευξή του στους Financial Times στις 25-5 δήλωσε, ότι τυχόν έξοδος της Αγγλίας, θα στοιχίσει στους Βρετανούς 9 δις λίρες σε πρόσθετους δασμούς.

δ. Ισπανία

Ύστερα από την αποτυχία σχηματισμού κυβερνήσεως ο βασιλεύς Φίλιππος προκήρυξε στις 3-5 πρόωρες εκλογές για τις 26 Ιουνίου.

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις στην πρώτη θέση θα είναι το κόμμα του Πρωθυπουργού κ. Ραχόι, στη δεύτερη ο αριστερός συνασπισμός Podemos-IU και στην Τρίτη το σοσιαλιστικό κόμμα.

ε. Ιταλία

Μετά τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας για το προσφυγικό και το κλείσιμο του βαλκανικού διαδρόμου, χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες επιχειρούν να περάσουν από τη Λιβύη και τη Β. Αφρική με πλωτά μέσα στην Ιταλία και εκατοντάδες από αυτούς να πνίγονται στα σημειούμενα ναυάγια.

Αυστρία και Γερμανία ζήτησαν από την Ιταλία να μη τους προωθήει στα σύνορά τους, με την Αυστρία να απειλεί ότι θα υψώσει φράκτες.

στ. Αυστρία

Στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών νικητής ανεδείχθη ο ακροδεξιός κ. Χόφερ και αναμετρήθηκε στο δεύτερο γύρο στις 22 Μαΐου με τον υποψήφιο των Πρασίνων κ. Μπέλεν, που ανεδείχθη τελικά νικητής με διαφορά μόνο 31.026 ψήφων.

Σε δύο δημοσκοπήσεις, που δημοσιεύτηκαν στις 29 Μαΐου προηγείται το ακροδεξιό κόμμα με 34% και ακολουθεί το σοσιαλδημοκρατικό με 26%.

Τα ακροδεξιά κόμματα σε όλη την Ευρώπη ενισχύουν τη θέση τους λόγω του διογκούμενου ευρωσκεπτικισμού και της προσφυγικής κρίσης και απειλούν τη συνοχή της ΕΕ. Τα συντηρητικά αδυνατούν να βρουν λύση και σε πολλές περιπτώσεις ακολουθούν ακροδεξιά ρητορική για να συγκρατήσουν τις διαρροές προς τα δεξιά, αλλά επιτυγχάνουν αντίθετα αποτελέσματα.

ζ. Πολωνία

Η κυβέρνηση του δεξιού λαϊκιστικού κόμματος PIS αρνείται την αναθεώρηση της νομοθεσίας της για τις εξουσίες του Συνταγματικού Δικαστηρίου και την επιτήρηση της ραδιοτηλεόρασεως παρά τις προειδοποιήσεις της ΕΕ, που ετοιμάζεται να της επιβάλει κυρώσεις.

η. Ολλανδία

Με ποσοστό 64% στο δημοψήφισμα οι Ολλανδοί απέρριψαν την εμπορική συμφωνία ΕΕ-Ουκρανίας.

Το αποτέλεσμα δεν είναι δεσμευτικό, αλλά δείχνει το εύρος του ευρωσκεπτικισμού, που επικρατεί στις χώρες της ΕΕ.

θ. Βέλγιο

Στις 22 Μαΐου έγιναν δύο πολύνεκρες τρομοκρατικές επιθέσεις

από δύο αδέρφια, στο αεροδρόμιο και το Metro στις Βρυξέλες με 34 νεκρούς και πάνω από 250 τραυματίες, προκαλώντας πανικό στο Βέλγιο και ανασφάλεια σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Την ευθύνη ανέλαβε το ISIS.

5. NATO

α.Εαρινή Σύνοδος - Στρατηγική

Στην Εαρινή Σύνοδο των ΥΠΕΞ των χωρών μελών του NATO από 19-20 Μαΐου :

- Καθορίστηκαν ως θέματα προτεραιότητας η ενίσχυση των επιχειρήσεων κατά του ISIS στο Ιράκ, η υποστήριξη της νέας κυβερνήσεως στη Λιβύη και η δράση στο Αιγαίο.

- Συζητήθηκε η επέκταση της δράσης από το Αιγαίο και στην Κεντρική Μεσόγειο και η συνεργασία με τις δυνάμεις της ΕΕ που συμμετέχουν στην επιχείρηση «Σοφία», που έχει ως αποστολή τη διάσωση των προσφύγων και την εξάρθρωση των δικτύων και διακινητών που δρουν στην περιοχή.

- Απεφασίσθη η ενίσχυση της άμυνας στην Ανατολική πτέρυγα της Ευρώπης, προκειμένου να κατευναστούν οι ανησυχίες των χωρών της περιοχής και κυρίως της Πολωνίας.

- Υπεγράφη συμφωνία εντάξεως του Μαυροβουνίου.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 5 Μαΐου το NATO και η ΕΕ σχεδιάζουν την ενοποίηση των επιχειρήσεών τους στη Μεσόγειο. Δηλαδή της νατοϊκής «Active Ende-Avor» που έχει ως αποστολή την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και της ευρωπαϊκής «Σοφία» που έχει ως αποστολή τη διάσωση των ναυαγών προσφύγων και μεταναστών και την εξάρθρωση των δικτύων των διακινητών.

Με την κίνηση αυτή θα μεταβληθεί και η στρατηγική του NATO η οποία, θα αποβλέπει στην ενίσχυση του ρόλου του στη Μεσόγειο και στην επανάκαμψη στην Ευρώπη με την εγκατάσταση δυνάμεων στην Πολωνία και τις χώρες της Βαλτικής, για την αποτροπή της ρωσικής επεκτατικότητας.

Η ενοποίηση αυτών των επιχειρήσεων θα αναβαθμίσει το ρόλο της Τουρκίας, γιατί έτσι θα αποκτήσει ρόλο στη σχεδίαση των επιχειρήσεων της ΕΕ παρόλο που δεν είναι μέλος της και θα εκμεταλλευτεί τη

συμμετοχή της για να προβάλει σε μεγαλύτερο διεθνές ακροατήριο τις παράνομες διεκδικήσεις της και να εγγράψει υποθήκες για το μέλλον. Γι' αυτό Ελλάδα και Κύπρος θα πρέπει να αντιδράσουν. Τι μορφή θα πάρουν όλα αυτά θα φανεί στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στις 27-28 Ιουνίου και του ΝΑΤΟ στις 8-9 Ιουλίου στη Βαρσοβία.

Η Τουρκία, προκειμένου να εξασφαλίσει στα σίγουρα την επέκταση της ενοποιημένης δυνάμεως και στο Αν. Αιγαίο, ζήτησε στις 2 Ιουνίου την αποχώρηση της νατοϊκής δυνάμεως με τον ισχυρισμό ότι δεν έχει πλέον λόγο υπάρξεως. Ένας ακόμη λόγος που θέλει να την διώξει είναι ο φόβος της ότι εάν στείλουν πλοία και οι ΗΠΑ στο Αιγαίο, όπως δήλωσε ο κ. Κέρι, τότε οι επιχειρήσεις της θα επεκταθούν και στο Νότιο Αιγαίο και αν χρειαστεί και στα Δωδεκάνησα, χωρίς να μπορεί να τις αποτρέψει.

β. Σχέσεις με Ρωσία

Στις 20 Απριλίου συνεδρίασε για πρώτη φορά από τον Ιούνιο 2014μ το Συμβούλιο ΝΑΤΟ-Ρωσίας στο οποίο συζητήθηκαν όλα τα θέματα. Διεπιστώθη ότι διαφωνούν σε πολλά ζητήματα, αλλά συμφώνησαν ότι πρέπει να παραμείνουν ανοικτά τα κανάλια για πολιτικό διάλογο.

Οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ κατηγορούν τη Ρωσία ότι με την επιθετική στάση της απειλεί την ακεραιότητα των χωρών της Αν. Ευρώπης. Μάλιστα ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΝΑΤΟ προειδοποίησε τις χώρες της Συμμαχίας να είναι έτοιμες να απαντήσουν στην εν δυνάμει απειλή που προέρχεται από τη Ρωσία. Για την αντιμετώπιση δε αυτής της απειλής αποφάσισαν την ενίσχυση των δυνάμεών τους στην Αν. Ευρώπη με 4 ακόμη Μεραρχίες, εγκατέστησαν αντιπυραυλικά συστήματα στη Ρουμανία και Πολωνία και πραγματοποιούν ασκήσεις ακόμη και στην Φιλανδία, που δεν είναι μέλος του ΝΑΤΟ, με τη συμμετοχή και της Σουηδίας που κα αυτή δεν είναι μέλος του ΝΑΤΟ.

Από πλευράς της η Ρωσία, κατηγορεί τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ για επέκτασή του προς Ανατολάς, την προσέλευση νέων χωρών, την εγκατάσταση συστημάτων αντιπυραυλικής άμυνας σε Ρουμανία και Πολωνία, παρ' όλο που το ΝΑΤΟ δηλώνει ότι είναι αμυντικά και δεν έχουν την ικανότητα να πλήξουν τη Ρωσία. Για το

τελευταίο θέμα προέβη σε δηλώσεις στις 17 Μαΐου ακόμη και ο ίδιος ο κ. Πούτιν, σύμφωνα με το πρακτορείο Itartass.

Επίσης απειλεί ότι αν το ΝΑΤΟ ενισχύει τις δυνάμεις του στην περιοχή, θα πράξει και αυτή το ίδιο προωθώντας 2 Μ/Κ Μεραρχίες στον Δυτικό Τομέα και μια στο Νότιο ενισχυμένες με Συντάγματα Πυραύλων, μέχρι το τέλος του 2016.

Την ιδιαίτερη οργή της Μόσχας εξέφρασε ο κ. Λαβρόφ, με δηλώσεις του στις 6 Ιουνίου, για τις ασκήσεις στο έδαφος της Φιλανδίας και τη συμμετοχή σ' αυτές της Σουηδίας, προσθέτοντας ότι η Ρωσία θα πάρει μέτρα για να θωρακίσει την ασφάλειά της, χωρίς να διευκρινίσει το χαρακτήρα αυτών των μέτρων.

Οι σχέσεις των δύο χωρών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ψυχροπολεμικές. Με τις ενέργειές τους το ΝΑΤΟ και οι ΗΠΑ στοχεύουν στην αποτροπή της Ρωσίας από περιστατικά όπως της Κριμαίας και της Ουκρανίας και η Μόσχα στην αποτροπή επεκτάσεως του ΝΑΤΟ προς ανατολάς. Αν και η ένταση κλιμακώνεται οι δύο Πρόεδροι επικοινωνούν και οι ΥΠΕΞ Κέρι και Λαβρόφ συναντώνται και συζητούν τα παγκόσμια προβλήματα, γιατί καμιά τους δεν θέλει να χρεωθεί μια καταστροφική σύγκρουση.

Τελικά θα επικρατήσει σύνθεση, γιατί ΗΠΑ και Ρωσία έχουν την ανάγκη της μεταξύ τους συνεργασίας για την αντιμετώπιση των παγκοσμίων προβλημάτων, όπως έγινε στο πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν και όπως φαίνεται να γίνεται και στο Συριακό.

6. ΗΠΑ

α.Εσωτερική Κατάσταση

Το χρίσμα για τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου εξασφάλισαν ο ιδιόρρυθμος κ. Τραμπ για το Ρεπουμπλικανικό κόμμα και η κ. Χίλαρι Κλίντον για το Δημοκρατικό.

Στις 27 Μαΐου ο κ. Ομπάμα υπέγραψε νόμο που απαγορεύει τους ρατσιστικούς όρους «νέγρος» και «οριεντάλ» οι οποίοι αντικαθίστανται με τους «αφροαμερικανός» και «αφροασιάτης».

Στις 2 Ιουνίου το Κογκρέσο ψήφισε νόμο με τον οποίο η ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας καθίσταται υπόλογη για τις επιθέσεις της 11

Σεπτεμβρίου. Η Σ. Αραβία κατόπιν αυτού απειλεί ότι θα πουλήσει τα ομόλογα των ΗΠΑ που κατέχει και θα τους προκαλέσει οικονομική κρίση, ενώ ο κ. Ομπάμα δήλωσε ότι δεν θα τον εγκρίνει.

β.Εξωτερική Πολιτική

Ο κ. Ομπάμα πραγματοποίησε επίσημες επισκέψεις :

- Στην Κούβα από 20-22 Μαρτίου, εγκαινιάζοντας ένα νέο κεφάλαιο στις σχέσεις των δύο χωρών, ύστερα από ένταση δεκαετιών. Σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση το 90% των Κουβανών συμφωνεί με την αποκατάσταση αυτή.

- Στη Σαουδική Αραβία από 20-21 Απριλίου όπου συναντήθηκε με τους ηγέτες των σουνιτικών χωρών της περιοχής με στόχο να τους πείσει να συνάψουν «ψυχρή ειρήνη» με το Ιράν, προκειμένου να κατευναστούν οι θρησκευτικές αντιπαλοότητες και να εστιαστούν οι προσπάθειες όλων κατά του ISIS.

- Στο Βιετνάμ από 23-25 Μαΐου με στόχο την πλήρη ομαλοποίηση των σχέσεων των δύο χωρών, 41 χρόνια μετά τη νίκη των Βιετκόνγκ. Κατά τη διάρκεια της υπεγράφη συμφωνία που επιτρέπει την εγκατάσταση ειρηνευτικής δυνάμεως στο Βιετνάμ και ο κ. Ομπάμα ανακοίνωσε την άρση του εμπάργκο όπλων.

Η προσέγγιση του Βιετνάμ εντάσσεται στη στρατηγική της απομόνωσης της Κίνας, δια του προσεταιρισμού όλων των χωρών που έχουν διμερή προβλήματα μαζί της.

7. ΡΩΣΙΑ

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Rossijskaja Gasetta» στις 30 Απριλίου, το ερευνητικό κέντρο RAND των ΗΠΑ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι :

- Μια ρωσική επίθεση με ΤΘ Μονάδες στη Βαλτική θα συνέτριβε εντός τριών ημερών, τις ελαφρά εξοπλισμένες δυνάμεις που διαθέτει το ΝΑΤΟ στην περιοχή.

- Η Ρωσία έχει περισσότερα από τις ΗΠΑ, 7 φορές άρματα, 4 φορές ΤΘ οχήματα, 5 φορές μαχητικά Ε/Π, 4 φορές πυροβόλα, 24 φορές α/α πυροβόλα μικρού βεληνεκούς και 17 φορές μεγάλου βεληνεκούς.

Η Ρωσία ετοιμάζεται να δοκιμάσει, σύμφωνα με δημοσιεύματα :

- Της βρετανικής Mirror στις 12

Μαΐου, ένα νέο πυρηνικό υπερόπλο με την ονομασία «RS-28 Sarmat» το οποίο θα έχει ακτίνα δράσεως 10.000 χλμ και θα μπορεί να καταστρέψει μια περιοχή όσο η Γαλλία και δεν θα αντιμετωπίζεται από την τεχνολογία της σημερινής αντιπυραυλικής άμυνας.

- Του τύπου της Ρωσίας στις 27 Μαΐου, ένα νέο πρωτότυπο α/α πύραυλο, τον S-500, ο οποίος θα μπορεί να ανιχνεύει ακόμη και τα αόρατα α/φ «Stelth».

Στις 18 Μαρτίου με την ευκαιρία της συμπληρώσεως δύο ετών από την κατάληψη της Κριμαίας, ο κ. Πούτιν πραγματοποίησε επίσκεψη στην χερσόνησο, ενώ το ΥΠΕΞ των ΗΠΑ με ανακοίνωσή του κάλεσε την Ρωσία να την επιστρέψει στην Ουκρανία.

Συνεχίζεται η ένταση στις σχέσεις Ρωσίας και Τουρκίας με την αλληλοεκτόξευση κατηγοριών και απειλών.

Στις 4 Μαΐου η εκπρόσωπος του ΥΠΕΞ της Ρωσίας κ. Ζαχάροβα κατηγόρησε την Τουρκία ότι θέλει να αναβιώσει την οθωμανική αυτοκρατορία και γ' αυτό απέκρουσε τις προσπάθειες της Μόσχας για την εξομάλυνση των σχέσεων των δύο χωρών.

Στις 30 Μαΐου ο κ. Ερντογάν κατηγόρησε τη Ρωσία ότι εξοπλίζει το PKK και η Μόσχα την Τουρκία ότι εξακολουθεί να προμηθεύει με όπλα και πυρομαχικά την τρομοκρατική ισλαμιστική οργάνωση «Αλ Νούρσα» στη Συρία.

Στις 5 Μαΐου ο κ. Λαβρόφ δήλωσε ότι η προκλητικότητα της Τουρκίας στο ελληνικό Αιγαίο, με την ανοχή του ΝΑΤΟ, δεν θα οδηγήσουν σε τίποτα καλό.

Στις 28 Μαΐου σύμφωνα με πληροφορίες από το tilegrafima.gr ο κ. Πούτιν κατά την επίσκεψή του στο Άγιον Όρος, αναφερόμενος στην Τουρκία είπε ότι έχει φτάσει στα όριά του και γ' αυτό στην επόμενη πρόκληση θα απαντήσει με κτύπημα.

8. ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Στις 11 Μαΐου συναντήθηκαν στο Βερολίνο οι ΥΠΕΞ Ρωσίας, Γαλλίας, Γερμανίας και Ουκρανίας και αποφάσισαν μέτρα για τη διατήρηση της εκεχειρίας που έχει καταστεί λίαν εύθραυστη.

Στις 25 Μαΐου Ρωσία και Ουκρανία αντάλλαξαν αιχμαλώτους. Στους απελευθερωθέντες Ουκρανούς

περιλαμβάνεται και η πιλότος Σαβ-τσένκο, στην οποία έδωσε χάρη ο κ. Πούτιν για ανθρωπιστικούς λόγους. Η Σαβτσένκο είχε καταδικαστεί σε φυλάκιση 22 ετών ως ένοχη για το θάνατο δύο Ρώσων δημοσιογράφων.

9. ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

α. Συρία

Μαίνεται ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία αλλά και οι συγκρούσεις με τους τζιχαντιστές, με τους νεκρούς να έχουν φτάσει από το 2011 στις 280.000 και τους εκτοπισμένους σε εκατομμύρια, σύμφωνα με το συριακό παρατηρητήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τεράστια ανθρωπιστική κρίση έχει προκαλέσει ο αποκλεισμός 592.000 στις πολιορκούμενες πόλεις, που κινδυνεύουν να πεθάνουν από αστία. Μάλιστα το ΣΔ/ΟΗΕ, κατόπιν προτάσεως της Γαλλίας, αποφάσισε στις 3 Ιουνίου ρίψεις ανθρωπιστικής βοήθειας.

Οι τζιχαντιστές έχασαν πολλά εδάφη και πόλεις, μεταξύ των οποίων και την αρχαία Παλμύρα, ενώ ήδη απειλούνται από ασυντόνιστες όμως επιθέσεις του συριακού στρατού, της αντιπολιτεύσεως και των Κούρδων, οι θέσεις τους στο Χαλέπι και την πρωτεύουσά τους Ράκα, την οποία έχουν εγκαταλείψει οι ηγέτες του ISIS.

Οι ειρηνευτικές συνομιλίες που είχαν επαναληφθεί στις 13 Φεβρουαρίου μετά τη διακοπή τους στις 3 Φεβρουαρίου, ξανάρχισαν στις 9 Απριλίου για να διακοπούν και πάλι στις 14 Απριλίου λόγω αποχωρήσεως της αντιπολιτεύσεως, χωρίς να έχει συμφωνηθεί ο χρόνος επαναλειψέως παρά τις κατ'επανάληψη συζητήσεις μεταξύ του κ. Κέρι και του κ. Λαβρόφ, αλλά και τις προσπάθειες του εκπροσώπου του ΟΗΕ στις συνομιλίες κ. Μιστούρα. Αντιθέτως η εκεχειρία, που εφαρμόστηκε στις 26 Φεβρουαρίου μεταξύ όλων των εμπολέμων πλην ISIS, τηρείται σε γενικές γραμμές εκτός της περιοχής Χαλέπι στη Β. Συρία όπου σημειώνονται και συγκρούσεις μεταξύ του συριακού στρατού και των δυνάμεων της αντιπολιτεύσεως.

Στις 14 Μαρτίου ο κ. Πούτιν ανακοίνωσε την αποχώρηση των ρωσικών δυνάμεων, εκτός από τις Βάσεις (ναυτική στο Ταρτούς και αεροπορική στο Χμεϊμίν) και τους S-400, δηλώνοντας ότι έχουν εκτελέσει την αποστολή τους, αλλά και την ετοιμότητά τους

να επιστρέψουν, αν χρειαστεί.

Η Ρωσία, με την πεντάμηνη εμπλοκή της πέτυχε την παραμονή του Άσαντ στην εξουσία και την αποτροπή εξοστρακισμού της από τη μόνη χώρα της Μεσογείου που διατηρεί Βάσεις. Βοήθησε το συριακό στρατό να θέσει υπό τον έλεγχό του τη Δυτική Συρία και ανάγκασε τους αμερικανούς να αποδεχθούν ότι η φιλοδυτική αντιπολίτευση δεν μπορεί να επιβληθεί στρατιωτικά και ότι θα πρέπει να αναζητηθεί πολιτική λύση.

Με την απόσυρση των δυνάμεών του, δίνει επίσης το μήνυμα στον Άσαντ ότι θα πρέπει να επιδιώξει το συμβιβασμό με την αντιπολίτευση, γιατί μόνος του δεν πρόκειται να επιβληθεί και θα διαιωνίζεται ο εμφύλιος.

Εν συμπεράσματι η κίνηση του κ. Πούτιν όντως πέτυχε τους στόχους της.

Οι Κούρδοι έχουν εξαπολύσει επίθεση εναντίον των τζιχαντιστών σε μια προσπάθεια να ενώσουν όλα τα κουρδικά καντόνια στη Β. Συρία στα σύνορα με την Τουρκία. Στις 18 Μαΐου ανακοίνωσαν, μετά τη διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στην πόλη Ρμείλάν, την πρόθεσή τους για τη δημιουργία ανεξάρτητου συριακού Κουρδιστάν, κατά το πρότυπο του ιρακινού. Αυτό προκάλεσε την αντίδραση του κ. Άσαντ και την αντιπολιτεύσεως, αλλά και την μήνη του κ. Ερντογάν που επετέθη με σφοδρότητα κατά των ΗΠΑ που στηρίζουν τους Κούρδους.

Οι Κούρδοι, έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη της Ρωσίας και των ΗΠΑ θα συνεχίσουν να επιδιώκουν την αυτονομία τους σε μια Ομόσπονδη Συρία με πολύ μεγάλες πιθανότητες να το επιτύχουν.

β. Ιράκ

Οι δυνάμεις του ιρακινού στρατού, με συμβούλους αμερικανούς αξιωματικούς και υποστηριζόμενες από την αμερικανική αεροπορία έχουν ανακτήσει τα περισσότερα εδάφη που είχε καταλάβει το ISIS. Από 23 Μαΐου επιτίθενται στην πόλη Φαλούντζα με τους τζιχαντιστές να χρησιμοποιούν ως ανθρώπινη ασπίδα τους δεκάδες χιλιάδες αμάχους που έχουν εγκλωβιστεί σ' αυτή.

Ο εκπρόσωπος του κ. Ομπάμα δήλωσε στις 16 Μαΐου ότι η αμερικανική αεροπορία πραγματοποιεί

καθημερινά επιδρομές ακριβείας στη Μοσούλη με στόχο την απομόνωση των τζιχαντιστών που την έχουν καταλάβει, αλλά η επιχείρηση για την ανακατάληψή της θα πάρει κάποιο χρόνο.

γ. Ισλαμικό Κράτος (ISIS)

Οι τζιχαντιστές παρόλο που έχουν χάσει το μεγαλύτερο μέρος που είχαν καταλάβει στη Συρία και το Ιράκ και ήδη δέχονται σφοδρές επιθέσεις, εξακολουθούν να απειλούν τη Δύση με τρομοκρατικά χτυπήματα και κυρίως το Λονδίνο, το Βερολίνο και τη Ρώμη, με μαγνητοσκοπημένα μηνύματα. Ο ΟΗΕ προειδοποιεί με έκθεσή του την 1η Ιουνίου, ότι όσο το ISIS χάνει εδάφη, τόσο περισσότερες επιθέσεις θα πραγματοποιεί εκτός Συρίας και Ιράκ.

δ. Ισραήλ – Παλαιστινιακό

Στις 2 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι συνάντηση 28 χωρών και οργανώσεων, χωρίς τη συμμετοχή του Ισραήλ και των Παλαιστινίων, με στόχο την εξεύρεση τρόπου επανενάρξεως των ειρηνευτικών συνομιλιών, που έχουν διακοπεί από διετίας. Η έναρξη των συνομιλιών έγινε παρουσία του ΓΓ/ΟΗΕ κ. Μπαν Κι Μουν, της εκπροσώπου της ΕΕ κ. Μογκερίνι και με την συμμετοχή του ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Κέρι.

Μέχρι το τέλος της θητείας του κ. Ομπάμα δεν πρόκειται να αναληφθεί καμία πρωτοβουλία και η κατάσταση θα παραμείνει σε ακινησία, μέχρι να αναλάβει κάποια πρωτοβουλία ο νέος Πρόεδρος. Στο μεταξύ ο κ. Νετανιάχου θα συνεχίζει το οικιστικό του πρόγραμμα απότομος.

ε. Ιράν

Στις 14 Απριλίου συναντήθηκαν ο ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Κέρι και ο ομόλογός του του Ιράν κ. Ζαρίφ και συμφώνησαν στις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για την υλοποίηση της συμφωνίας για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν.

Ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης κ. Χαμενέι, με δηλώσεις του υποστήριξε τη συμφωνία, αλλά συνέστησε στην κυβέρνηση να διατηρήσει την στρατιωτική και οικονομική ισχύ, ώστε να μην αναγκαστεί να υποχωρήσει σε τυχόν πιέσεις στο μέλλον.

10.Β. ΑΦΡΙΚΗ

α. Λιβύη

Στα τέλη Μαρτίου σχηματίστηκε υπό την αιγίδα του ΟΗΕ κυβέρνηση εθνικής ενότητας στην Τρίπολη. Η νέα κυβέρνηση έχει την υποστήριξη των περισσότερων φυλών και φατριών της Δυτικής Λιβύης, όχι όμως και της Ανατολικής που ελέγχεται από την αντίπαλη κυβέρνηση με έδρα το Τομπρούκ, αλλά και του λιμένα της Σύρτης που κατέχεται από τους τζιχαντιστές.

Στις 17 Μαΐου η διάσκεψη των μεγάλων χωρών της Δύσεως υπό τον ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Κέρι και στις 22 Μαΐου οι ΥΠΕΞ των χωρών της ΕΕ αποφάσισαν την ενίσχυση της νέας κυβέρνησης, χωρίς όμως επέμβαση.

Μετά το κλείσιμο του βαλκανικού διαδρόμου, οι διακινητές ενεργοποίησαν τη διαδρομή Λιβύη και Β. Αφρική προς την Ιταλία. Η επιχείρηση των ναυτικών δυνάμεων της ΕΕ στη Μεσόγειο «Σοφία» αντιμετωπίζει με επιτυχία το σκέλος της διάσωσης, αλλά όχι και εξάρθρωσης των διακινητών. Γι' αυτό το λόγο, με το πράσινο φως της νέας κυβερνήσεως θα ενεργοποιηθεί η δεύτερη φάση που προβλέπει επέκταση των ελέγχων στα χωρικά ύδατα της Λιβύης και αν χρειαστεί και της τρίτης φάσης στα παράλια εδάφη της.

Ο κ. Ομπάμα δήλωσε στις 18 Μαρτίου και 11 Απριλίου, σε συνεντεύξεις του, ότι η επέμβαση στη Λιβύη ήταν το μεγαλύτερο σφάλμα του, γιατί δεν είχε σχέδιο για την επόμενη ημέρα, τόνισε όμως ότι η στρατιωτική επέμβαση ήταν επιβεβλημένη.

β. Αίγυπτος

Η Βουλή ψήφισε νόμο με τον οποίο απαγορεύεται σε δημόσιους χώρους το νικάμπ, που καλύπτει το πρόσωπο των γυναικών.

α. Αφγανιστάν

Ύστερα από την αποχώρηση του σημαντικότερου μέρους των νατοϊκών στρατευμάτων το 2014, οι ταλιμπάν έχουν σημειώσει σοβαρές επιτυχίες και ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος της χώρας, με την κυβέρνηση να προσπαθεί μάταια να τους σύρει σε συνομιλίες.

β. Κίνα

Συνεχίζεται η αντιπαράθεση Κίνας και ΗΠΑ οι οποίες αρνούνται να αναγνωρίσουν τη δημιουργία από το Πεκίνο ζώνης αποκλεισμού πτήσεων πάνω από τις διαφιλονικούμενες και από άλλες χώρες ζώνες στη Νότιο-Κινεζική Θάλασσα και τα αεροσκάφη τους την παραβιάζουν συχνά.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της Washington Beacon, αξιωματούχοι του Πενταγώνου ανησυχούν για το νέο πύραυλο μαζικής καταστροφής, που δοκιμάζει η Κίνα, ο οποίος θα μπορεί να φέρει 18 πυρηνικές κεφαλές και να πλήξει ταυτόχρονα μία περιοχή όσο το Λονδίνο.

γ. Β. Κορέα

Παρά τη διεθνή κατακραυγή και τις κατ'επανάληψη κυρώσεις, η Β. Κορέα συνεχίζει απτόητη τις εκτοξεύσεις βλημάτων μικρού και μεσαίου βληνεκούς, αλλά όπως δήλωσε ο ηγέτης Κιμ Γιονγκ Ουν στις 8 Μαΐου, θα κάνει χρήση ΠΟ μόνο αν απειληθεί η χώρα.

12. ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

α. Βραζιλία

Στις 12 Μαΐου η Γερουσία παρέπεμψε με ψήφους 55 έναντι 22 την Πρόεδρο κ. Ρούσεφ σε δίκη με αποτέλεσμα να απομακρυνθεί από τη θέση της. Μέχρι να εκδικαστεί η υπόθεση θα αντικαθίσταται από τον αντιπρόεδρο κ. Τένερ.

Στις 29 Μαΐου το Υπουργείο Υγείας και η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Ρίο απέρριψε την έκκληση 150 ειδικών για τη ματαίωση των αγώνων, λόγω της επιδημίας του ιού Ζίκα.

β. Βενεζουέλα

Παρόλο που η αντιπολίτευση συγκέντρωσε 2 εκατομ. Υπογραφές σε δύο ημέρες, έναντι 195.721 (το 1% του εκλογικού σώματος) που απαιτεί ο νόμος για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για την αποπομπή του κ. Μαδούρο, ο αντιπρόεδρος κ. Ιστούρις ανακοίνωσε στις 4 Μαΐου ότι αυτό δεν θα διεξαχθεί.

Η χώρα βρίσκεται στο χείλος της καταστροφής και ο κ. Μαδούρο, για να αποτρέψει τη βεβαία λαϊκή εξέγερση την κήρυξε στις 13 Μαΐου σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

**Απόσπασμα από ανάρτηση στην Ιστοσελίδα www.elisme.gr αναφερομένη στην
ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ του Ταξιάρχου ε.α. Ανδρέα Σταυρίδη**

Η Παρακμή

Οι πρώτες απειλές εναντίον της Κωνσταντινούπολης ήλθαν όχι απ' έξω, από εχθρούς, αλλά από μέσα, διχόνοια η κατάρρα της φυλής.

Οι θρησκευτικές έριδες και οι επαναστάσεις των Πράσινων και Βένετων προσλαμβάνουν σταδιακά, πολιτικό και θρησκευτικό χαρακτήρα όπου, οι Βένετοι εκπροσωπούν τους Ορθόδοξους Χριστιανούς και οι Πράσινοι τους Μονοφυσίτες. Αποκορύφωμα της διένεξης, η Στάση του Νίκα το 532μ.Χ., όπου σκοτώθηκαν, 30 χιλιάδες λαού και καταστράφηκε από πυρκαγιά μεγάλο μέρος του ναού της Αγίας Σοφίας.

Σταδιακά η αυτοκρατορία, παράλληλα με τις εσωτερικές συγκρούσεις σπαρασσόταν από τις περιφερειακές και μία μετά την άλλη, οι επαρχίες επαναστατικά, αποσχίζονται και οι τοπικοί ηγεμόνες εγκαθιδρύουν δυτικού τύπου αιμοσταγή, φεουδαρχικά καθεστώτα. Η συρρίκνωση της αυτοκρατορίας διαφαίνεται ότι συντελείται και είναι μη αναστρέψιμη.

Μέσα σ' αυτή πολιτικοστρατιωτική δύνη οι αυτοκράτορες, Ιουστινιανός, Ηράκλειος, οι Ισαύροι, οι Κομνηνοί και οι Παλαιολόγοι προσπαθούν να συγκρατήσουν τα εξ' ανατολών στίφη, αρχικά των Αράβων και στη συνέχεια των Μωαμεθανών.

Σύντονες και επίμονες προσπάθειες αυτοκρατόρων, προσεταιρισμού της Δύσης και του Πάπα, απέβαιναν άκαρπες, αφ' ενός λόγω της εσωτερικής αντίδρασης και της σκληρής στάσης των ανθενωτικών και αφ' ετέρου, λόγω της υποτέλειας της Ορθόδοξης στη Δυτική

εκκλησία, που επιχειρούσαν, τόσο θρησκευτικοί όσο και πολιτικοί-στρατιωτικοί ειδικοί της Δύσης (Πάπας, Λατίνοι και Γενουάτες). Τελικά επέρχεται και το οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών το 1054μ.Χ. Επί Κομνηνών, με δικές τους ενέργειες, επιχειρείται δια των Σταυροφοριών ενίσχυση της συρρικνωμένης ήδη αυτοκρατορίας. Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης των Κομνηνών, προσεταιρισμού, γενικά των δυτικών ήταν να κατακλυστεί η Κωνσταντινούπολη από Γενουάτες και Λατίνους εμπόρους, οπότε άρχισε ένας ανελέητος πόλεμος, μεταξύ των Ελλήνων και των ξενόφερτων εμπόρων.

Το 1182 οι Έλληνες εξεγέρθηκαν και κατάσφαξαν τους Δυτικούς. Μετά το 1204 οι Δυτικοί, με την 4η σταυροφορία και με το πρόσχημα της αποκατάστασης του Ισαάκιου Κομνηνού στην εξουσία, με υποκίνηση των Ενετών, εισβάλλουν στην πόλη, την κυριεύουν και μεταφέρουν στη Δύση όσους θησαυρούς μπόρεσαν.

Το 1261 η Πόλη ανακαταλαμβάνεται από τους Έλληνες και αρχίζει και πάλιν η ανοικοδόμησή της. Κατά την ανοικοδόμηση της και με την περάτωση της, επιχειρούνται απανωτές πολιορκίες από τους Τούρκους οι οποίες αποκρούονταν αποφασιστικά. Από το 1391 μέχρι και το 1452 η Πόλη, παρά τις απώλειες της και την εξασθένησή της ανθίστατο σθεναρά. Ήδη διαφαίνονται ξανά σημεία κάμψης της οικονομικής, πολιτικής και στρατιωτικής της δομής. Το 1452 ο Μωάμεθ ο Β΄ συμπλήρωσε τις κατακτήσεις του και θέτει το Βόσπορο υπό τον έλεγχο του.